

NOUL LITERATOR

CULTURĂ • ARTĂ • LITERATURĂ

An XIV, Nr. 54, iunie 2024

APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 54, iunie 2024

**APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN
ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ȘTEFAN VLĂDUȚESCU

Secretar GEORGE GEAFIR

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Dan Ionescu

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Tudor Nedelcea

Florentin Popescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Firică

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDAȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Cornelia Petrescu

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-339

Gelu Negrea

LIBERTATEA, MOD DE ÎNTREBUINȚARE

În urmă cu 53 de ani, în luna lui cuptor, cultura noastră a cunoscut un seism ale cărui urmări se resimt, zice-se, până în zilele și nopțile noastre mai mult ori mai puțin furtunoase. Este vorba despre apariția așa-numitelor teze din iulie sau, conform titlului lor oficial, Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, prezentate de Nicolae Ceaușescu și aprobate în ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al P.C.R. din 6 iulie 1971. După puțină vreme, ele aveau să fie integrate în Programul pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educației socialiste a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3 – 5 noiembrie același an. După revoluția din Decembrie, cele 17 puncte ale tezelor din iulie au fost investmântate pătimaș într-un set de porunci inebranlabile, cu conținut toxic și însușiri diabolice, din cauza și în virtutea cărora s-a produs violenta cotitură proletcultistă survenită după promițătorul dezgheț cultural din anii '65 – '70. Dezghețul sau pseudo-dezghețul?, aceasta-i întrebarea pe care naturelul dilematic al românului n-a putut-o evita, dar căreia nici nu i-a putut oferi un răspuns general acceptat și unanim acceptabil. Am avut, prin urmare, de-a face cu o relaxare veritabilă ori cu una cu voie de la stăpânire? Sau, cumva, – horribile dictu! –, simultan, și cu una și cu cealaltă? Cu riscurile de rigoare, mă încumet să reiau, vizavi de această delicată chestiune, o supoziție mai veche, ușor diferită de aceea aflată de ani buni în circulație pe meleagurile noastre mioritice.

După părerea mea, problema dezghețului este, de fapt, o problemă a filozofiei culturii noastre. Nu cât de lung a fost lanțul autonomiei cesionate atunci de partid sau cât de largă a fost ograda libertății furnizate de autorități va conta la judecata de apoi a istoriei, ci altceva – în ega-

lă măsură mai simplu și mai complicat: ce am făcut noi cu ambele în acei ani de descătușare, dacă le-am întrebuințat cu folos real ori le-am irosit în defulări meschine, în plătiri de polițe mărunte și golănii costelive...

Dezghețul din a doua jumătate a anilor '60 a existat cu adevărat, chiar dacă a fost retezat relativ repede. Dar și viața omului se termină relativ repede, ceea ce nu înseamnă că nu poate fi trăită în chip exemplar. Eminescu a trăit efectiv doar 33 de ani... Libertatea n-are dimensiuni cantitative. Ea este o stare, un sentiment, un mod de a-ți trăi viața și de a exista în lumea primită spre pasageră locuire. În anii aceia nu ni s-a dat de către cineva o bucată de libertate, scurtă și limitată. Fiindcă libertatea nu se dă, ci se cucerește. Iar noi n-am încercat aproape niciodată s-o cucerim. În toată istoria noastră, de la feudalism încoace, am așteptat mereu, ca niște calici – nici măcar metafizici – să ni se dea. De undeva, de către cineva... Neașteptat, ironic și întâmplător, câteodată chiar ni s-a dat. Cu asupra de măsură, chiar. La astfel de întâmplări providențiale se referea Petre P. Carp când spunea că România este atât de norocoasă încât nici nu mai are nevoie de politicieni. În general însă, românii nu par a ști să se bucure de libertate, ci mai curând de bicisnica șansă că destinul nu le-a hărăzit întotdeauna stăpânul cel mai rău cu putință.

În a doua jumătate a anilor '60, pe malul stâng al Dunării albastre s-a petrecut ceva neașteptat, ieșit din firea lucrurilor așa cum tocmai prinseseră a se contura ele atunci, într-o autocrație reformistă proaspăt instaurată. Tiranul, despotul, dictatorul a avut poate curiozitatea, poate extravagantul interes să vadă cum ar arăta Săturnaliile intelectualității române. S-a jucat, s-a distrat pervers, a simulat deschiderea... Ori, cumva, lucrurile s-au întâmplat altfel? Poate s-a simțit brusc îndeajuns de tare pe picioarele tinere încât să-și permită luxul periculos al experimentării libertății supușilor?! De-a fost una, de-au fost altele, chestiunea rămâne aceeași: nu cumva acei 5 – 6 ani au reprezentat un interval de grație spirituală pe care însă noi l-am ratat? Nu cumva eșecul ne aparține și semnifică incapacitatea națională de a valorifica major libertatea, așa cum au făcut, de exemplu, alți est-europeni (cehii, de exemplu, cu a lor Carta '77 sau polonezii cu Solidarność)? Cinci-șase ani nu înseamnă mai nimic în valoare absolută, dar

înseamnă enorm în conjunctura dată. În fond, este cam a șasea parte din timpul total rezervat comunismului românesc pe scena istoriei. În cinci - șase ani se consumă un război mondial, se pregătește o revoluție, se poate spulbera un imperiu. Sau numai – ca cazul nostru – doar se vegetează suav, se păcălește cenzura literară cu trei-patru șopârle vândute ulterior la preț de balauri înfiorători, se exersează performant scepticismul care ne paralizează de secole impulsurile activiste, se spurcă pestilențial câțiva inamici reali ori imaginari, se mai pun la cale oarece aranjamente oneroase vizând dregătorii pitice sau altele asemenea.

Caut în memorie fapte demne de așezare în panteonul eroic al nației sau măcar o insurgență capabilă să dinamiteze cutumiarele inerției ale epocii. Un sturm und drang românesc, fie și la un veac și jumătate distanță de tulburarea europeană de origine. Caut un semn că această țară a noastră, cu intelectualitatea ei gălăgioasă cu tot, a beneficiat în chip real și esențial de peste 2.000 de zile de libertate. Nu găsesc decât îndrăzneli cuminiți și ne semnificative, insurecții de cârciumă și revolte de tinichea. Nimic vrednic de admirație postumă, nimic memorabil ori măcar durabil, nimic ieșit din convenție, în măsură să contureze un alt orizont sau să deschidă o altă perspectivă, nimic logodit cu speranța într-un mâine intens visat. Mă tem că nici curajul de a visa nemărginit nu l-am avut. Visurile noastre au fost mai degrabă vise minore, care n-au cunoscut zenitul, mulțumindu-se să înlocuiască pentru o clipă coșmaruri bahice. Atât și niciodată mult mai mult. Doar letargia promiscuă, cultivarea frenetică a stilului ciupitativ și a filozofiei relativiste, relativizatoare și, în ultimă instanță, dizolvante prin defetism și lipsă de ideal.

E adevărat, după mulți ani de interdicție, atunci au apărut cărți semnate de Lucian Blaga și Octavian Goga, dar pot fi ele considerate gesturi de mare curaj intelectual în condițiile unei relaxări anunțate? Mai îndrăzneată cred că a fost antologia de poezie românească publicată în BPT de Nicolae Manolescu. Faptul că o culegere în al cărei sumar se puteau întâlni numele unor Radu Gyr sau Nichifor Crainic a văzut lumina tiparului confirmă că, din punctul de vedere al autorităților, readucerea acestor autori în circuitul public putea fi O.K. E o prostie să credem că a fost vorba despre o neatenție sau o scăpare a Direcției presei, cum duios se chema

instituția cenzurii. Nici prezumția complicității nu stă în picioare: nimeni nu și-ar fi asumat riscul să mimeze cecitatea când era vorba despre poeți cu background legionar notoriu și cu ani grei de penitenciar la activ. Cel mai probabil este că despre sumarul antologiei lui Manolescu s-a știut până la cel mai înalt nivel. Nu numai că s-a știut, dar s-a și acceptat și aprobat. Poate cu oarecare strângere de inimă, poate ca simplă formă de testare a efectului unui eveniment editorial. Dar a fost acceptat. Nu e vina P.C.R.-ului și nici a lui Nicolae Ceaușescu et. comp. că un delator cu surâs nipon pe fizionomie a demascat greșeala editării volumului și a zugrăvit în tușe groase inacceptabilele consecințe pe care le-ar fi putut produce difuzarea lui. Odioasa turnătorie a avut ca autor un scriitor, pe Eugen Jebeleanu, n-a venit dinspre vreun activist de partid în exercițiul nerușinatei sale vigilențe, nici din partea vreunui securist școlit mai mult decât se cuvenea ori a unui cenzor zelos. Lovitura a venit deci din interiorul breslei, din rândul celor care se dovedeau nu numai incapabili de a se bucura de libertate, ci de-a dreptul îngroziți de ea. Aerul tare al libertății le provoca vertijuri insuportabile. Între dirijismul controlat și fără responsabilități cu care se obișnuiseră și riscul zborului cu propriile aripi libere într-un văzduh dintr-odată ilimitat, lașitatea și inerția comodă au ales instinctiv prima soluție. În atare condiții, apariția tezelor din iulie (sau, mă rog, dintr-o altă lună calendaristică a cine știe cărui an) devenea un fenomen aproape de așteptat.

Ce sunt însă, de fapt, abominabilele teze dacă trecem dincolo de tsunami-ul retoricii incriminatoare care îmbracă, după 1989, orice referire la comunismul ilegal și criminal, privit el în ansamblu sau pe compartimente? Nu mare lucru. Un haloimăs indigest de frazeologie propagandistică, încorsetată în limbajul de lemn al epocii, în care abundă lozincile și truismele arhicunoscute despre ridicarea nivelului politico-ideologic al maselor, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, făurirea omului nou și a societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile, educarea celor ce muncesc în spiritul patriotismului socialist, al dragostei și devotamentului neînmurit față de patrie, sporirea combativității revoluționare împotriva influențelor ideologiei burgheze, a mentalităților retrograde, străine princi-

piilor eticii comuniste și spiritului de partid, cultivarea tradițiilor revoluționare ale clasei muncitoare și ale partidului comunist, pentru educarea socialistă, patriotică, prin muncă a tinereii generații etc., etc., etc.

Nimic nou, nici în amonte, nici în aval de momentul ideologic iulie 1971 al istoriei României. Convingerea larg răspândită că așa-zisele „teze” s-au născut mai curând în spiritul unui fel de sincronism invers din vizitele lui Nicolae Ceaușescu în China, Coreea de Nord, Vietnam și Mongolia, decât din evoluția protocronist-naturală a ideologiei comunismului românesc (Programul Congresului al X-lea al PCR din 1969, de exemplu) mi se pare discutabilă. Post hoc, ergo propter hoc rămâne un sofism simplu și simplificator: nu întotdeauna și nu în orice succesiune sălășluiește cauza (sau consecința) unui fapt ori eveniment.

În pofida fermității cu care tezele din iulie sunt, în cvasi-exclusivitate, puse la baza mini-revoluției culturale maoist-staliniste și a întoarcerii artei românești la realismul socialist, există și argumente care așază sub semnul îndoielii această aserțiune schematizantă. Adevărul este că între ce gândea și predica prin 1968 Nicolae Ceaușescu și ce gândește și propovăduiește el peste trei ani sunt greu de găsit diferențe majore. A face, prin urmare, din iulie 1971 un reper important în cultura română – fie el și în cromatică exclusivamente nocivă – mi se pare cel puțin o exagerațiune, cum ar fi spus un domn înzestrat din plin cu simțul măsurii pe nume Ion Luca Caragiale...

Tudor Nedelcea

De la empatie la umilințe

AMITA BHOSE

Dintre personalitățile străine care s-au atașat valorilor culturii române, Amita Bhowse ocupă un loc aparte. Născută în orașul Calcutta din India, la 9 februarie 1933, în familia Pratimei și a lui Sudhir Kumar Bhowse, avocat la Înalta Curte de Justiție din Calcutta și la Curtea Supremă din New Delhi. În țara natală, a absolvit Facultatea de Chimie, Fizică și Matematică a Universității din Calcutta, în 1953, și Facultatea de Bengali-Engleză, în 1965, a aceleiași universități. În România vine în 1959, la numai 26 de ani, urmându-și soțul (de care va divorța), inginer geolog venit la specializare în domeniul geologiei petrolului. La Universitatea din București urmează un curs de limba română (1959-1961), se reîntoarce în India, consacrându-se traducerii și promovării literaturii române, sub semnătura Amita Ray, prin publicarea de articole, interviuri, povestiri, traduceri în limba bengali, între 1962-1972, din I.L. Caragiale, M. Sebastian, M. Sadoveanu, Zaharia Stancu, Eminescu, Marin Sorescu, Al. Mirodan, Al. Philippide, Demostene Botez, Gellu Naum, Mihai Dragomir, Romulus Vulpescu etc. Din Marin Sorescu a tradus piesa Iona, la Editura Academiei din India, iar în revista „Ramuri” a publicat în 1988, o pagină de poezie indiană contemporană. În 1968, la Calcutta tipărește în bengali traduceri din poezia română contemporană (Și noi visăm) și un jurnal de călătorie în România (În afara lumii cunoscute). În 1971, după moartea tatălui său, se reîntoarce în România pentru Eminescu, dar și „să caute un ungher de afecțiune în mijlocul poporului român”, renunțând la avere și soț pentru o cameră modestă de cămin studentesc, cum ne încredințează Carmen Mușat-Coman, fosta ei studentă, care furnizează noi informații și date biografice. I-a fost acordat domiciliul stabil în România numai după doi ani de hărțuiri și atitudini jignitoare. Din 1972, obține licența în limbile engleză și bengali la Calcutta, apoi și licența în limba sanscrită la Universitatea bucureșteană. În 1975 susține doctoratul la Universitatea din București, cu teza Influența indiană

asupra gândirii lui Eminescu, sub conducerea științifică prestigioasă a Zoei Dumitrescu-Bușulenga, teza augmentată, publicată sub titlul Eminescu și India, în colecția „Eminesciană” a editurii ieșene „Junimea”. Din comisie au făcut parte: I. Coteanu, G. Munteanu, D. Păcurariu, iar referate externe au fost susținute de Edgar Papu, Sergiu Al. George, Paul Anghel, Virgil Cândea, Dan Zamfirescu, Marin Bucur, Fănuș Băileșteanu.

Despre doctoranda sa, Zoe Dumitrescu-Bușulenga depune mărturie: „Întâlnirea cu mult regretata Amita Bhose a constituit un moment cu totul singular. Începând de la prezența ei ușor exotica, de la silueta grațioasă și mișcările delicate, dar sigure, până la ochii vii, pătrunzători, și glasul cu modulații muzicale întrerupte din când în când de un hohot de râs care avea și o imperceptibilă ironie, Amita sugera de la început o personalitate puternică, în ciuda fragilității ei [...] Calitatea umană, intelectuală și spirituală și, mai cu seamă, scopul venirii ei în România m-au făcut să o prețuiesc de la început”. În 1977 se stabilește definitiv în România, înființează la Universitatea din București, un curs de civilizație indiană, a condus un cenaclu de studii indiene, cu sprijinul sanscritologului Sergiu Al. George, în anii 1981-1982.

Întâlnirea cu Eminescu îi marchează din plin destinul, după ce este captivată „pe loc” de poezia Ce te legeni, codrule, descoperită într-un manual școlar. Traducând pe Eminescu în bengali, mărturisește că această traducere „n-a reprezentat un experiment artistic sau un exercițiu lingvistic; ea a constituit o experiență spirituală, o trăire lăuntrică, pe care nu știu cum s-o definesc”. Prin cele 35 de poezii traduse (Venere și Madona, Floare albastră, Lacul, Dorința, Scrisoarea I, Scrisoarea IV, Ce te legeni, Nirvana, Kamadeva, La steaua, O, mamă, Mai am un singur dor, Luceafărul etc.), Eminescu devine cunoscut și în India, iar Amita Bhose este prima traducătoare a Poetului nostru național Luceafărului în spațiul asiatic, stabilind o legătură între spiritualitatea română și cea indiană. L-a tradus pe R. Tagore în limba română și a stabilit științific și a comentat textul Gramaticii sanscrite de Fr. Bopp, tradus de Eminescu, text rămas în manuscris, publicat ulterior în Eminescu, Opere, vol. XIV, în 1982. În anii '70, când și-a început cercetarea eminescologică, „critica românească a fost dominată de reticențele lui G. Călinescu față

de cultura indiană a Poetului”, mărturisește Amita într-un dialog, cu M. Cimpoi, fiindu-i „hărăzită îndatorirea de a pleda pentru Eminescu în țara lui”.

Îndrăgostită de România prin Eminescu, Amita Bhose „traducea, ținea cursuri și conferințe, elabora manuale și dicționare, scria articole și studii comparatiste. Era un spirit viu și ardea ca un foc. Corectă, exigentă, cu un umor fin și ironică. Foarte caldă, totodată”, cum o caracterizează fidela sa studentă, Carmen Mușat-Coman. Cu acribie științifică și dovezi de netăgăduit, Amita respingea impostorii și calomniatorii de duzină, care s-au răzbunat însă, dovedindu-și nimicnicia caracterului lor. Au încercat s-o determine să părăsească România, oferindu-i chiar valută. După 1989, când scara axiologică din România a devenit caducă acești impostori intelectuali au găsit momentul potrivit în apele tulburi când doar gunoaiile se ridică deasupra. Universitatea din București, instituție pe care a onorat-o prin contribuții esențiale și inedite, i-a scos postul la concurs, deși principial, nu avea concurenți în domeniul său. Au urmat doi ani de umilințe, de memorii la Ministerul Educației condus de „filosoful” Mihai Șora, a fost nevoită să se transfere la Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei, urmând aproape același drum ca a lui G. Călinescu, de la Universitate la un institut academic deși era susținută public de sanscristiști din India. Urma să înființeze un Centru de studii indiene la București, dar timpul n-a mai avut răbdare nici în cazul ei. Se stinge din viață, în urma unei operații nereușite, la 24 octombrie 1992, la numai 59 de ani, (la aceeași vârstă ca Marin Sorescu), într-un spital bucureștean, însingurată și uitată, după ce a slujit cultura română și relațiile româno-indiene timp de trei decenii. Urna cu cenușa firavului său trup a rămas în România dragă ei, așa cum a hotărât, în consens cu propria-i dorință, fratele ei, actor și regizor în Anglia. Studenții săi i-au adus un pios omagiu, recitind poezia dragă ei, Ce te legeni, codrule. Distinsa profesoară și autentic cărturar, Zoe Dumitrescu-Bușulenga (și dânsa improșcată cu noroi de „revoluționari”), cunoscând-o atât de bine, a afirmat, cu deplin temei, că Amita Bhose a iubit țara ei de adopție, România, „poate mai mult decât mulți români și a slujit-o cu inteligența și condeii ei”.

Bibliografia Amitei Bhose este nu atât de întinsă, cât mai ales inedită: Eminescu și India (Iași, 1978, prefată de Zoe Dumitrescu-

Bușulenga, ediția a II-a, 2011); Maree indiană. Interferențe culturale indo-române, ediție îngrijită de Carmen Mușat-Coman (București, 1998); Eminescu, ediție îngrijită de Mihai Dascăl și Carmen Mușat-Coman, prefată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga (București, 2001); Eminescu și limba sanscrită (București, 2010); Proza literară a lui Eminescu și gândirea indiană, prefată de Carmen Mușat-Coman (București, 2010); De la Durgă până la lumea lui Kalidasa. Emisiuni radiofonice de la Radio România (1990-1991, București, 2012); Sergiu Al. George văzut de noi, indienii, prefată de Dorina Al. George, Carmen Mușat-Coman (București, 2012).

A tradus: Povestea prințului Sobur. Basme populare bengali, repovestite pentru copii (București, 1975); Rabindranath Tagore, Scrisori rupte (prefată și traducere București, 1978); Cele mai frumoase basme bengaleze (Iași, 2008); Chandidas, Radha și Krișna (ediție, introducere, București, 2009); Dragostea încurcă, dragostea descurcă (prefată de Carmen Mușat-Coman, București, 2011); Soarele din prima zi (îngrijire de ediție Carmen Mușat-Coman, București, 2011; Proverbe și cugetări sanscrite (București, 2012). Alte traduceri au rămas în manuscris.

Despre opera sa au scris favorabil: Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Teodor Vârșolici, Simona-Grazia Dima, Mihai Cimpoi etc.

A fost distinsă, în 1972, cu Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru traducerea în limba bengali a poeziilor eminesciene, iar în 1977, cu prilejul Centenarului Războiului de Neatârnare, i se decernează medalia comemorativă, ca recunoaștere a serviciilor sale aduse culturii române.

Recent, în 2021, în editura sa, „Cununi de stele”, Carmen Mușat-Coman a editat și prefătat volumul Dialoguri cu Amita Bhose: Eminescu este magnetul care mă atrage spre România, ediția a II-a, ca un pios omagiu adus profesoarei sale. Sunt reunite interviurile acordate de Amita Bhose între 1977-1991, pe tema Eminescu, Ecaterinei Vaum (rev. „Convingeri comuniste”, 1977), lui Adrian Riza („Romanian New”, 1978), Ion Șt. Lazăr („Orizont”, Rm. Vâlcea, 1979), Octv. Georgescu („Tomos”, 1984), Traian Blajovici („Familia”, 1986), Vladimir Udrescu („La Roumanie d' aujourd' hui”, 1986), N. Țone („Facla”, 1990, 1991), Mihaelei Dorobanțu („Magazin”, 1990), Steluței Pestrea („Gazeta de Transilvania”, 1990), Mariei Opreș („Columna”,

Tg. Jiu, 1990), lui Gh. Boaghe (interviu luat la Bechet-Dolj, 1990, dar nepublicat), Simonei Vărzaru („Viitorul românesc”, 1991) și, evident, cel mai substanțial interviu a fost acordat celebrului eminescolog de la Chișinău, Mihai Cimpoi, apărut în vol. Spre un nou Eminescu. Dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume (Chișinău, 1993).

Vom cita doar câteva răspunsuri date de Amita Bhose. Lui Ion Șt. Lazăr îi mărturisește că „am învățat această limbă în mijlocul poporului român”, „Chipul lui Eminescu, pe care l-am descoperit a fost chipul unui poet indian, al unui poet indian tipic [...] Esența gândirii indiene se află în opera lui Eminescu, iar acest fapt a fost posibil pentru că Eminescu este un român până la măduva oaselor. Numai pentru că el este atât de legat de pământul său de baștină este un poet universal. Cel care știe să-și iubească țara nu poate să nu iubească o altă cultură”.

Lui Vladimir Udrescu îi destăinuie că, din empatie pentru România, „am ajuns nu numai să gândesc deci și să scriu în română, ci și să visez în această limbă”, că „sunt unul dintre rarii traducători care scriu și gândesc direct în română, fără să recurg la dicționar”, iar Eminescu „este singurul poet european care a făcut India nemuritoare în țara sa”.

Steluței Pestrea i-a mărturisit că „Eminescu reprezintă esența spiritualității românești”, Poetul nostru național fiind „magnetul care mă atrage spre România”.

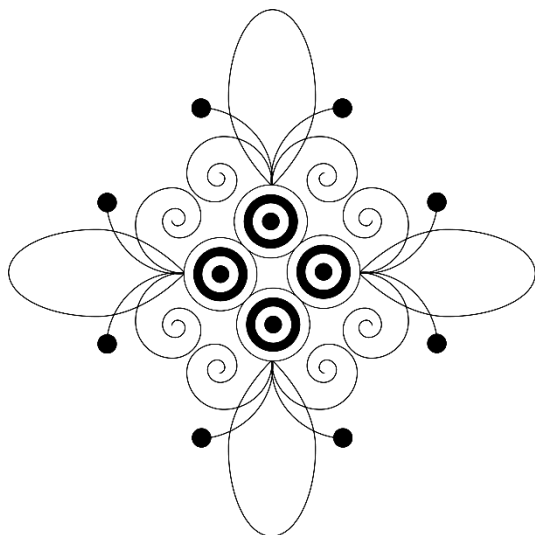
Evident, cel mai important și pertinent dialog, încărcat de idei, l-a avut cu decanul de vârstă și valoare al eminescologiei contemporane, acad. M. Cimpoi. Într-o convorbire, interviu, contează extrem de mult cultura celui care intervievează, cunoștințele sale despre biografia și opera celui interviuat, de aici pertinența întrebărilor. Amita Bhose se bucură că l-a cunoscut pe Eminescu „în limba lui, nu prin traducere”, că „în poezia eminesciană, în poezia română în general, am simțit ecoul acelui dor milenar care adormea în mine”. Eminescu și Tagore sunt „doi poeți care nu s-au cunoscut niciodată”, universalitatea și profunzimea gândirii lui Eminescu rezidă în faptul că „marile spirite sunt interpretabile în felurite moduri, din diferite puncte de vedere, atitudini, conștiințe, etc., din țară-n țară, din epocă-n epocă. De aceea, ele nu se lasă purtate de valurile timpului; ele trăiesc în atemporalitate, în Timp”, iar scrierile lui Eminescu „imagi-

nația cosmogoniei și concepției nirvanei indiene s-au asimilat literaturii române pentru totdeauna”.

Orice carte despre Eminescu este o piatră de temelie la cunoașterea creației sale, a impunerii ei în plan universal. Or, indianca Amita Bhose, devenită româncă cu acte în regulă, tocmai asta dovedește. Ea se adaugă altor cercetători, editori sau traducători străini (Brenda Walker, Jean Louis Courrial, Ge Boaquan-China, Elena Loghinovski, Iuri Kajevnikov, Sumya Haruya-Japonia, Alain Guillermou, Kopi Kycyku, Klaus Hertmann, Xu Wende-China, Helmuth Frisch, Rosa del Conte, Adam Puslojici etc.) care au făcut cunoscută lumii întregi profunzimea creației eminesciene. „Prima mea întâlnire cu poezia eminesciană – mărturisește Amita Bhose – mi-a produs o mare uimire. Descopeream o întreagă lume, în care Orientul se întâlnește cu Occidentul, Europa se unește cu Asia, finitul se «dezmărginește» și granițele se sting. Poezia lui Eminescu în totalitatea ei – de la oda funebră La mormântul lui Aron Pumnul, până la epitaful purificat al poetului, Mai am un singur dor – mi s-a dezvăluit astfel ca o melodie neîntreruptă, îngemănând toate hotarele timpului și ale spațiului”.

Aceste afirmații sincere ale unui cercetător născut în îndepărtata și mirifica Indie vin în contradicție cu opiniile unor conaționali cum că Eminescu este „nul”, cadavrul din debara care trebuie aruncat la gheană, protolegionar, nu-i „barem poet”, dizgrațios fizic, celebra sa Doina fiind deranjantă pentru Unirea Sovietică etc., etc. Cu alte cuvinte, Eminescu nu este „corect politic”, nu corespunde noii ideologii globaliste.

Eminescu este muntele care rămâne același, viguros și sfidător la adresa nimicniciei umane, oricâte valuri tulburi sau tulburate se abat asupra sa. Este actul de identitate al românismului.

Victor Martin

CONDIȚIA INTELECTUALULUI

Inginerul nu este un intelectual. Nici scriitorul nu este un intelectual. Nici filozoful, nici profesorul, nici pictorul, nici criticul literar, nici strungarul. Până la un punct.

Acest punct este depășirea condiției de inginer, scriitor, filozof etc. Este sărirea peste propria condiție meschină și saltul în intelectualitate.

Intelectual ești pur și simplu. Sau nu ești.

Intelectualitatea este o formă superioară de autopercepție și percepție externă, în același timp. Întâi trebuie să-ți depășești condiția primară de inginer, istoric, filozof sau poet și să treci la condiția secundară, superioară, de intelectual. Dacă ai ajuns la aceasta condiție, e de la sine înțeles că ai capacitatea de a-ți conștientiza condiția. Nu mai rămâne decât să poți demonstra și altora că ești intelectual.

Dacă reușești să activezi și percepția externă asupra ta, ești un intelectual recunoscut. Nu cunoscut, ci recunoscut; sunt mulți intelectuali de față foarte cunoscuți, dar nu recunoscuți. Numai intelectualul recunoscut se poate bucura de un succes real. Cunoscuți sunt și cântăreții de manele, și politicienii, dar aceștia nu sunt intelectuali.

Numai intelectualul recunoscut este unul adevărat și nu presupus intelectual. Să te crezi intelectual sau să te recunoască lumea ca intelectual nu este de-ajuns. Cele două componente, externă și internă, publicul și conștientizarea proprie, trebuie să acționeze simultan.

Nu mai vorbim de cea de-a treia componentă: cel care recunoaște și certifică calitatea de intelectual a cuiva. Dacă am face-o, ar trebui să analizăm un lucru de la sine înțeles. Dacă un intelectual recunoaște calitatea de intelectual a cuiva, iar el este recunoscut de un altul, care este recunoscut de un altul și așa mai departe, putem da, în acest lanț teoretic, peste un intelectual ambiguu și tot eșafodajul se dăruie. Lucrul e imposibil deoarece doar un intelectual adevărat poate înțelege și recunoaște alt intelectual.

La nivel primar, de inginer, doctor, matematician, cercetător sau scriitor, poți afirma că nu

poți înțelege ceva. Nu te faci de rușine. Pui mâna pe carte, citești, socotești, cercetezi, perfecționezi, inventezi, ajungi la o concluzie.

Profesionalismul lucrează cu adevăruri relative, intelectualitatea cu adevăruri absolute. Treccerea de la profesionalism la intelectualitate e drumul de la dialectică la dogmatism.

Dacă ai ajuns intelectual, nu mai ai voie să afirmi că nu înțelegi ceva. Pentru intelectual, nu există lucru de neînțeles; toate lucrurile sunt de la sine înțelese, dogmatice.

Intelectualul trebuie să înțeleagă orice, chiar și la nivel intuitiv, dacă nu e posibil altfel. O inteligență superioară, cum este cea a intelectualului, nu are voie să se dea bătută în fața enigmelor existențiale sau de alt fel.

De la inteligență, se așteaptă mai mult decât punerea în practică a unei idei: se așteaptă ideea.

Condiția de intelectual este o condiție ingrată. Oamenii conștienți de acest lucru se fereșc să afirme că sunt intelectuali. Ca intelectual, se cere prea mult de la tine. Sună frumos să fii considerat intelectual și numai proștii pot cădea în capcana de a se considera așa, fără a avea vreun merit.

La starea de intelectual ajungi doar dacă îți vezi de treabă, în condiția ta primară de scriitor, inginer sau orice altceva. Dacă nu-ți stă capul la faptul că ar fi bine să fii considerat intelectual, ești mult mai liber să te perfecționezi, să inventezi, să șlefuiști ce-ai făcut. Dacă nu cauți intelectualitatea ca pe o emblemă, aceasta poate plana asupra ta tot timpul.

E bine, totuși, ca această aripă de înger să te atingă cât mai târziu posibil, să te lase să-ți trăiești viața și să-ți vezi de meseria de inginer, cercetător, filozof, scriitor de vagoane sau orice altceva.

Dacă vrei să distrugi un profesionist, dă-i iluzia că e intelectual! Începi să-l lauzi, să-l premiezi, să-l minți că e peste măsură de frumos, talentat și inteligent.

Desființarea prin supra înființare e o metodă cunoscută de veacuri, mai ales de cei vicleni. Se știe că nu ți-e prieten cel ce te laudă, ci acela care te critică, numai că puțini au predispoziție să recepteze critica în mod pozitiv. Cei mai mulți au predispoziție să fie lingușiți, lăudați, premiați sau retribuiți fără merit și văd intelectualitatea ca pe un scop în sine.

Între intelectualism și intelectualitate e mare diferență; atât de mare, încât o văd foarte puțini.

Problema nu e dacă un inginer, filozof sau

Există tendința de a-i considera intelectuali pe filologi, pentru că stau mai mult între cărți. Nu

poet e un intelectual, ci faptul că, dacă vrea să fie un intelectual adevărat, de marcă, trebuie să sară cât mai târziu de pe treapta de meseriaș pe aceea de intelectual. Nu trebuie să ajungă la destinație uitând stația de plecare.

Intelectualul forțat, cel care urmărește succesul facil, nu are viitor; fără trecut, nu există nici un viitor.

Condiția de intelectual nu e legată neapărat de cognitiv, de diplome, premii sau medalii. Și un sudor poate fi intelectual, cum, tot atât de bine, un academician poate să nu fie. Umbra Elenei Ceaușescu planează asupra multora.

Pseudointelectualii, cei care se numesc singuri intelectuali, de un mic grup de prieteni sau de un mic grup de interese, dețin, pe moment, pârghiile puterii: reviste, televiziuni, rubrici permanente în ziare de mare tiraj sau funcții bine plătite. Lor le convine să afirme că avem democrație, dar aceasta nu e decât o pseudodemocrație, o putere a poporului influențat de ei. Puterea mârlanului nu poate susține decât puterea pseudointelectualului, cel autoimpus și fără nici un fundament profesional.

Un profesionist de excepție poate deveni intelectual. Invers, drumul e imposibil. Intelectualul nu se numește și nu se autodenumește, intelectualitatea fiind mai mult sau mai puțin inefabilă.

Din păcate, avem prea mulți intelectuali fabricați, doar așa, să nu zicem că nu avem și noi intelectuali. Până la o pătură de intelectuali adevărați, mai avem de mers. Aceștia nu se formează doar printr-o simplă schimbare de regim.

Orice tranziție creează pseudointelectualitate. De pseudointelectualii cu diplome goale sau doctorate compilate, se scapă greu. Cei ce se autointitulează azi intelectuali au de mâncat niște bani; chiar și de la UE. Când se va forma o intelectualitate adevărată, va fi nevoită să plătească oalele sparte de intelectualitatea actualei tranziții. Tragic e faptul că adulatorii, sinceri sau falși, te pot face intelectual pentru numai un vot, un sejur în Germania sau, mai rău, pentru o bere sau o friptură.

Epoca pe care o trăim e asemănătoare anilor '50 ai secolului trecut. Pseudointelectualii primilor ani de comunism au trăit din împrumuturi. Aceste împrumuturi au fost plătite, forțat, de cei ce au venit după ei, începând cu anii '70 ai aceluiași secol trecut. Azi, fenomenul se repetă.

timpul pierdut în bibliotecă te face intelectual, ci puterea de percepție a ceea ce citești. Pot exista

intelectuali care n-au citit decât o carte în viața lor. Depinde care este acea carte și, mai ales, dacă ai înțeles-o bine, foarte bine chiar, altfel decât cel cu inteligență limitată. Marii teologi, revoluționarii religiei, nu au avut nevoie decât de Biblie pentru a-și fundamenta propriile concepte.

Degeaba stai în bibliotecă; numărul cărților citite nu-ți folosește decât dacă ai înzestrarea naturală de a te ridica deasupra lor. Nu este intelectual cel ce a citit mult, ci acela care a citit cu folos.

Nimeni nu poate citi cât ar vrea; totdeauna rămâne ceva de citit. Totul e să ajungi în punctul în care nu te mai mulțumește nimic, să ajungi la inteligența superioară de a scrie ceea ce ți-ar plăcea să citești. Dacă se întâmplă să-i placă și cititorului acest lucru, sari de la nivelul de scriitor la acela de intelectual.

Nu toți filologii sunt scriitori; intelectuali, nici atât.

Dacă ești un inginer deprofesionalizat de sistem și îți găsești un refugiu, de exemplu, ca redactor la o editură, nu prea înțelegi ce e cu tine acolo; editezi cărți după ureche. Nefiind tu însuși talentat, nu poți descoperi talentul. Editurile n-ar trebui să angajeze redactori „pârâți”, adică redactori care n-au ajuns la puterea de a înțelege mai mult; pot da faliment. Când nu înțelegi ce e cu tine într-o funcție, e normal să nu înțelegi ce faci.

Dacă are vocație, profesionistul caută să sară la condiția de intelectual și să participe la formarea gustului public pentru ceea ce face el, să educe o masă de cititori. Dacă nu, rămâne ca-n piață.

De fapt, editurile noastre funcționează ca magazinele din Bagdad; dau faliment și se înființează într-un ritm amețitor. Un bun profesionist ia masa de cititori ca atare, lansând cartea și urmărind ce se întâmplă. Cartea nu e, totuși,

varză, să o supui unei bune politici de piață și atât. Neprofesionistul procedează la fel, duce o bună politică de piață, dar lansează chiar varză pe post de carte. În ambele cazuri, de-o fi bine, de-o fi rău, profesionistul și neprofesionistul coexistă. Cine mai stă să-i identifice și să-i separe?

O țară dă lumii foarte puțini intelectuali veritabili. Datorită bunului simț, aceștia nu se exhibă, de cele mai multe ori rămânând simpli anonimi.

Cei mai mulți sunt profesioniști ratați, care, în paranoia lor, chiar se cred intelectuali.

E greu să deosebești un pseudointelectual, un meseriaș ratat, de profesionistul veritabil, cel îndreptățit să aspire la o nouă calitate, cea de intelectual.

Dintre profesioniști, unii își văd de treaba lor, alții fac saltul spre intelectualitate. Dacă au bani, se autosusțin. Dacă nu au, devin slugile celor ce se cred intelectuali, dar pe bani. Din cauza asta, discuția diferenței dintre intelectualii adevărați și cei ce se cred nici nu trebuie pornită.

Privind întrebarea dacă inginerul este sau nu intelectual, părerea mea este că problema e falsă. Orice meserie, nu numai cea de inginer, trebuie să se raporteze la intelectualizare. E bine să fii intelectual, dar acest lucru nu trebuie să fie un scop în sine, ci o tendință firească a profesionistului veritabil de a-și depăși condiția.

Mulți deprofesionalizați și-au făcut o meserie din a fi intelectuali. Fluturând intelectualitatea ca pe un steag, ei au devenit: activiști culturali, redactori după ureche, vorbitori de meserie, comentatori universali, secretari la filiale de partid sau de organizații internaționale.

La urmă, judecătorul suprem este timpul, intelectualul inefabil care trebuie să ceară totul. Oamenii se mai pot înșela sau pot fi cumpărați; timpul, nu.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Daniel Corbu, acad. Mihai Cimpoi,
regretatul acad. Eugen Simion și Filomena Corbu*

Vasile Răvescu

CAII SĂLBATICI

ROATA

Rotiri de clipe
Și de zile
De anotimpuri
Nesmințit
Rotiri de ani
Rotiri de veacuri
Rotiri de lut
În infinit!

Pământul tot
În al lui mers
E sieși roată-n
Univers.

ZIUA

Ca o ființă-apropiată
Împărtășesc cu ea tăcerea
Și respirația și vrerea
Și amintirea neformată.

Prin neatinsa poartă trece,
Ca aburul mă ține-n brață,
Mă lasă liber, mă răsfată...
Cum am putut s-o las să plece?

ARBORE GENEALOGIC

Privim cu crește pomul,
Tânjindu-i fructul doar,
Vedem cum uracă omul
Și nu simțim măcar

Cum anii-i trec ca fulgul
Plutind în Univers
Și cum îl arde rugul
Nevoilor din mers

Și câți or să mai treacă!...
Cu fiii, cei de-apoi...
Ca singur să se facă
Vieții, portaltoi.

Nu e buiestru ca să-i țină
Struniți în libertatea lor
Și nici o coamă de lumină
Să strălucească în decor.

În arcu suplelor picioare
Pământul zboară înapoi
Și parcă-ncearcă să măsoare
Distanța scurtă dintre noi.

Se duc și-n urmă lasă zborul
Atâtor gânduri ca un roi,
Rămâne repetabil dorul
De anii tineri și de noi!

INTOARCERE TÂRZIE

Mă-ntorc în sat la mine,
Nu mai găsesc vecini,
Nu mă salută nimeni...
Am devenit străini?

E poarta răzimată,
Deschisă pentru toți,
Fântâna n-are roată,
Nici apă, ca să scoți,

Nici treptele de plută,
Albite, nu mă chem,
Să intru-n casa mută,
Cu tălpile de lemn.

NEPOȚII

Parcă se-aude porțița
Scârțâind din lemnul vechi...
Sigur, a sosit fetița
Sau nepotul pezevengi.

Amândoi îmi țin toiagul
Să mă țină drept pe mine
Și încheie rămășagul
C-o să fie mult mai bine.

Mă las prins în al lor joc,
Ei mă drăgălesc abil,
Nu mă simt bătrân deloc...
Parcă redevin copil.

UMBRA PĂDURII

Ca o casă de verdeață,
M-a primit mereu la ea,
Pe sub bolta cu prestanță,
Mângâieri de catifea.

M-a chemat să-mi caut locul
Peferat, de feerie,
Să mă las cuprins de jocul
Născător de poezie.

Parcă fu în altă viață,
Parcă fu în altă lume,
Căci azi, casa cu verdeață
E un vis uitat pe culme.

Doi mesteceni tremur încă,
Lujere de lumânare,
La tristețea cea adâncă,
Pe căzutele altare.

Ovidiu M. Curea

ANTECAMERA

în antecameră e liniște
cu greu prin storiuri se strecoară
întârziate razele de vară
e liniște
e așteptare
așezate în fotolii
stau păpușile cu ochii pironiți în zare

personajul principal trecutului impar
așezat din nou în gânduri
refăcut în repetate rânduri
ajuns din urmă tânărul real
de un prezent defect imaginar

stau la rând în antecameră
sperând
rugându-se visând
să nu fie primiți curând

uși cu disperare ce-au împins
și lacătele ce cu speranțe au deschis

pe-ncrucisări de drumuri vagi
nelămurite
întinderi neasemuite
cu țărnițele obosite

nisipuri fine și fierbinți
reci și lunecoase albele zăpezi
și umărul suav rotund
și pieptul tresăltând
și...
și...

în antecameră e liniște
e blând
în zare se aud viorile cântând
dar ușa se deschide brusc și violent
și fără ezitări antecedente
e scurt
și hotărât definitiv
izbită de perete

CARNAVAL

În aule la film și parlamente
se vorbește doar cu A și Zed
celelalte litere sunt mute
n-are importanță că sunt multe
este o banalitate-n care nu se pierde
e limpede că nici pe ele nu se cred

Copiii stau cuminți în bănci
întorși spre fundul clasei
fără de caiete călimări sau cărți
țintind cu ochi înțețoși și scurși
ecranul luminos din palmă
cu niște bile un erou și niște urși
c-așa e înțelept și bine
nu să alerge pe maidane
să tușească și în jur să facă praf
să încălzească atmosfera grav
de-ajuns că-aleargă doctori cu covrigi
prin orașe lumea să convingă cu seringi

Decorul stă să cadă
cortina smulsă e grămadă lângă scenă
iar actorii rătăcesc prin sală căutându-și rolul
sufleurul e răcit îi curge nasul
și-a spart și ochelarii
și a pierdut și glasul

Spectatorii înlemniți în scaun stau
așteaptă

privesc în sus acoperișul cum se crapă
își dau cu presupusul ce va fi ca să înceapă
cutremur inundații în șuvoi
incendii ori cutremur sau război

Pe stradă caravana trece în triumf
e gălăgie strigăte ovații și confete
lozinci și steaguri
clovnii colorați
încet în față trag convoiul
patru cai mascați

CORABIA NEBUNĂ

valurile nopții frământate-n faldurile negre ale mării
sub clipitul infinit al stelelor adânci
clătina peste abis corabia nebună

corabia nebună în tangaj
rămasă fără ancoră
fără timonă
fără căpitan și echipaj

plutea în nemurirea nopții
plutea în amintirea dimineții
plutea așa
către oriunde
dar plutea

se fereau din calea ei
și stânci și uragane
o împingeau în larg
o arătau întins cu-o mână
lăsați-o-n pace că-i nebună

uscatul se trăgea mai într-o parte
cu grijă de corabia nebună
să nu se-apropie prea mult de el
și nu cumva să eșueze

corabia nebună
fără griji se preumbla prin lume
avea cândva un nume
căra comori către un port
ieșea semeț din uragane
cu marfă echipaj și căpitan cu tot

pe rând apoi
rămasă fără ancoră și cârmă
plecă și echipajul înapoi
de pe corabia nebună
ce astăzi inutil mai dă ocol prin lume

peste ape și sub stele
flutură o noapte pe catarge paralel
inutilă culme agățată negru ca drapel

LUPII

se strâng în haite lupii din pădure
să invoce Luna
urletele lor dramatic
se răstoarnă printre stele
și asteroizi se dau de-o parte
și cometele fug mai departe
în pădure e liniște ca în mormânt
e liniște de moarte deci
retrase-n ascunzișuri
stau fără să sufle
tăcutele umbrele pe veci

doar lupii singuri caută ursita
rătăcind pe drumuri ocolite
încărcate de povești păgâne
de blestemuri înrăite
și-i pustiu în calea lor
nu-i nimic în jur
pe cer rămâne Luna
neatinsă de sperjur
și în Lună e speranța lor
a unei clipe încărcată de un dor
și iertarea nefăcutelor păcate
ascunzișul neștiut de vânător

uite că și luna se ascunde
după fața unui nor
- până-aici ne-a fost umblarea
eu și toată haita o să mor
uite însă peste drum o casă
și-o fereastră luminată
poate-aici e vorba căutată
poate-aici e vorba bună
și o pâine în pridvor

mă grăbesc să închid ușa
strâng fereastra
trag oblonul
și cu pușca pregătită
strig la haită să se ducă
- nu-ți vrem răul
nu te teme
doar o vorbă haita să îți zică
- nu nu
sunteți mulți și-mi este frică

și-au plecat goniți
cu ochi triști
și capete lăsate
printre umbre și blesteme
către nimeni ca să-i cheme

acum stau și mă gândesc
la o adică
ce-or fi vrut lupii să-mi zică

Eleodor Dinu

ERUPȚIE DE IRIȘI ONTICI

incandescența poveste a luminii
nu poate începe decât cu
a fost odată ce pururea este
un imens șemineu solar
neîncăpător
pentru miliardele de taine
ale nepătrunsului
râvnind la curcubeiele
în care culorile veșniciei
fac dragoste
cu feciori născuți odată ca niciodată
de antimaterie

*

anii mei suri fac pregătiri
să plece la nunta din cer
unde se vor prinde
în hora socrilor mari
pun pe muzică îngerească cimilituri
din care soacrele mici
abia așteaptă să-și facă cercei
va fi o petrecere
atât de mare încât Dumnezeu
a dat vieții de apoi
poruncă
să-și facă porți cât nesfârșirea
de largi
deasupra lor
atârinate de irișii curcubeului sacru
vor fi pancarte pe care veșnicia
va scrie
bine ați venit - pe față

iar pe verso
adio iluzii
spânzurate de scripeții gravitației
cu vaietele suferinței terestre

*

cărțile sinelui meu
în aparență de versuri
nu au fost citite decât de niște stele
plictisite de mioapele incursiuni
prin negura romanticelor timpuri
când puteai să te arzi spunând
feților bălai
din basmele de adormit iluzii
că toate albele ca zăpadă fost-au
odată ca niciodată virgine

*

când am avut privilegiul să fiu aer
aripile viselor păreau vâsle de incertitudini
montate la o corabie
plină cu adieri de pace romantică
și sirene ținând în palme fulgere
de promisiuni
eram
pictor de clipe trăindu-și nefericirea
de a fi ancore în miezului fosforescent
al tainelor înecului în spuma băută
de nisipuri pregătite
să facă din singurătatea țărmlui
clepsidră plutitoare pe marea netimpului
de orb ce eram m-am trezit catarg
de care țipetele pescărușilor
spânzuraseră iluzii

*

ici-colo
în poemele mele
câte o metaforă stelară
pusă de muze
să clocească ouă
din care vor ieși la zbor
pui de originalitate măiastră

*

este atât de neagră
nerăbdarea nopții
în care vrând-nevrând
urmează să intru
încât
nu pot să văd altceva

decât glasul crucii
care-si grăbește felinarul
să cânte cocoșește
pe gardul cimitirului

*

la multe și milostive milenii
pământ al Celui de sus
cu mânecile grijilor mereu suflecate
să te apere de neghiobia
vrutelor și nevrutelor pornite să-ți facă giulgiu
din gunoaie
te sfârtecă păduchi epileptici
scoși la paradă
pe frunțile acestor vremuri

*

versurile mele
lacrimi vărsate din ochii
luminii
pe hârtii asemenea
lespezii ținute în veșnic vie
nemișcare
de mormântul sfânt
lacrimile versurilor mele
sună lent a gol incendiat
de miracole

*

cu ochii scrutătoarelor
închipuiri de orb
văd curcubeul
ca pe o sârmă ghimpată
cu nuanțe de senin descompus
de mărinimia ploilor
în culori domestice
bucuria țaranului din mine
urcă pe treptele
fulgerelor rezemate
de loitrele unui car încărcat
cu făină de mană cerească
gustând-o
bucuria țaranului din mine
prinde chef să facă pe curcubeu
exerciții de echilibristică

*

pe unde o fi umblând
viitorul
îl caută poemele mele
policrome
să le confirme cinstea
de a fi fost contemporane
cu geniul închipuirilor
pictate
de orbul costică

alias eleodor

*

un astăzi mai din demult pusesese
pe primul loc în lista mea de contacte
moartea sub pseudonimul mâine
tot ea va fi și de-acum în colo
dar sub pseudonimul cândva
o sun mereu și mi se spune
că este în altă convorbire
probabil cu mine cel de poimăine

*

George Căușu

SCRISOARE CĂTRE ADRIAN PĂUNESCU

Sunt zece ani ca zece clipe
Ce-s duse în eternitate,
De când un înger cu aripe
Te-a smuls din lumea noastră, frate!

Și spre o viață în lumină
Te-ai dus cu el uitând de noi,
De-atunci tot așteptăm să vină
O veste din lumea de-apoi,

Prin care să ne spui cum este
Pe-acolo să nu ne-ngrozim;
Să știm că nu-i doar o poveste,
Ce foarte des o auzim!

Că prin celestele meleaguri
Nu-i nici suspin, nici întristare,
Că nu sunt de trecut nici praguri,
Că viața e o sărbătoare...

De-aici, din Cârna, vreau să știi,
Că stăm mai mult ascunși în casă
De teama unei pandemii,
Că viața nu mai e frumoasă!

Sunt zece ani cât zece clipe
Trăite în eternitate,
De când un înger cu aripe
Te-a smuls din lumea noastră, frate!

NU CONTENESC...

Nu contenesc să vă tot spun,
Că sunt nostalgic după ieri,
Când roboteam printre năieri,
Dispus oceanul să-l îmbun...

Dar ca și-acei gondolieri
Ce viața-n cântec și-o transpun,
Nu contenesc să vă tot spun,
Că sunt nostalgic după ieri!

Și azi, aduc omagieri
Acelor vremi, când la dejun
Mâncam chefal și cu barbun
Alături de-alți gondolieri...

Nu contenesc să vă tot spun!

VERDE MI'S...

Deși nu prea mai aud
Încă's verde și nu crud;
Îs hârșit în suferințe
Și sătul de ingerințe.

Nu mai vreau să mi se spună
Că pâinea n-ar mai fi bună,
Că'mi fac rău carnea și vinul
Și că'mi sporesc mai mult chinul.

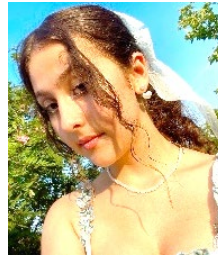
De'acum fac ce'mi place mie,
Beau doar vin de razachie
Și mănânc numai grătar...
Carne friptă cu muștar!
Dar nu vreau să mai asud
Verde mi's, dar nu și crud!

PE LUNĂ...

Mă întreb și vă-ntreb: ce pasăre nătângă
Este aceea îndoliată mereu?
E corbul lui Poe ce nu-ncetează să plângă
Pe flamura pusă cândva de-un yankeu?

Cert ea ne vestește - pe astrul albastru -
Prin cântecul ei ce seamănă a plâns,
Că suntem pe-aproape de-un mare dezastru,
Că zilele noastre prea mult s-au restrâns!

Eu pasărea neagră ce-ntruna cobește
Aș împușca-o c-un glonț de argint!
Și-un mare ospăț cu becațe și pește
Trei zile aș ține și-aș bea doar absint!

Alis Crusaveanu

CREIERUL MEU SUGRUMAT

Mișună printre dorințele deocheate pe care le
puteam cânta.

Cam acum două zile,
Când inima-mi bătea normal

Și picioarele-mi erau fidele.

Chiar și mâinile cu care scriu poezia pentru tine
Traversau sălbăticiii în armonie,

Nelăsând puncte în spațiu nebăgate în seamă.

Cel puțin așa părea, nu?

Aș vrea să fiu așa mereu,

Plutitoare.

Fără premii și coroane precum cel dintâi temător.

Să mă deranjeze fumul acelor care-mi sunt nedragi.

Iar pe al tău să-l trec cu vederea.

Cum de revine atâta timp și spațiu la culoarea
stelelor tale?

Sunt cu ochii ațintiți în ecran

Pentru că mă gândesc

La un fenomen de bipolaritate.

O funcțiune pe care o vreau printre simțuri rămase.

Și una pe care vreau s-o strâng de mână.

Scriu,

Doar asta știu să mai fac.

Apoi calc strâmb,

Pe demoni și jocuri din mine.

Să fie asta poezia,

Traducerea unui urlet?

Sau a unor țipete mărunte?

Am încercat s-o transform într-o esență de eclipsă.

Sau timpul lângă tine.

Ce-i cu tine ochi verzi,

Chip gol?...

Lacrimi țepene

Cad de-a lungul rădăcinilor de copac,

De atunci când inimile ni se ridicau la cer.

Îți amintești domnule?!

Zâmbet de copil ce l idolatrizez...

Mă surprind cu foc că-mi aștern loc lângă cinic.

Ești un bipolar!

Oh sau...să fiu eu oare?

Lasă mă să-ți pictez buzele cu pasiune

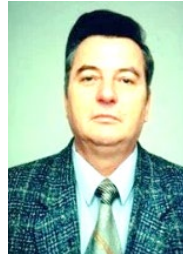
Poate visezi și tu noaptea

Cum pătesc eu între insomnii.

Ceva greșit de dulce
Suntem noi.
Și mă înnebunești de timp lung
Dar ce-i timpul?
Ce suntem noi doi?
Aș vrea să mă iubești.
Aș vrea să mă iubesc.

Oh prea iubitule,
Te-am găsit.
Ești exact ca...el.
Și mamei i-ar plăcea.
Să-mi descânte bunica,
Altfel am pierdut jalnic.
Oh sărutul tău!
Și el tot așa timid privea...
Vreau biluțe să-mi negresc inima,
Cred că-mi ajung privirile la tine.
Sunt ca mama acum,
Ușoară,
Un joc afumat.
Oh dragule, dar eu deja te-am luat de mână.
Fără griji,
Avem loc în pământ.
Ești dulce,
La fel ca iadul.
Cred că așa am ajuns.
Să mă ierți, mama,
Dar eu plec.

Ochii tăi iar mi-au scrutat o cameră de vanilie,
Zis și sanctuar dezasamblat,
Jucărie stricată,
O inimă în comă.
Și te-am păstrat să-mi infectezi coajă.
Cauți în afara unui trup
Sau doresc eu să fii mai mult.
Mă îmbeți cu un gem dulce acrisor,
Îmi surprinzi corzi sensibile, slăbuțe,
Și părți pe care le ascund sub preș.
Sângele tău e miera.

Constantin Pădureanu

ÎNȘELĂTORIA

Lina Cojocel se lăsă dusă,
De la un capăt la altul
Al Rudarilor Olteniei,
Ca o apă răvășită
Care caută în zadar
o ieșire,
Bătând tânguitoare
În malurile de nepătruns.
O ardea focul în piept
De Vasile Ciutoreanu.
Vecinele știau că în ea
Se ascunde o vrăjitorie.
Mătușă-sa, Rița Ciupagu,
Era renumită și căutată
Pentru știința ei de
A face și desface destine.
Rița a învățat-o pe nepoată
Arta magică prin care
L-a înlănțuit pe Vasile Ciutoreanu.
Firul dragostei din care
și-a împletit
Ea năvodul a fost obișnuința.

Lina Cojocel îi adusese multe frumuseți
Buze tari, cărnoase, dinți mari,
Scânteietori, brațe puternice
Arse de soare.
Vasile o privea și se gândea.
Atunci Lina i-a făcut
înșelătoria cu iubirea.

Dragostea ei era copilăroasă
Și lăcomă, simplă și plină
De vigoare.
Vasile Ciutoreanu fu foarte
Fericit cu Lina.
Ochii ei strălucitori îl trăgeau
Până în fundul iadului.
Nevasta îl învăță să deosebească
În întuneric, cu ochii închiși,
Părul ei de-al soacrei.
Lina i-a aruncat ocheade
Femeiești și l-a sedus
Așa cum sugativa sughe cerneala,
Pruncul sughe la sânul mamei
Și animalul mănâncă.
Natura Linei era seducția
Și seducția făcea parte
din meseria ei.

TAINA

Ileana Ciutoreanu l-a iubit în tinerețe
Pe Ilarie, băiatul domnului Stan Georgescu,
Om bogat, cu moară, mașină de treierat
Și două case în Coveia, pe Lipscani.
Avea șaisprezece ani și ieșise
În răscruci, la Cucu, la nunta lui Vasile,
Băiatul lui Ion Scarlat,
Primarul liberal din vremea aia.
Îl însurase cu Rada, fata colonelului
De artilerie Cerăceanu, de la
domeniile coroanei,
De la Segarcea.
Ileana era frumoasă ca o duminică fără sfârșit
Și toate privirile se îndreptau spre ea.
Ilie vine, o ia de mână
Și o invită la horă.
Pe urmă, a luat o sârbă înainte
Cu ea alături.

Pe margine, lumea șușotea:
„Uite ce dădu din năpârstoaca
Lui Ilie Ciutoreanu, ajunse ibovnica
Unui boier, păi cum o să-l primească
Domnu Stan Georgescu cu o sărăntoacă.”
Copilă fiind și fără minte
Ileana nu prea știa atunci
Ce este bine și ce este rău,

Că doar ce ieșise în lume.
A ascultat de vorbele lui mincinoase
Și a căzut în păcat.
Când a aflat Stan Georgescu că
Ilie s-a îndrăgostit de Ileana Ciutoreanu,
L-a trimis la școala de ofițeri de aviație ,
La București.
Iar ea a rămas gravidă
Și cu buzele umflate.

Ileana a vrut să se spânzure,
Decât să se facă de rușinea satului,
Dar Stana, soru-sa, care se duse
După bărbat într-un sat la Dunăre,
A luat-o la ea.
Stana nu făcea copii și a zis că,
După ce naște Ileana,
Copilul îl oprește ea.
Ileana a născut un băiat: Matei
Și pe urmă s-a întors în Rudarii Olteniei.
În toamna următoare, s-a măritat
Cu Andrei, băiatul noului cantonier
Stan Stroie, care venise cu serviciul
În gara lor.
Cu el a făcut două fete
Și se înțelegeau foarte bine,
Dar Matei a rămas taina ei.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Mihaela Albu, Apostol Patelakis și Camelia Zăbavă

Ion Dulugeac

BOMBOANELE DE LA VECINA

Castanii, drepti ca niște lumânări împodobite, răspândeau un miros îmbietor, iar împrejur domnea o adiere blândă de pace. Cleiul topit a doi brazieri din fața birourilor emana un miros aidoma celor din Căldarea Bucurei, din munții Retezat. Îi aduse lui Ion aminte de locurile unde urcase în tinerețea sa, pe când făcea alpinism la clubul bucureștean *Grivița Roșie*. Pe cealaltă parte a curții erau înșirați câțiva meri, peri și caiși, încărcăți cu poame din belșug, iar ramurile lor coborau cu greutatea fructelor spre pământ, ca într-o horă a bogăției acelei veri călduroase.

- Semnați aici, domnul Ioan! Știți ce aveți de făcut, nu? Întrebă un subofițer corpolent de la serviciul *Paza și siguranța deținerii*, unde șeful mare era comisarul, Cristian Vultureanu.

- Da, domnule, cunosc temeinic totul despre ce am de făcut și mulțumesc pentru grija de a mă instrui, rosti zâmbitor intelectualul.

- Astea sunt procedurile, le facem și la cei deștepți, și la *urși*, deși cei din urmă nu prea merg în permisie, rosti blajin și cu un zâmbet mios împipărit pe față, gardianul. Mergem să discutați puțin și cu domnul Vultureanu, vă rog!

- Sigur. Merg cu plăcere, domnule subofițer. După dumneavoastră!

Intră în biroul învăluit în lumină, situat la intrarea în Comandament, la etajul întâi, unde Vultureanu îl primi zâmbitor. Treptat, zâmbetul acestuia se estompă, iar oficialul deveni grav și spuse cu o voce severă și autoritară:

- Sper să nu mă dezamăgiți, domnule inginer!

- Niciodată... nu vă voi dezamăgi niciodată, domnule director! Eu sunt un om care a format mulți oameni ca dumneavoastră sau chiar mai mari... ca funcție! afirmă, zâmbind, Ioan, în timp ce-l privea fix în ochi.

- Așa să faceți, am încredere-n dumneavoastră! Sper să vă rezolvați și problemele cu dantura, de care mi-ați spus, și să vă serbați ziua onomastică cu cei dragi, nu-i așa? rosti pe un ton glumeț, sobru totuși, în timp ce-i semnă biuletul de permisie.

- Mulțumesc mult! Păcat că nu am credite pentru trei zile, poate... data viitoare.

- Data viitoare veți pleca trei zile, fiți liniștit! continuă, cu o voce clară, bărbatul, care era cu jumătate de cap mai scund decât Ioan.

- Pentru că am ocazia acestui dialog, vă comunic intenția unui prieten pentru angajare. L-am rugat să treacă în adresă că dorește să angajeze o persoană ce posedă cunoștințe în domeniul creșterii cailor de rasă.

- Foarte bine! Cum primim hârtiile, în cel mult zece zile plecați la lucru în afara unității. Nu vă faceți probleme, au fost și alte cazuri similare. Știți că și Marian Anastasescu a fost beneficiarul unui astfel de loc de muncă!

- Da, știu, dar la Marian ați cerut cam mult, 50 de milioane!

- Depinde și de funcția pe care o prestează angajatul. La matale acolo, la cai, probabil prețul este mult... mai mic.

- Sper să fie așa, pentru că nu este o firmă mare cea care... vrea să mă angajeze.

Vultureanu zâmbi cu subînțeles, iar în jurul nasului său bine conturat și a gurii carnoase se strângeau niște zbârcituri care se preschimbau într-un zâmbet mai uman. Părea mai blând, mai liniștit și înțelegător; în tot acest timp, luciul rece al ochilor de șef se topea ușor, iar de după mustața proaspăt rasă răzbătea vocea limpede, vioaie și poruncitoare.

- Să trecem peste învoire, apoi mai discutăm. Dar...multă discreție, pentru că lumea vorbește mult și deseori proteste. Nu vreau să-mi risc pâinea, pentru că asta-i singura mea sursă de existență.

- Fiți liniștit, domnule! Din punctul meu de vedere, nu vă faceți probleme! Eu știu să fiu discret și sunt foarte serios, veți vedea, domnule director! îl asigură Ioan, cu același zâmbet sincer.

- Distracție plăcută și vom discuta săptămâna viitoare! La revedere! îi spuse scurt ofițerul în timp ce aranja câteva fișe pe birou.

- La revedere, domnule director, și multe mulțumiri!

Afară era așteptat de Anastasia, o doctoriță din București, pe a cărei fiică bărbatul o ajutase să intre la liceu, prin meditații, în urmă cu multă vreme. Femeia venise cu mașina să-și întâmpine iubitul de ocazie, pentru că se vedeau destul de rar.

- Bună ziua, madam, ce mai faceți? întrebă el în glumă.

- Am venit să fac un transport. Ce să fac? Dacă nu mi-a plăcut cartea? glumi femeia cu un zâmbet în colțul gurii, în vreme ce buzele rujate deveneau trandafirii, iar fața i se îmbujoră.

- Foarte bine, draga mea, foarte bine. Așa trebuie să fii în prezența unui pârăiaș de frunte, spuse sec și pe un ton serios bărbatul și trase discret portiera.

- Sunt onorată să vă aștept, domnule, zise femeia în loc de bun venit, dar se întinse elegant și-l pupă pe obraz, după care, cu un șervețel, îi șterse urmele de ruj.

Șoferița de ocazie își netezi ușor fusta ridicată peste genunchi, își șterse palmele una de alta, apoi fruntea cu sprâncene conturate, ce păreau tăiate-n piatră, fiind acoperite de cute mărunte.

Ioan a întrebat de fiica sa, de neamurile din Mogoșoaia, pentru că avea o verișoară măritată-n comuna natală dar și despre activitatea de zi cu zi, în timp ce mașina rula cu viteză spre oraș. Doctorița conducea prudent, dar bărbatul o zorea să meargă mai repede, iar femeia gândi că așa de mult l-a răsfățat, de și-o luase în cap. Continuă să conducă atent, nedorind să-i caute în coarne.

- Crezi că te prinde radarul, de mergi ca la școala de șoferi?

- Dar ce, dragă, vrei să rămân fără carnet? se rățoi femeia.

- Am văzut că a venit și fostul premier, Adrian Năsturică, la voi, nu-i așa?

- Nu este la Jilava, a fost dus la Spitalul penitenciar Jilava, care este alături de noi, apoi va face trei săptămâni de carantină și abia după aceea vine pe una dintre secții. Este trecut la regim semi-deschis, deci repartizat pe secția a II-a sau a IV-a, unde sunt niște camere mai mici... fiindcă nu cred să fie ținut cu toți hoții, îți dai seama, nu?

- Cum, unui personaj atât de important nu-i faci loc într-o cameră specială? se arătă curioasă femeia, în timp ce-și îndreptă cu o mână pieptănătura și cu cealaltă struni volanul.

- Cine spune asta? răspunse Ioan certăreț, săltându-se pe banchetă. Draga mea, la pârăie pierzi toate drepturile cetățenești, te consideră doar un număr, așa că maestru' Năsturică, din mare demnitar, a ajuns doar un număr.

- Chiar și pentru un fost Prim-Ministru? se miră femeia.

Bărbatul tăcu pentru o clipă, își trase ochelarii pe frunte și spuse cu un calm prefăcut:

- Nici eu nu-l cunosc foarte bine. Pe soacră-sa o cunoșteam, pe vremea lui Ceaușescu, pentru că făceam schimburi de casete video, cu filme traduse de Irina Nistorescu; ea fiind nevastă de ministru, a lui Angelo Miculescu, dar era moartă după filme.

- Dar după tine, nu?

- Măi... Anastasia, draga mea, să știi că odată i-am dus un set de casete în care erau și două filme porno, pe care le-am verificat să nu fie zgâriate... așa că am vizionat împreună, câteva secvențe din ambele casete.

- Ei, și ce a spus doamna ministru? Nu te-a încălecat? întrebă cu răutate-n glas femeia, în timp ce din ochi arunca scânteii provocatoare.

- Ce să zică? Am luat-o, o dată, pe la spate pe masa din bucătărie, ca-n filmul respectiv, după care a făcut și un mic oral, așa, ca să nu rămân murdar.

- Chiar așa? Cum se poate ca o femeie suspusă să o pupe? Nu-mi vine să cred! Nu exagerezi, dragul meu? întrebă șoptit femeia.

- Ei, pe dracu', exagerez! Stai liniștită, că și pe vremea comuniștilor se făcea oral în draci! Ce, atunci nu erau oameni, erau roboți? rosti cu un glas ferm Ioan, în timp ce-și privi pătrunzător șoferița care mustăcea de plăcere.

- Dar, în anturajul tău de om de afaceri, nu l-ai cunoscut pe marele politician?

- Nu am prea iubit eu politicienii, măi, fetiță! Deși l-am cunoscut personal, de câteva ori.

- De ce nu-i iubești? fu curioasă femeia, în timp ce schimba vitezele gonind spre Foișorul de Foc, unde locuia.

- Pentru că îmi plăceau femeile lor, care de regulă sunt stătute, iar ei, marea majoritate, sunt precum curvele, te mint, dar nu se uită-n ochii tăi...

- Dragă domnule, eu cred că Năsturică este un bonom, după cum vorbește, cum se comportă, cum apare-n public!

Doctorița parcă mașina într-un colț al străzii sale, la câteva case de locuință, își ridică ochelarii de soare pe cap și, uitându-se cu drag la bărbat, cu o privire plină de pasiune ce-i încețoșă ochii, oftă ușor. Apoi spuse răspicat, de parcă-și număra cuvintele:

- Te-am adus la mine să ne iubim, nu să facem politică, măi, domnule inginer!

- Gata, fetiță, hai la lucru, ce mai stai! aprobă râzând bărbatul, săltându-se cu viteză de pe

bancheta din spate a mașinii. Apoi, închise cu un gest larg ușa, luând-o către poartă. bomboane dintr-o cutie. Ioan le spuse, cu zâmbetul său șarmant:

- Bomboanele îngrașă, fetelor!

- Vă rog să serviți și dumneavoastră! spuse tânăra, ai cărei ochi alunecau peste corpul bărbatului, studiindu-l cu ochii de vulpe-n călduri. Aceeași invitație i-o adresă și celeilalte femei.

- Mulțumesc, frumoaselor, mulțumesc mult!

- Luați și dumneavoastră, doamna Anastasia, sunt bune rău! îi spuse cu blândețe tânăra, care arăta superb, dar se vedea că stă rău cu limba română.

- Mulțumesc, am să iau și eu una, să nu refuz! zise cu vocea ca un susur plăcut, dar destul de reținută, doctorița, apoi o luă spre ușa și deschise.

Curtea casei zăcea toropită de arșiță. Gardurile, zidul despărțitor al grădinii, zidurile caselor pline de iederă, dar și aleile din curte, toate eliberau o răsuflare grea și fierbinte. Căldura zilei de vară făcea ca praful, înălțat de pe strada micuță din apropierea Facultății de Construcții, să plutească precum un nor nemișcat de fum.

- Ce bine-i la răcoare, draga mea! spuse ușurat bărbatul.

- Eu sunt certată cu precupețele astea, care m-au reclamat la toate nivelurile pentru zidul ăsta din curte, iar tu vorbești cu ele și mai iei și bomboane, auzi! sușoti supărată doctorița, în timp ce-și scotea pantofii, pe care-i așeză frumos în cutia lor.

- Și ce, dragă? Asta este! Dar aia mai tânără cred că-i curvă-n Italia, nu-i așa? se uită lung bărbatul către gazda care izbucni într-un râs prostesc și zise:

- Da, așa este. Trăiește cu un moș la Milano și se tot duce în Italia, dar tu de unde știi?

Ajuns în curte, întâlni două femei, mamă și fiică, stând pe două taburete și mâncând

- După față și... din priviri. Am văzut cum m-a privit!

Ajuns în dormitor, istovit de arșița de afară și nădușit de șiroaiele de sudoare ce-i luceau ușor pe tâmpile și le simțea alunecând și pe șira spinării, se dezbracă în pielea goală și, uitându-se prin cameră, văzu un motan stufos care sări din pat pe covorul de la ușa și o zbughi în bucătărie.

- Hai, nu ești gata, dragul meu domn?! interveni Anastasia ținând ochii în podea, rușinată.

- Gata, fata mea! Sunt gata... acum ies, răspunse bărbatul.

- Nu te grăbi, stai cât dorești, am glumit! se auzi glasul zglobiu al femeii.

Din ușa băii se auzi vocea femeii, care purta un prosop peste talie, lăsând la vedere sânii ca două pere de toamnă:

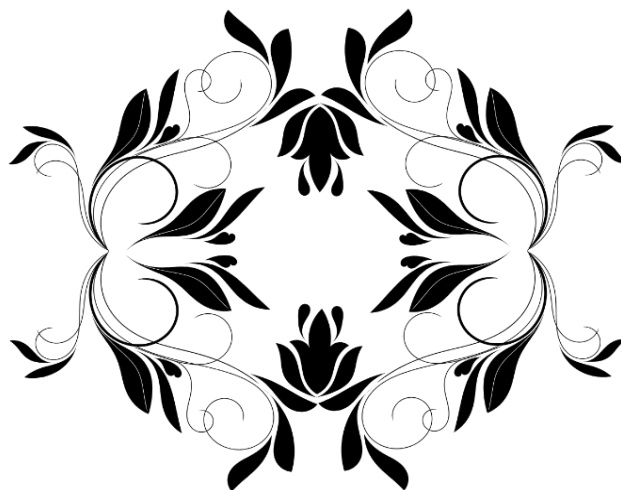
- Dumneata ești domnul Ioan de la Moșoia?...

- Eu sunt! răspunse bărbatul în timp ce-și puse mâinile sub cap, privind-o în ochi. Vino încoace, să stăm puțin de vorbă. Se poate?

Așa gândea marele crescător de cai, atunci, în clipele de dinaintea dezmiertării cu jucăușa doctoriță, venindu-i din nou în minte, zicala din bătrâni

- *Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea* - moment în care pasionala sa gazdă, se apucă să-i pipăie trupul care în ultimul an nu avuse-se parte de astfel de dezmiertări.

Acolo, aproape de centrul orașului, în zona Foișorului de Foc, monument ce domina locul de câteva decenii, construit pe vremea boierului Șuțu, doctorița voia să arate musafirului său rolul femeii în viața bărbatului.

Eliza Raha

ALEGEREA

Trăienică se trezi dis de dimineață, trecu pe la grajd, pe la cotețe, lăsă cele necesare, încuie casa, puse alarma în funcțiune, dacă-i furau și televizorul era terminat, că banii îi depusese în bancă și de card nu se dezlipea niciodată, îl ținea asupra lui, dezlegă zăvozii, le puse de mâncare și apă proaspătă, ăștia se repeziră și hăpăiră urgent bucățelele de carne amestecate cu fiertură de orez și morcovi, tot amușinând după resturi dărâmară castroanele, apoi aruncă o privire peste întinderea gospodăriei, se asigură că e totul în ordine, ieși în stradă, încuie poarta și porni cu pas hotărât înspre șosea. Acolo, îl aștepta nerăbdător Costică, vărul primar, cu motorul pornit, să ajungă la timp la spital, unde vorbise cu doctorul chirurg, să-l consulte. Îl operase cu o lună în urmă, tocmai venise rezultatul de la biopsie. L-a chemat de urgență.

S-au salutat discret, mașina a demarat în viteză către București. De când ieșise în rezervă, Costică plutonierul își făcea de cap. Stătea până noaptea târziu cu privirile pironite pe ecranul televizorului, se trezea către prânz, la masă bea o dușcă de țuică, de vin, ce se găsea, mânca pe săturate, când avea chef, sarmale, slănină, friptane și mititei la grătar și fuma ca un turc. Trai de trai. Toate astea până s-a îmbolnăvit. Grav. Acum, treabă nu prea avea ce, lichidase tot din băătătură când aflase diagnosticul, femeie vreau să-mi trăiesc zilele „ce le mai am” după capul meu, nu după ordinele altora. Dar, ce să vezi, a urmat tratamente peste tratamente, cam greu de suportat, organismul, puternic, a învins boala și a fost declarat sănătos cu acte în regulă, de doi ani rezultatele analizelor medicale îi ieșeau ca în tinerețe. Noroc cu femeia lui, ea ținuse de sămânță câteva orătănii pentru el, că nu avea voie să mănânce decât carne de pasăre și legume fierte, nu călîte, cam fără gust. Ei, acu dacă tot m-am vindecat, mă apuc de treabă și mă cumințesc, își zise în cele din urmă Costică. Dar se năvălise la trai bun, la lene, la televizor, la pălăvrăgeală. Muncă, mai puțină. Acolo, grădina de legume, cotinețele cu păsări, vița de vie înșirată pe araci și boltă în curtea din față, că hectarul de pământ, moștenit de la ta-su, îl vânduse pentru

medicamente. Nevasta nu avusese decât ce era pe ea, neam de oameni săraci, cei mai săraci din sat, dar mândri și frumoși, nimeni ca ei. Cu ani în urmă a angajat-o la popotă, la bucătărie, a făcut naveta, la cinci dimineața era la autobuz, acum beneficia de o pensie, mică, dar cu folos.

Tăceau, Costică atent la drum, Trăienică mesteca în minte gânduri fel de fel. De ce l-o fi chemat doctorul? Să-l opereze iar? Să-l întrebe pe Costică? Țăsta știe sigur dar nu îndrăzne să-l agaseze. Și-așa făcuse eforturi pentru el, îl duse-se la spital, se ocupase de acte, de toate alea, îl recomandase doctorului, insistase, îi adusese la spital cele necesare, ei, ce pretenții să mai aibă? Plus că a avut grijă de gospodărie, el și o vecină. Costică a fost băiatul descărăreț, cu un an mai mare, s-a dus la școala militară, pe când el..., șapte clase, apoi la câmp, cu femeile și babele, mă rog, brigadier, dar îl descâlcea din toate cele Florica, nevastă-sa. De când s-a dus ea..., vai de capul lui. Băiatul, unicul copil, și-a găsit rost la București, dar nu a îndrăznit să-l deranjeze, era sub papucul nevestei, adevărul e că nici ei nu s-au purtat frumos cu ea, Florica să n-o vadă, certuri, insulte, s-au rupt total relațiile, la înmormântarea mă-sii a venit singur și nu a contribuit cu nimic. După ce au aruncat cu bulgări peste capac, a și plecat, fără să zică o vorbă, tată, la revedere, să poștești pe la noi, nimic, nimic. Noroc cu vărul-su, Costică, el îl scoate din necazuri. Avea și un nepot, la ășta acasă a fost de câteva ori, semăna cu Florica, hai, fă, să-ți vezi nepotul, poză tu la tinerețe, doar că are barbă... Femeia râdea, ești prost?, totuși a mers o dată, nu seamănă cu mine, aduce cu tine, măcar atât... Băiatul își cumpărase apartament proprietate personală, se însurase, avea doi copii, deci doi strănepoți pentru el, vasăzică, este bogat.

Am ajuns, îl anunță Costică, hai, trezirea. După destulă tevdatură au reușit să intre în cabinetul medical, asistenta i-a luat sânge pentru analize și i-a făcut testul covid pentru internare. Nu a îndrăznit să întrebe pentru ce îl mai internează, că așa i-a spus doctorul, la telefon, vărului. Probabil pentru tratament. O să afle, măcar să-l interneze. Ehe, ce de lume bolnavă..., nu aveai unde să arunci un ac. Noroc cu vărul-su Costică, el n-ar fi izbutit nici să intre în cabinet. Aveau de așteptat, trecură două-trei ore, i s-a făcut foame, nu luase nimic la el, și nici Costică. Au cumpărat de la automat, bagi hârtia într-un

șențuleț și iese cornul, cafeaua, ce dorești, bașca restul. Au mâncat pe săturate, în sfârșit, a venit rezultatul. Formă asimptomatică de covid, nu poate fi internat. Totuși, doctorul a stat de vorbă cu el, mască pe față, halat și mănuși de plastic. Tataie, ești atent? Iei medicamentele de pe această rețetă și revii după zece zile, în prealabil, faci testul covid la cea mai apropiată clinică de la mata. Dacă iese negativ, îmi dai telefon, notează-ți numărul meu în telefon, Nu mă pricip, Dă-mi aparatul, doctorul introduse numărul său în memoria telefonului, Ei, acum e simplu, știu să-l caut. Bun, mă suni, te programez și te aștept pentru internare. Ai priceput? Da, să trăiți, sănătate, Hai, sănătate!

Nu a vrut să-l mai deranjeze pe Costică, i-a fost jenă de nevasta ăstui. O scorpie. I-a spus lui altă verișoară, că i-a auzit certându-se, Ți-a dat banii de benzină, măcar atât, mi i-a dat, a mințit-o Costică. Nici n-avea cum să-l verifice, îi venea pensia pe card. A rugat-o pe vecină să-i păzească gospodăria, să se ocupe de cele necesare zilnic. Nu degeaba, o plătea. După ce a terminat medicamentele s-a dus cu autocarul la clinică, la județ, a făcut testul covid, a ieșit negativ, l-a sunat pe doctor. L-a programat pentru internare. A plecat în zori, cu prima cursă, cu trolerul pregătit cu de toate.

Iar analize, iar test covid, internare, iar operație. Măi, să fie... L-au ținut până i-au scos punga, Pentru fire să vii săptămâna viitoare. Ai înțeles? Tataie, uite rețeta, cumperi medicamentele de la o farmacie din oraș, spitalul nu are bani pentru medicamente. Costă mult, asta e situația. Îl rogi pe vărul dumitale să ți le procure și vii cu ele, te internăm și urmezi aici tratamentul. Să nu uiți biletul de trimitere de la medicul de familie. Operația arată bine, hai, sănătate... Amețit, îngândurat, a ieșit din cabinet fără să-i mai spună doctorului cuvânt de mulțumire. Nici mâncarea servită la pat nu i-a mai trebuit. L-a ajutat o fătucă să-și strângă lucrurile și l-a condus până la ieșirea din spital.

Abia mergea, trolerul parcă avea bolovani. Oboseală cumplită. Se așează pe o bancă. Prima operație o suportase mai ușor, asta, a doua, îi luase toată vigoarea. Iar va trebui să se roage de Costică, auzise de la alți pacienți că nu se prea găseau medicamentele, dacă nu aveai pile pe la vreo farmacie, adio și n-am cuvinte. Oftă. În

drum către casă, va trebui să coboare la județ, să meargă la medicul de familie, să-i dea biletul de trimitere. O să fie în stare?... I se făcuse foame, sete, privi în jur, trebuia să traverseze ca să ajungă la chioșc. Imposibil. Să apeleze la cineva? Dar la cine, nu mai poți avea încredere în nimeni. Cât o fi ceasul? Privi în telefon. Mda... Pierduse cursa către sat pe ziua respectivă, rămânea să se întoarcă acasă cu cea de a doua zi, de la prima oră. Unde să se ducă? La fiu-su? Nu îndrăzne să dea ochii cu nora, și nici nu-i făcea plăcere, n-o avea la rânză. Ce dacă s-a rățoit la ea Florica, Dumnezeu s-o odihnească. Nora nu are cuvânt în fața soacrei și, în general, în fața rudelor bărbatului. Unde s-a pomenit să-i răspundă? O fandosită de oraș. Cică ea e ingineră și Florica abia de a terminat șapte clase. Ei, și? Mai descurcăreț decât femeia lui nu s-a văzut pe lumea asta. Unii o făceau certăreăță și cu tupeu, o fi fost, dar îi reușeau toate alea, îi reușeau... Pămpălăul de fiu-su a tăcut mălc în fața nevestei, în loc s-o amendeze pe loc, cu vreo doi pumni. M-a făcut de răs blegu ăsta...

Deci, o să se ducă la nepot, știa cum să ajungă, mai fusese cu ani în urmă. Încercarea moarte n-are. Poate îl primește. Lua metroul de Piața Unirii și cobora la Tineretului. Abia s-a ridicat. Îi venea să se întindă pe jos, pe un petec de iarbă, și să rămână acolo. Frica de hoți și de haimanale l-a impulsionat să meargă mai departe. Abia pășea. Până la urmă s-a descurcat. A întrebat pe unul, pe altul, a ajuns la destinație, a recunoscut blocul, a așteptat la ușă până a intrat un locatar, hopa și el, a urcat pe scară, nu era obișnuit cu liftul, trolerul greu, respirație întretăiată, se odihnea la fiecare două-trei trepte, ehei, mai era până la etajul patru. Acilea, chiar lângă lift, e apartamentul lui. S-a așezat pe ultima treaptă până și-a reglat respirația, setea îl chinuia cumplit, mai mult decât foamea. A sunat... Cineva cotrobăia cu privirile de dincolo de ușă, prin ochiul de veghe. Tropăit vesel, tataie, tataie! Deschise strănepotul cel mare. S-au bucurat să-l vadă.

Erau acasă toți. L-au poftit în sufragerie, n-aveau decât două camere și bucătăria, patru suflote, dar erau mulțumiți și cu atât, au pus masa, l-au omenit ca lumea, le-a zis că vine de la spital, că s-a operat, l-au întrebat cum a fost, la urmă nepotul a mers cu el la baie, l-a șters pe corp cu un prosop umed îmbibat cu săpun lichid

frumos mirositor, l-a ajutat să se schimbe, apoi l-a culcat pe un fotoliu pat în dormitor, așezat după ușă, să nu-l tragă curentul. A dormit tun, s-a trezit pe lumină, adio și cursa de pe ziua de azi, își zise în ciudat.

Nepotul și nepoata la serviciu, strănepotul mare la școală, doar ăla micu prezent, se tot pisea pe lângă el, îi mângâia brațele, palmele bătorite, tataie îi-a lăsat mama pe masă, la bucătărie, cana cu ceai și farfuria cu micul dejun. Auzi, micul dejun, așa se zice la oraș... S-au dat dracului și ăștia! Un ou fiert, brânzică de vaci, bucăți de șuncă, pâine prăjită, niște pateuri miciute coapte la aragaz, ceai de muștel. Cam subțire, nu tu slănină, nu jumărele, nu țuiculiță, dar îndeajuns. Țăla mic și dăduse drumul la televizor, apoi se întorsese lângă el, îl aștepta răbdător să termine cu mâncatul. Au stat apoi în sufragerie, camera băieților, tataie cu privirile la ecranul televizorului, puștiul avea treabă cu calculatorul.

S-au adunat cu toții către seară. Nora le-a pus masa, au vorbit fel de fel, râdeau din orice, Tataie la vară venim la mata să te ajutăm, Vă pricepeți voi? Ne înveți... Tare se mai simțea bine între ei. N-ar mai fi plecat... De, sângele apă nu se face. Băieții au strâns masa, au spălat vasele, ce obiceiuri și la ăștia!, între timp ea s-a apucat să strângă niște lucruri, să împacheteze. I-a privit neîncrezător, vă mutați? Da, tataie, nu mai avem bani de rate, am găsit un spațiu mai mic, o garsonieră veche, are bucătărie ca lumea, ce să facem? Și tac-tu, nu te ajută? Ei, ne ajută, ne plătește meditațiile pentru copii, altfel nu se poate, câte nu apar în fiecare lună, cotizează la greu... De ce nu se mută ei în garsonieră, să vă dea vouă apartamentul lor? Păi..., ăsta mare o să se mute la ei..., e mai aproape de școală. Și cât v-ar trebui? Nepotul răspunse evaziv, n-are importanță, destul. Trăienică insistă, cât v-ar trebui, mă? Răspunse nora cu glas mic de tot.

Trăienică rămase gânditor. Ca un făcut, exact suma pe care o avea pe card pentru medicamente, consult la oncolog și altele. Chibzui îndelung. Iar internare, acolo chinuială mare de tot, iar roagă-te de Costică, de vecină, iar se întoarce acasă, singur cuc, n-are nici cine-i aprinde o lumânare... Of, Florico, Florico, m-ai lăsat orfan pe lume, cum să mă descurc fără tine?... Și dacă-l păcălesc și-i dau medicamente vechi sau... tratamentul nu o să aibă efect? S-au mai văzut cazuri... Și cum să rămână copiii fără casă? Frumos apartament, camere mari, cu mo-

bile, alea, alea, i-a plăcut la ei. Mai bine..., o s-o trimită la biserică pe vecină să aprindă lumânări și să dea acatiste pentru sănătatea lui. Costă mai puțin. Poate că se îndură Dumnezeu și-l scapă de necaz. Mai știi?

L-au invitat să rămână la ei până îi scoate firele, te duc eu la doctor, vorbesc cu el, au stăruit, dar bătrânul a refuzat categoric, avea treabă acasă. A doua zi de dimineață nepotul l-a condus la autocar, l-a urcat în mașină, i-a așezat trolerul la picioare. Trăienică i-a pus cardul în căușul palmei și i-a șoptit parola, să vă fie de folos, taică, ăsta-i cadoul meu că m-ați primit... Vă aștept la vară. Nepotul n-a apucat să-i mulțumească, să se dezmeticească de ce a făcut bătrânul gestul, că șoferul l-a somat să coboare.

Când i-a scos firele, doctorul l-a întrebat de medicamente. Te internez, tataie? N-am bani, domnule doctor... Atunci te pun pe lista de așteptare, poate că o fi de partea dumatăle timpul. Ei, cum mi-o fi norocul..., cimitirul nu pleacă de la locul lui, mă așteaptă.

N-a mai trecut pe la nepoți, că pierdea cursa și prea se îndatorase la vecină.

Florentin Gabriel Niculescu

FABRICA

Ce a fost și în ziua aceea! Ce-a mai fost atunci!

Poate că se simțea ceva în aer. Deși nu se vedea nimic. Și aproape nimeni, nimeni nu îndrăzneam măcar să se gândească. Însă, privind retrospectiv, ceva plutea în aer. Aerul acela, atmosfera de atunci s-au dus definitiv peste o lună, două, în decembrie. De-a doua zi, nu mai târziu, totul s-a schimbat, frigul și ceața de un fel anume de până numai cu o zi s-au dus, sau s-au schimbat total. Aburul care-ți ieșea din gură și zgribuleala hainelor fără culoare, gri, negru, cenușiu s-au dus definitiv. O păclă translucidă un pic, alburie, ca un fel de ceață rece, ca un smog al vremii, ideologic poate, într-un fel, inconfundabil! Aveam ca să o regăsesc, vag, în orașele mai mici din China, peste 15-20 de ani. De parcă un pictor hiperrealist o decupase și o întinsese pe o pânză de atunci. Era pe la început-

tul lui noiembrie, în '89. Mergeam prin pâcla asta de neconfundat în fiecare dimineață până în Drumul Taberei, pe la Tricodava. Studenți în anul întâi, boboci, făceam practica în producție, fix două săptămâni, la fabrica de nasturi.

Acum, în locul ăsta, trebuie să mărturisesc că așteptam cu interes această practică. Nu știu de ce, dar mă prinsese din cartea de economie politică pentru admitere, de-a unșpea, fix partea cu economia întreprinderii. Costul, prețul, plus profitul, astea. Lasă că doi ani făcusem practică în atelier, la școală. Lăcătușerie, la mate-fizică, elevi, însă trebuia să știi ș-o meserie. Nu așa, cu capu-n nori! Iar noi făceam trepte de scară pentru teren.

Citisem eu câte ceva și extra, linia de producție, structura formală, structura informală, așa că spre deosebire de cursuri, unde îmi era destul de greu nu neapărat să mă concentrez ca să ascult, cât mai ales să mă păstrez concentrat, aici, la fabrică, m-a prins flama. Flama de sudură mă prinsese în clasa a noua, însă aici totul mă ținea într-un fel de priză. Și protecția muncii, și vizita în fabrică, și analiza documentelor care însoțeau producția, și viața fabricii în general.

Și oamenii, ce faună, ce colivie uriașă era fabrica, și muncitori, și ingineri, bărbați, femei, cucoane, ștabi, portari și magazioneri, ieșind din tură sau intrând, și fauna din jurul fabricii, nasturi se căutau și atunci, bidoanele de plastic, pielea sintetică și multe altele, navetele de bere, tacâmuri, linguri, furculițe. Că-mi plăcea, că mă scăldam în ape cunoscute s-a văzut imediat. Abia după două-trei zile și am venit cu idei, preluate reticent la început, cu stupoare mai ales, dar până la final și apreciativ. I-am pus (am propus) să spele geamurile înnegrite de la secție, lumina naturală era mai bună într-un grup de oameni, am calculat gradul de fluiditate al fluxului de producție, faptul că mașinile de injecție care făceau capacele la bidoane erau mult peste necesar și în consecință le-am limitat propunând mai puține și în trei schimburi, eliberând restul pentru a produce niște nasturi fistichii, însă simpli, în producție, mari, dintr-un plastic colorat, aveau niște matrițe, însă îi făceau negri sau gri. S-au dat ca pâinea caldă la fabricile de confecții din toată țara (bine, și la țigani, la gard), i-am văzut ani buni după aceea la hainele din toată țara.

Mă luaseră deja la ochi, și de bine, și de rău. Studentul, auzeam zicându-mi-se pe la spate, deși mai erau 10-15 alți studenți pe-acolo.

Dar curiozitatea mea și interesul erau plene, mașini și oameni deopotrivă, proceduse și funcționari pe la birouri, ștabi de la sindicat și ștabi de la partid, tovarăși, șefi și subalterni, șmecheri din cartier și deopotrivă dinăuntru. Povești, poveștioare, glume, șmecherii pe la mașini și șmecherii pe la hârtii, la raportări, la furțișaguri, cine cu cine, care cu care. Grădina zoologică era nimic, o junglă adâncă era toată fabrica, la o privire mai iscoditoare. Eram de-a dreptul fascinat!

Dar așteptam și ziua aceea, fiind pregătit oricum! Din clasa a noua, încă, Nea Frățilă, maestrul de atelier, ne-o aplicase, părințește, pedagogic, fix pentru asta, să nu ne ia peste picior în fabrică.

Și nu m-a luat! Oricum, peste picior, în niciun caz.

Nea Gigi era muncitor calificat, operator pe o mașină măricică. Pe la un 40-50 de ani, tipic, scund, corpulent, chelie aproape-ntreagă, mai ales pe mijloc, de la spate până-n față, nemulțumit în sinea lui de tot, bun pescar. Sau așa se zvonea, ziceau unii, colegii, unii dintre ei foarte documentați.

Nevastă-sa lucra la contabilitate, la evidența producției. O luase de la el din sat, de la Ciorăști, odată, la o nuntă. Era cu 10 ani, poate mai bine, mai mică decât el. Atunci, mai mica, azi, mai tânără. Frumoasă foc. Bine, și el pe atunci avea păr, avea garsonieră, tocmai o primise, pentru merite în muncă și pentru a-și întemeia o familie. Tot satul a aflat, chiar și ai ei, stăteau câteva case mai încolo. Fata, Sabina, terminase o profesională de pe lângă un liceu agricol, pe la Brănești, și muncea pe la colectivă. A luat-o peste două săptămâni, la contabilitate era una tot de pe la ei și când a fost nevoie a lipit-o imediat, a dat-o și la niște cursuri de pregătire de contabil, era și frumușică, și deșteaptă. Numai că nu au avut copii. Nici ea, nici el, se pare că nu prea puteau, au zis doctori, și a rămas așa. Mult timp, de fapt și azi, ea a fost copilul, răsfățata. S-au mutat la două camere, au scris atunci că era în luna a patra, și după, tot cu una de-a lor, felceriță pe la Moșilor, au scos hârtie cum că a făcut avort spontan, să nu le ia casa înapoi. Cu timpul s-au mai dus pe la Sovata, chipurile pentru tratamente, și asta a fost. Au rămas așa cu casa.

Că era un zvon, că era adevărat, că nu era, oricum în fabrică se cam vorbea. Și nici Costică ăsta, un golan, de vârsta ei, stătea prin Militari, nevastă-sa lucra la Lapte pe la Lujerului, chiar

acolo, un încrezut și un lăudăros, lăsase să se scape. Ș-atât le-a trebuit la ceilalți. Numai de pești, de știuci și de carași se discuta de joi și până sâmbătă. Luni, mai bine nu se ducea la treabă, da' el tocmai de aceea se ducea, dinadins. Și povestea în grup restrâns, nimeni nu-l credea, ziceau că bagă în ele. Alții, chiar dacă nu credeau, băgau și ei. Iar ea, Sabina, n-a negat cu vehemență când a luat-o aia de la ei la întrebări. Și asta a fost.

Numai că eu eram blindat. De nea Frățilă, și fix atunci mi-am amintit și de povestea aia de la noi. Din alte vremuri, din altă lume, mult înainte de război, când un bunic, sau străbunic, l-a adus pe fiu-său la Severin, la unu de făcea dormeze, ca să învețe-o meserie. În prima zi, pe ucenic, era o altă rânduială atunci, colegii, calfele, sau ucenicii mai cu cheag, i-au dat la repezeală un lighean și vreo doi crețari cu care nu-ți luai nici un covrig.

- Du-te aici, la spițerie, caută-l pe nea Mișu și spune să îți dea niște parfum, vezi să nu-l verși, ligheanul, când te întorci.

S-a dus. Și s-a și întors. Atât. Da' astăzi, doamne, să nu mă enervezi sau să mă iei peste picior, că iese rău. Parcă atunci mi se ascute mîntea, și cu mîntea ascuțită nu-i bine să te pui. Mai ales cu a mea.

- Studentule, du-te până la nea Gigi, spune-i să-mi dea și mie o juma' de oră batiul lui.

Așa zise și dom' Frățilă, numai că el zise părintește, ca un dascăl, pe când lui ăsta, lui Costică, îi luceau ochii. Aveau ei plăcerea asta să-i ia-n baloane pe studenți, chiar și pe stagiaari. Ei, clasa muncitoare, unii dintre ei.

- Sigur pentru o juma' de oră?!, am încercat eu să-i deznod creierii.

- Da, mă, du-te repede că mi se...

Acuma se uita și ăla, aștepta, la mine. Și dintr-odată și pe el îl apucase așa, ca o plăcere vinovată, îi ieșeau și lui ochii prin chelie, și mai că nu-mi zicea să vin mai repede. L-aș fi salvat dacă l-aș fi văzut altfel, însă așa, trebuia să restabilesc un echilibru intelectual pe care ei riscau să-l deterioreze.

- A zis Costică să mai pleci și dumneata duminica pe baltă...

Ce-a ieșit! Ce n-a ieșit atunci, instantaneu! Într-un minut se băteau toți, șeful de personal spunea după aceea ar fi trebuit să văd poate și eu, însă nu avusesem timpul necesar, erau două găști, două bande, sau două sate, două neamuri.

Se aduseseră în timp, unul pe altul, din două sate, din Ciorești, din Amărăști, parcă așa, și ca la horă în sat, în timp grupurile se cristalizaseră. În general, urât. Se băteau la fotbal, se băteau la chermize, se săpau și se urau temeinic. Nici sindicatul, nici partidul n-au reușit nimic. Să-i dai afară nu puteai, și dacă ai fi putut, poate le luau locul alții.

Au venit pompierii mai întâi, din fabrică, dar și ăștia erau, chiar dacă locuiau prin Drumul Taberei, prin Militari, pe la Giulești, tot din Ciorești și Amărăști, ori, ori, miliția a ajuns și ea, salvarea, securitatea și partidul.

Credeam c-au să mă dea afară de la facultate. Vreo 2-3 ani nu m-am mai dus la meci, la Steaua. Noroc că se știa conflictual, însă nu se ntâmplase niciodată-n fabrică. Și curiozitatea era mare, mare rău.

- Ce ia-i spus, mă, de-au sărit așa?

- Ce m-a rugat Costică, să-i împrumute și lui briantina!, am scăldat-o eu.

Ce-a mai fost totuși notabil a fost faptul că, înainte de-a sări la luptă, fiecare își oprea mașina!

Elena Armenescu

DORA, DINCOLO DE SURÂS

(fragment din roman)

Pentru o scurtă perioadă, Andrei este plecat din țară, oricum chiar când este în București, ne vedem la câteva zile, chiar o săptămână, ne acordăm timp de respiro, avem atâtea lucruri personale de rezolvat, în primul rând evident, cele profesionale. Pe mine mă solicită mult gările în spital, de aceea este relaxant, când am un timp liber să mă întâlnesc cu verișoara mea Ileana, alături de care mi-am petrecut multe vacanțe la țară, ascultând cu mare atenție poveștile unor unchi care se întorseseră teferi ori răniți din cel de al Doilea Război Mondial, sau chiar și din primul cum era nenea Florea, care luptase în ambele războaie. Om isteț la minte și devotat, tânărul căprar Florea fusese rănit și internat în spitalul de campanie, dar în perioada de convalescență a fost repede remarcat de medicul Radu Dona, (care lucrase înainte de război

la Roșiorii de Vede), Acesta l-a ales pentru bunăvoința lui de a fi de ajutor, și pentru îndemânarea cu care rezolva mici probleme cum ar fi schimbarea pansamentelor la care asistasă din patul lui, de zeci de ori. Așa se face că a devenit mâna dreaptă a chirurgului care nu mai prididea cu operațiile, aplicare de ghipsuri, atele etc, iar când s-a întors acasă era singurul din zonă care se pricepea „la îndreptarea oaselor rupte” adică entorse, fracturi posttraumatice și câte altele. Povestea, că a avut mare noroc că nu a murit de tifos, boala care a secerat multe vieți, inclusiv a prietenului lui Ion, cu care plecase împreună cântând, cu flori la ureche, fiind siguri de victorie și de reîntoarcere acasă. Dar nu a fost să fie cum gândeau ei, unora le-a venit doar numele în plic, nume scrise apoi pe monumentul de la Primărie, adăuga nenea Florea și rămânea pe gânduri cu privirea în zare.

În altă zi ne-a povestit cum a văzut-o pe regina Maria când a vizitat frontul.

Povestirile lui, pentru noi erau o revelație, cred că aveam 9-10 ani, oricum eram la școală, se schimbaseră regimul, nimeni nu mai pomenea de regi și regine, doar în povești și basme a căror acțiune se petrecuse în vremuri demult trecute, de aceea ni se părea ceva terifiant că nenea Florea chiar văzuse o regină, iar noi auzeam chiar din gura lui întâmplări adevărate.

- Cum era Regina nenea Florea, era frumoasă?

- Era ca o zeiță! Când a intrat în salon, înconjurată de alte doamne, toate îmbrăcate în alb, ziceai că a venit o ceată de îngeri. Însoțită de medicul șef care îi prezenta răniții cu răni mai grave, cu bolile lor, regina se așeza lângă câte unul, îl mângâia, îl întreba de unde este și îl încuraja că se va face bine. Noi, ceilalți, parcă vedeam un film desfășurându-se în fața ochilor și nu ne mai săturam privind-o.

- Iar noi nu ne săturăm ascultându-te nene!

Cu aceste aduceri aminte în gând, aud soneeria de la intrare. A venit Ileana ...

- Bine ai venit scumpa mea! Am zis din prag, apoi ne-am îmbrățișat strâns, și rămânând cu mâinile în jurul taliei celeilalte ne-am privit din nou, ca de fiecare dată cu mult drag.

- Arăți excelent, se vede că te-ai liniștit, îmi spune Ileana, mângâindu-mi obrazii cu ambele mâini.

- Și tu arăți foarte bine, mai tânără decât știu eu că scrie în buletin.

- Genetica draga mea, genetica, așa cum spui tu, neamul nostru nu este unul trecător, cum spunea bunica, adică nu îmbătrânește repede, mai cătinel, poate și pentru faptul că toți ai noștri au fost și suntem cumpătați.

- Ia loc am poftit-o eu conducând-o spre unul din fotoliile de lângă măsuța mică de servit cafeaua. Aduc îndată tava cu două cești din porțelan fin de Meisen, pline cu cafeaua aburindă cu o aromă specială de kardamon, care știu că-i place Ilenei și adaug: dacă nu ai altceva în program și nu te grăbești, te invit să cinăm împreună, mai povestim de-ale noastre.

- Mulțumesc! Mi-era dor de tine, parcă îmi dai energie atunci când ne vedem.

- Se deschid mai multe canale tainice, draga mea, care permit ca energia ancestrală să circule mai bine prin corp. La simpla privire și mai ales atingere a cuiva drag, se declanșează și secreția anumitor hormoni, enzime, care contribuie la starea de bine. De aceea îmbrățișările dragăstoase, fie ele frățești sau adoratoare, sunt adevărate binecuvântări. Dacă te interesează mecanismul fiziologic am să ți-l explic într-o zi, este ceva mai complicat, dar azi – pentru că ai amintit de bunica ta - vreau să-mi povestești mai multe despre dânsa. Totdeauna m-a fascinat femeia asta cu ochii ei albaștri ca cerul, cu voința, perseverența și personalitatea ei, deși era o femeie simplă, de înălțime medie, adică nu impunea prin statură ci prin atitudine.

- Da! Sunt femei între femei, cum este zicala (valabilă și pentru varianta - bărbați între bărbați) ea avea cu adevărat stofă de lider, cum s-ar spune acum. Am să încep cu începutul, adică mai exact cu numele ei singular, cam ciudat pentru o fată, parcă predestinat: Bădița – bunica mea așa avea numele, nume de bărbat. Se știe că în limba română poți spune bade, bădiță, unui bărbat iubit ca termen mângâietor. Probabil părinții și-au dorit un băiat și au alintat-o Bădița. Mi-amintesc cum într-o seară de vară, acolo în satul de câmpie, așezat chiar sub Ursă Mare, cum stă ea în luna august, deasupra curții noastre, cu oiștea îndreptată spre apus, iar la răsărit vedeam Rarița de fapt Constelația Lebadă, cum mi-a explicat tata mai târziu când îmi arăta rând pe rând toate constelațiile vizibile cu numele lor țărănești și reale, astronomice) mi-amintesc cum a venit la noi un băiat mai puțin la minte (trimis de bunica lui care era prietenă cu bunica) să ceară ceva, și acolo cum

toată lumea are câini în curte, bineînțeles că nu a intrat direct, a trebuit să strige la poartă:

- Nea Badeo!

- Mă, da prostu ăsta nu știe nici acum că sunt femeie! Mă rog, i-a dat ce-i ceruse și când s-a întors de la poartă ne-a ținut o adevărată prelegere despre soarta ei, despre numele parcă predestinat, pentru că a trebuit să fie totodată și bărbat și femeie, adică să țină casa, să conducă toată gospodăria, să se ocupe de terenurile arabile pe care le dădea în parte (dijmă) să aibă grijă de vie, de stupi și pe deasupra era pricepută la asistarea nașterilor, plus sute de leacuri populare pe care le recomanda cu mare pricepere și cu efecte benefice, îți dai seama? Altfel lumea nu ar mai fi solicitat-o. Și i-a dat destinul viață lungă, 94 de ani de viață și 49 de ani de văduvie adică din anul 1945 când a murit bunicul întors din război invalid, fără mâna dreaptă, până în anul 1994 când i-a venit sfârșitul. Se născuse în anul 1900... iar eu după ce am citit mai multe despre numerologie, m-a frapat această cifră în oglindă: 94 de ani de viață, 49 ani de văduvie, adică o altfel de viață.

- Să știi că ai dreptate! O femeie devenită singură nu are aceeași stare psihică ci diferită după un divorț sau după decesul partenerului, mai cu seamă dacă se înțelegeau bine.

- De acord! Tu trebuie să știi mai bine...răspunde Ileana fără răutate, bătând un apropos vis-a-vis de divorțul meu.

Am trecut peste această remarcă așa...ca și când nu am auzit-o, și pentru că ea amintise că bunica trăise aproape un veac, mi-a venit în minte, ca luminat de acel becuț tainic care declanșează stărnirea memoriei pe o temă asemănătoare sau apropiată celei discutate, cum se întâmplă de pildă când se spun bancuri și instantaneu am rostit:

- Gabriel Garcia Marquez a scris romanul „Un veac de singurătate”. După părerea criticilor, titlul romanului semnifică sentimentul tragic al singurătății pe care îl trăiesc membrii familiei Buendía în toate aspectele vieții lor: în dragostea redusă la aspectul său fizic sau în moarte (până și mort, Melchiade se întorsese din lumea morților, *deoarece nu putuse îndura singurătatea*). Bineînțeles că acest roman ca și altele, poate fi citit la mai multe niveluri de semnificație – asta în funcție și de capacitatea de receptare a fiecărui cititor - de pildă, ca o alegorie a

istoriei latino-americane, a condiției umane și ca o meditație asupra timpului. Este o adevărată capodopera în care García Márquez, îmbină realul cu fantasticul, meditația filozofică și povestea captivantă ca atare, într-o creație vie, tulburătoare, unică și plină de senzație, specific al autorilor sud americani.

- Cred că într-o bună zi ar trebui să scriu și eu, nu un volum, o trilogie cu tot ce a trăit bunica în veacul ei de singurătate, povestite de dânsa cu lux de amănunte, convingătoare, pentru că veneau din profunzimea propriei trăiri. Am întâlnit la o nuntă o rudă, Geta -acum în vârstă – care mi-a povestit cum a asistat-o bunica la naștere și ce recomandări i-a făcut cu privire la ce trebuia și ce nu trebuia să mănânce să nu se constipe, lucru care m-a uimit, adică din bătrâni se cunosc anumite diete și dânsa le aplica.

- Chiar este tare treaba asta cu regimul alimentar...

- Era o încântare să o ascuți...deși de cele mai multe ori erau povestite, evocate, întâmplări și lucruri triste, dar și multe glume absolut inedite legate de oamenii de acolo din sat.

- Ileana, mai ții minte cum ne lua cu dânsa la vie, sa vadă doar așa cum arată, pentru că era în plină vară, via fusese săpată, legată, adică era vremea când erau pepenii copti și ne opream la nenea Costică la covergă, unde ne oferea pepene roșu, dulce ca mierea și aromat? Bunica ne spunea că îi crește sufletul când suntem cu ea, ne iubea mult.

- Ei, cum să nu! Bineînțeles, erau zile luminoase, pline de bucurie pentru noi, dar și pentru dânsa...Cred că dragostea pentru noi toți și pentru tot din jur i-a dat energia necesară să treacă peste toate încercările vieții.

- Nu pot uita dragostea ei față de muncă, tot timpul avea ceva de făcut, mai știi că printre toate celelalte, bunica avea și stupi? Când eram noi acolo, ne învăța tot felul de lucruri folositoare...

- Cum să nu-mi amintesc? De pildă, într-o vacanță bunica ne-a lăsat să dormim cât vrem noi, cum făcea de obicei, dar ne spusese de seara.

George Geafir

PRESTIDIGITAȚIE

...Iluzionistul nostru nu poartă frac și nu are joben, nu are pantaloni evazați și nici pieptul dezgolit, ci se îmbracă sport, cu blugi, pulover și are chelie; are palme fine, degete de pianist, mâini de prestidigitator; se poartă cu mânecile suflecate la pulover, precum Poetul la revoluție.

*

Arta magiei, precum se știe, te învață cum să manipulezi ființa umană, în așa fel încât aceasta să aibă certitudinea că totul se petrece aievea, să jure pe propria-i inteligență că nu e niciun truc la mijloc, că maestrul levitează, merge pe apă, face lucrurile să apară și să dispară în mod real, se îngroapă într-un sicriu unde poate supraviețui zile de-a rândul fără probleme, stă o săptămână într-un acvariu fără să mănânce și să doarmă, numai respirând printr-un tub firav de oxigen, că toate aceste lucruri, repet, se întâmplă pe bune, fără nicio șmecherie.

*

Maestrul nostru este mai mult decât un magician, el se folosește conștient de o altfel de putere, să-i zicem supranaturală, încât oamenii nu se simt înșelați.

„Cu credință, poți muta și Pământul”, iată convingerea sa, concepția maestrului despre lume și viață, căci dânsul este un credincios practicant, merge la biserică după un program riguros, face parte chiar din consiliul parohial, ca bun mirean și ctitor oficial.

*

Nici unul dintre marii maeștri iluzioniști, Iozefini sau Houdini, nu s-au ridicat la înălțimea maestrului Simeon, fiindcă despre domnia sa vorbim acum, cetățean de vază și primar ales al Urbei. Poate cumva David Copperfield, despre care se zicea că ar lucra cu diavolul, să fie aproape de maestrul Simeon ca performanță. Prin numerele absolut senzaționale, situate la hotarul supranaturalului, David Coperfield a făcut să leviteze un autoturism, a volatilizat un aeroplan, a făcut să dispară un vagon din Orient Express sau să dispară Statuia Libertății din New York.

Spre deosebire de aceștia, însă, maestrul Simeon al Urbei face să dispară tot felul de lucruri, de la bani, prin zeciuială din afacerile Primăriei, până la imobile de stat nerevendicate din lipsă de foști proprietari, dar să și apară în averea proprie.

*

În general, frumusețea magiei constă în a crea impresia că și ceea ce e imposibil se poate; idee deja depășită în cazul maestrului Simeon, deoarece acesta își repetă întruna: „Vreau să merg mai departe de imposibil”; vorbe ce relevă o voință de erou, dacă nu de zeitate a zilelor noastre.

*

În plină criză economică, maestrul își arată, o dată în plus, calitățile sale de om situat deasupra vremurilor, când își descoperă adevărata vocație și când, mai de voie, mai de nevoie, ia măsuri de restrângere a numărului de șefi din primărie, prin reunirea mai multor compartimente, birouri și servicii. Astfel că, măsura comasării duce la crearea unor veritabile bijuterii organizatorice, precum „Serviciul de Nomenclatură Urbană, Certificate de Recenzie, Certificate Atestare Registrul Unic de Atestare, Evidență Construcții și Documente de Urbanism, Banca de Date Urban și Avizare Documente”, pe scurt și ușor de reținut: S.N.U.C.R.C.A.R.U.A.E.C.D.U.B.D.U.A.D, serviciu compus din cinci salariați.

*

Toate bune și la locul lor până la afișarea denumirii respectivelor servicii pe uși. Se gândește înțeleptul primar la alternativa spânzurării unor bannere deasupra ușilor, dar cu care nu știa dacă va trece examenul de estetică. Și se concentrează dincolo de limitele sale personale, imaginându-și cum ar trebui să arate ușile, respectiv interioarele vechii clădiri boierești, pentru a fi mult mai încâpătoare.

Când, cu ochii minții, maestrul vede cum ar trebui să arate atât la interior, cât și la exterior, sediul instituției publice, pocnește din degete a satisfacție. Și nu mică îi este uimirea când realizează că închipuirea lui devine realitate: înaintea sa se înalță clădirea primăriei, greu de recunoscut, restaurată, cu interioare aerisite, uși largi, înalte și cu încrustații aurite.

*

După un timp, suficient pentru a se dezmetici, primarul capătă încredere în propriile puteri și trece la planuri de anvergură, pe care le face publice, cum ar fi amenajarea unui parc al poporului, cu un complex de agrement acvatic inclus, reabilitarea centrului istoric al orașului și edificarea unui nou centru administrativ, construirea unui pavilion multifuncțional și a unor pasaje subterane, terane, supraterane, de-a lungul și de-a latul, precum tunelurile de cârțiță și pânzele de păianjen. Concomitent cu acestea, ca orice om cu putere, dar și cu slăbiciuni, prin magia sa și cu puterea minții, așa cum Dumnezeu a pocnit

din degete și a luat naștere Universul, face și el să apară, la fel de simplu și la banalul pocnit din degete, un lanț de afaceri prospere, în asociere cu renumiți interlopi ai Urbei, iar în averea personală și câteva vile: la mare, la deal, în străinătate, în oraș, încât, fără să vrea, stârnește invidii atât la partid, cât și la Direcția Anticorupție.

Procurorii se arată necruțători, iar cu concursul unui judecător obedient Puterii, maestrul magician și primar al Urbei, acuzat de fapte de corupție, este arestat și astfel i se oferă prilejul de a cugeta îndelung și de a-și manifesta puterile-i supranaturale la pușcărie, și nu în slujba comunității, așa cum plănuise.

*

„Îmi plac munca, libertatea, disprețuiesc singurătatea și cred în bunul Dumnezeu”, declară presei maestrul, cuvintele sale răzbind, astfel, din închisoare, până la inima susținătorilor, care pun de îndată de un miting de solidaritate, cu care ocazie se împart insigne cu chipul aureolat al primarului, fulare albe, tricouri pe care stătea scris: „Un suflet mare nu poate fi închis”.

*

Încercându-și, încă o dată, puterile, maestrul le întunecă mințile magistraților în așa fel încât aceștia să creadă în nevinovăția sa și să-l lase în libertate, fapt ce îi cheltuiește simțitor forța lui supranaturală.

*

- Pe rolul instanțelor sunt milioane de dosare de corupție, zice primarul-maestru, proaspăt eliberat din pușcărie. În fiecare dulap din casele românilor se află scheletul unui dosar. Numai lipsa de

capacitate a procuraturii face să nu fim, cu toții, urmăriți penal. Eu am fost, pur și simplu, ghinionist. N-am înțeles ce rău am făcut în această țară și de ce numai eu să fiu tras la răspundere. Am avut, însă, încredere în zeița dreptății, care nu a încetat, nicio clipă, să mă iubească.

*

Primul lucru pe care îl face în libertate este de a se plimba pe Aleea Personalităților, cu mâinile la spate, ca un arendaș pe moșie, gândindu-se că nu i-ar strica o statuie a propriei personalități, în rând cu acelea din parcul teatrului național, realizare ce îi era la îndemână maestrului Simeon; așa că face același gest, previzibil: pocnește din degete. Are parte, însă, de o altă mare surpriză; în loc de o statuie impozantă, i se înfățișează o statuie de mărimea unui papagal, așezată pe un mic suport din piatră; poate că s-ar fi așteptat la o reducere a propriilor puteri, dar nu la pierderea lor definitivă în lupta cu judecătorii.

*

Optimist din fire și om care nu dă înapoi la cel mai mic hop, Simeon nu renunță la pocnitul din degete. Pe stradă, la piață, oriunde se află, pocnește din degete, gest care, însă, nu scandalizează pe nimeni, știut fiind că este un mare iubitor de folclor și o fire veselă, amatoare de petreceri.

*

Pocnește din degete, așa cum respiră. Pocnește din degete și nimic spectaculos nu se întâmplă. Căci, oricât de puternici și nemuritori ne-am crede, în trufia noastră deșăntată, devenim slabi, neajutorați.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Victoria Milescu și Elena Armenescu

Ion R. Papa

DE LA ȘCOALA DE IERI LA ȘCOALA DE ASTĂZI

Am urmărit cu interes, la tv, opiniile unui prestigios profesor universitar, pentru care nuresc o profundă admirație. Dânsul a făcut o succintă și profundă analiză a unor aspecte din învățământul nostru. Sunt de acord întrutotul cu aspectele relevate.

Însă, ca și raportul PISA și al altor analiști, domnia sa a lăsat impresia că se referă numai la învățământul superior și la cel bucureștean. Ori, conform legislației, avem încă învățământ preuniversitar, obligatoriu.

Dacă aprofundăm lucrurile, alături de cele arătate, apar o sumă de alte aspecte și cauze generatoare ale acestora, din care îmi permit a aminti câteva, care, de obicei, scapă analiștilor.

În primul rând, capacitatea de a reda conținutul celor citite, nu este o noutate. Pedagogia românească are formulat ca principiu (dacă nu a căzut pradă reformei învățământului) „învățarea conștientă și activă”, care trebuie să fie în funcțiune de la desprinderea propoziției-temă, în cl. I, până la sfârșitul școlarității, cu accentuare de la sfârșitul cl a II-a, sub forma desprinderii ideilor principale dintr-un text, apoi întocmirea rezumatului, a comentariului; analiza literară și nici analiza sintactică și morfologică nu se pot realiza fără deslușirea textului. Unde nu există un învățământ preuniversitar puternic, există unul superior pe măsură. Poate că așa se explică compunerile hilare de la bacalaureat, deși subiectele sunt banale. Consider că tocmai lipsa ori neglijarea unor principii didactice, a metodelor de predare-învățare duce la lipsurile manifestate care au stârnit atâta mânie din partea unora, mulți aflați în cauză.

În al doilea rând, având în vedere trecutul mai apropiat al învățământului nostru, putem constata că de aci decurg o serie de aspecte, care nu au făcut parte din obiectul așa zisei reforme. Astfel, astăzi, putem avea o serie de demnitari sau oameni cu răspunderi, poate care fac legi și regulamente, elaborează directive sau au în sarcină gospodărirea școlilor din subordine, aceștia

provenind din foștii elevi sau chiar foștii salariați cu funcții în instituțiile centrale sau locale de altădată ori au fost instruiți de către aceia. Pentru unii dintre aceștia, persistă ideea că școala este o instituție care consumă banii statului degeaba. Ei pot fi cei care cel puțin au asistat, dacă nu au și practicat gesturi anti-învățământ și cultură, pentru care școala nu a avut importanța depășirii planului la recoltat, la încheierea campaniei agricole cu zece zile înainte de termen, a participării la curățenia orașului, la măturarea parcului, la darea în folosință cu patru luni mai devreme a unui obiectiv fie și edilitar, ca să nu mai vorbim de contribuția prin muncă la canalele de irigații, participarea masivă la marile demonstrații ale oamenilor muncii dedicate zilelor de 23 August, 1 Mai, ori Zilei Președintelui, a Congresului al IX-lea al partidului, când detașamente numeroase de elevi le găseam concentrate pe stadioane pentru trei-patru săptămâni, în vederea pregătirii evenimentului.

Campania agricolă folosea elevii pe perioadele cele mai îndelungate; în ultimii ani, de când se topea zăpada, până cădea din nou. Știu bine că prima zăpadă din '89 a prins elevii pe câmp, la recoltat struguri și, după plecarea lor, la fermele de la Sadova, Călărași și Dăbuleni, au rămas câteva parcele nerecoltate, însumând vreo 90 de hectare de vie nobilă.

Probabil, lipsa forței de muncă, furnizată de școli până atunci, după 1989 a făcut ca multe dintre prestigioasele ferme să fie părăsite. De altfel, fenomenul s-a manifestat în întreaga agricultură.

Veți zice că elevii erau remunerați pentru munca lor. Poate, dacă IAS erau constrânse, dar, de regulă, aceasta era muncă neplătită. Se mai presupune că intra în economiile unității ca să sporească rentabilitatea, care era un criteriu de apreciere. În realitate, mare parte din sumele respective intra în buzunarul personalului fermelor, sau, după cum circula un zvon, era miza pentru care unii directori de licee s-au dovedit foarte zeloși în participarea elevilor la munci agricole, fiind în „parteneriat” cu șefii de ferme.

Participarea elevilor, uneori cu toată școala, alteori, prin rotație, cu jumătate sau cu anumite clase, la campaniile agricole, în special de recoltare, uneori și la cele de primăvară, când trebuiau plantate rapid răsadurile, (deși, în multe unități agricole, în special CAP, loturile respective nu mai cunoșteau nicio lucrare de întreținere

până toamna, la recoltat), au fost cele mai dăunătoare procesului instructiv-educativ.

Veți zice, poate, că a fost foarte bine, tinerii nu mai hoinăreau ca astăzi, erau antrenati la activități social-utile. Dar erau scoși de la orele de clasă ori de laborator, de la orele de atelier, ceea ce explică slaba pregătire școlară sau în meserie a multor absolvenți, dintre care unii pot fi astăzi în posturi cheie sau, dimpotrivă, șomeri.

Este însă adevărat că existau școli, clase scutite de asemenea eforturi. E vorba de cele de elită, frecventate de către fiii activiștilor, ai mărimilor județului și orașului.

În acest context, prestigiul școlii, atât la orașe, dar mai ales la sate, a fost terfelit. Expresii ca: „directore, ești un hoț și tu, și elevii tăi, fiindcă i-am găsit cu struguri...”, „dacă mai găsesc un știulete nerecoltat, unul singur, pe unde au cules elevii tăi, te iau de turul pantalonilor și dau cu tine de nu te vezi!”, și câte altele, spuse în fața elevilor de către activiști ai partidului; se adaugă așa zisele critici în sesiunile consiliilor populare, sau adunările generale de la unități agricole, unde neîndeplinirea planului era... cauzată, adesea, de școală, de directorul ei sau de către cadrele didactice care... „nu s-au achitat de sarcina de partid”, astfel acoperind sustragerile și lipsurile lor. Nu mai vorbim de aspecte morale ale unor situații penibile.

Astăzi, lăsând le o parte elitele, situația tineretului școlar provenit din familii cu venituri mici este deosebit de grea, cu părinții plecați în alte țări după un loc de muncă, mulți copii, rămași singuri sau în grija bunicilor, au devenit delincvenți, aurolaci ori consumatori de droguri.

Pe de altă parte, nu putem vorbi de o reabilitare a prestigiului dascălului, a școlii în general, îndată ce salariul unui primar (fără studii superioare) depășește salariul directorului de școală gimnazială din aceeași comună. Nu ne mai referim la salariul profesorilor. De aici, decurg alte conflicte în lumea satelor, care, arbitrate de către primari, au drept vinovați oameni ai școlii.

Pentru a nu fi mai prejos sub aspect economic, unele cadre didactice au recurs la ocupații colaterale, care le ocupă în mod prioritar timpul în detrimentul școlii, uneori îi compromit în fața cetățenilor. Dar asta depinde și de personalitatea fiecăruia.

Închipuiți-vă următorul dialog:

- Vezi, doamnă profesoară? Mă băteau la cap cu matematica dumitale, mă pârai și lu' tata, de s-a plâns la tot neamul că nu sunt bun de carte și o să fie vai de capul meu. Iote că partidul m-a făcut primar, câștig mai mult ca dumneata. Ce zici?

- Bravo dumitale. Înseamnă că te-ai deșteptat după aceea; mă bucur pentru dumneata!

- Da, în școala profesională am avut un maestru diriginte..., mamă, mamă!

- Nu ai făcut și școala de maiștri?

- Nu, că m-au luat la Stefan Gheorghiu, care, apoi, mi-a fost echivalat cu...

- Păi dumneata ai studii serioase...

- Sigur că da. Dacă ne luăm la întrecere, rămâi mult în urmă.

- Dumneata puteai să ajungi departe, chiar dacă nu se schimba regimul.

- Chiar și mai departe. Mare vorbă ai spus. Până acum n-ai știut asta?

Elena Dicau

TIMP PRIMENIT

Aurica intrase la școala primară chiar în anul în care războiul cel mare, „ăl de-al doilea”, se sfârșea. În anul acela împlinise șapte ani. Cu războiul ăla odată avea să se isprăvească o lume. Poate că nici războiul nu încetase întâmplător primăvara. Primăvara, după cum credea Aurica, se întâmplă numai lucruri bune. Pentru alea rele nu era loc. Atunci, în primăvara aceea, altă lume începea să se ivească. Dar aproape nimeni de la ei din sat nu știa și nu se gândea la asta atunci.

De simțit, ea nu prea simțise războiul, nu prea avusese de-a face cu el în adevăratul înțeles al vorbei. Poate era prea mică pentru a-l desluși, poate n-avuseseră ei, cei care rămăseseră în sat, timp de războiul ce se-ntindea peste o mare parte din suflarea omenească, ocupați cum erau, cu mic, cu mare, de războiul lor cel mic, de fiecare zi. Războiul lor cu viața era mai însemnat și, pentru ei, poate, mai greu de dus decât războiul acela uriaș, întins pe aproape Pământul întreg, dar care pe ei, cei așezați mai la marginea lumii, îi uita uneori. Îi uita și războiul pe ei, uitau și ei

de război, mai cu seamă copiii ca ea. Își amintea cum oroarea intrase și la ei în sat de câteva ori. Femei rămase fără bărbați și copii rămași fără tați.

Dar mai erau și zile în care necazul le intra în sat cu un pic de blândețe. Așa era atunci când de pe front sosea câte un barbat trimis acasă fără o mână sau fără un picior. Alteori bărbații reveniți păreau întregi, n-aveau vreo rană la vedere. Poate, cel mult, își târau un picior sau unora le lipsea un deget-două de la mână. Alții rămăneau cu câte un ochi beteag, iar, uneori, lumina chiar le rămânea inaccesibilă pentru vecie, că erau și dintre cei care veneau de pe front betegiți și betegi de ambii ochi. Alteori nimic din toate acestea, bărbații păreau a fi la fel de întregi precum plecaseră și nici nu vorbeau despre vreo meteahnă. Nu părea că războiul îi vătămase în vreun fel. Desigur, de ochi triști și de frunți îngândurate nu se preocupa nimeni. Iar bărbații întorși de pe front, ei înșiși rușinați de privirile lor uneori prea triste și de frunțile lor prea des și prea vădit adumbrite, se hotărau s-ascundă tristețile și frământările cât de bine puteau. Adică sub propriile lor priviri, de-aia căutătura lor era, cel mai adesea, nemulțumită și aspră. Sau sub gesturi de șef proaspăt numit în funcție. Așa părea a fi și chiar era, de fapt, mai simplu. Cu sufletul ferecat se descurcau, infinit, mai bine. Păreau să se descurce.

Așa i se părea. Cum că, de la o vreme, amintirile ei despre război și despre alte lucruri se înmulțeau. Cu cât trecea timpul, cu atât își amintea mai mult. Poate pentru că, după ce începuse să îmbătrânească, clipele în care se concentra asupra vieții ei trecute se multiplicaseră. Nu știa de ce, dar acum, mai înspre bătrânețe, și-adusesese aminte despre povești pe care le uitase. Poveștile alea, pe care ea le știa, pe cele mai multe, din auzite. Mai ales pe cele despre război.

Cu adevărat, în copilăria Auricăi, războiul lor de fiecare zi, cel cu viața, era aproape la fel de însemnat și de dificil ca celălalt, cel adevărat. Că pământurile trebuiau muncite mai mult fără bărbați. Trebuiau muncite oricum, fiindcă gurile erau atât de multe și trebuiau hrănite. Toate. Erau, pur și simplu, năpădiți de viață. În fiecare zi, în fiecare ceas.

Cum de își aducea aminte Aurica atâtea lucruri?! O mulțime îi veneau în cap, fără să le fi scormonit dinadins. Mai ales acum, la bătrânețe, i se înmulțiseră aducerile-aminte. Dar, dacă ar fi pus-o cineva, n-ar fi știut să le zică așa, cum îi

veneau în gând. Că amintirile Auricăi însemnau nu atât cuvinte, cât imagini. Poze mișcătoare. Și tot așa i se-arăta și gândul cel tainic, precum i se-arătau amintirile. Gândul ăla al ei, ăla de-o hărțuia și-o năpădea din când în când. De care se rușina ca și cum cine știe ce păcat de neînchipuit ar fi făcut. Și despre care nimeni nu știa. Iar când nu năvălea, stătea pitit pe undeva, prin suflet. Tot o imagine de-asta, era și gândul ei cel năvălaș. O imagine și câteva cuvinte. El însuși amintire. Auricăi i se părea că și gândul pitulat, și aducerile-aminte semănau cu reportajele sau cu filmele pe care apuca și ea să le vadă uneori la televizor, numai că le lipseau cuvintele. În orice caz, nu erau prea multe cuvinte, că nu știa ea să lipească de imagini chiar atâtea vorbe, cum făceau ăia de la televizor. La filme se uita doar dacă-i plăceau și doar dacă avea norocul să nu adoarmă, cumva, răpusă de osteneala de peste zi. Habar n-avea cum se fac filmele, de unde să fi știut?!, dar uneori se gândea că, dacă cineva priceput ar fi avut puterea de a pătrunde în capul ei, i-ar fi fost lesne să facă un film sau mai multe numai cu ce-i rămăsese întipărit în minte. Insul ăsta, pesemne, se conturase în mintea Auricăi precum un regizor clarvăzător. Poate așa i-ar fi zis Aurica, dacă ar fi avut destulă știință să-l și numească într-un fel. Da, ăla i-ar fi luat amintirile de-acolo, din cap, le-ar fi aranjat după știința lui și gata!, ar fi ieșit filmul. Însă gândul ei răzvrătit nu l-ar fi scos la iveală nici în ruptul capului. Nu l-ar fi dezvăluit nimănui, nici dacă ar fi ademenit-o cu averi. Îl ascunsese atât de bine, că uneori uita și ea de el. Cu zilele. Era bine atunci când îl uita, că n-o mai necăjea.

Gândul ei nedestăinuit, nescos vreodată la lumină, frământarea asta, răscolitoare și năvălașă, îi dădea târcoale de multă vreme, deși Aurica n-ar fi putut spune cu precizie de când. Nu identifica exact momentul, însă, cu oarecare aproximație, știa. Gândul ei ascuns care însemna, de fapt, o imagine și câteva cuvinte ce i se rostogoleau prin minte din când în când. Câteva cuvinte ce alcătuiau, de fapt, o dorință, deși Aurica nu le dăduse numele ăsta. Ar fi fost prea complicat, prea subtil, prea rafinat față de cât o lăsa pe ea viața să aspire. Și față de cât era ea în stare să transpună în teorie și în concepte lucruri de felul ăsta. Iar de bătuit, nu de la-nceput o bătuiseră neliniștea. Nu chiar de când își luase bărbat, nu chiar de când se așezase cu el la casa

ei. Mai încoace se ivise, la vreo câțiva ani după ce se luaseră și după ce li născuse primul copil.

Pe măsură ce vremea trecea, multe gânduri reușise să îndepărteze Aurica din minte. Timpul zbură cum zboară el de obicei, iar cele mai multe dintre gânduri își pierdeau însemnătatea și ea reușea să le pună pe fugă. Nu mai avea rost să se gândească la fapte și la vorbe pe care nu le-ar fi putut schimba și care, de altfel, nici nu-i schimbaseră viața. În orice caz, nu fundamental.

Alea treceau. Numai dorința ei ascunsă părea că n-o să treacă niciodată.

De pitulat, de ea le pitula în primul rând, mai apoi de restul lumii. Gândurile, vorbele astea, de-ar fi vrut ea să le audă de la Vasile al ei. Se străduia din răputeri să le ascundă. Mai ales lui nu i le-ar fi spus, nici picată cu ceară. Nu avea să le afle niciodată, nu slobozite de ea. Îi cerea, într-un fel, să le știe singur, să le gândească cu mintea lui, cum ar veni. Să le simtă cu sufletul lui, apoi să audă din gura bărbatului ei vorbele pe care ar fi vrut să i le spună. Poate nu chiar p-alea la care se gândea ea, da' măcar unele care să fi semănat. Niște vorbe susurate limpede, ele însele limpezi precum apele râului de munte în care își scăldase ea, odată, picioarele, când fuseseră la un bălci, de Sfânta Maria Mică. Îi plăcuse apa aia limpede ce spăla, ceas de ceas, pietrele și care-i spălasă și ei picioarele, înviorându-i întregul corp. Și mintea, și sufletul. Parcă era apa vieții dintr-o poveste pe care-o știa ea. O poveste pe care o auzise cu multă vreme în urmă. Tare mult îi plăcuse.

Ce o mulțumea, însă, pe Aurica, era că neastâmpărul ăsta al ei, hărnicia asta de femeie sănătoasă, vâncioasă, puternică, își găsisese leacul în multele arii de pământ ce trebuiau muncite și, la tinerețe, în ridicarea casei în care stătea de atâta vreme cu bărbatul și, un timp, până când plecaseră la școli, cu băieții.

Aurica nu avea cunoștință, dar nici peste măsură de preocupată nu fusese, de nu cumva se născuse așa, plăcându-i truda asta, cu brațele. Totuși, deși nelămurită pe de-a-ntregul sau, mai curând, nu îndeajuns de preocupată de aspectul ăsta, nu se îndoia că Dumnezeu, când alesese pentru ea și îi dăduse firea ei de om, zisese că așa o să fie cu ea pe lume. Bunăoară, că o să se nască și că o să renască ori de câte ori sapa din mâna ei lovea pământul. Și cu fața luminându-i-se de fiecare dată când privirea ei găsea, înmărmurită aproape, de încântare, după ce căutase,

iscoditoare, mugurul verde-crud de început de primăvară. Mugurul ăla din care-ți venea să muști când apărea el prima dată. Și Aurica așa făcea, chiar făcea asta uneori. Smulgea un firicel cu două degete și apoi îl mesteca. Să simtă, cum ar veni, mirosul primăverii și gustul roadelor ce vor veni. Făcea toate astea, chiar dacă nu-și închipuia, firește, fiindcă n-avea cum, că se scriaseră și versuri. Despre mugurul ei, verde și crud, ce-i însenina viața în fiecare an. Dacă ar fi știut ea ce versuri i se închinaseră mugurului de primăvară și dacă cineva i-ar fi cerut-o, ar fi jurat că așa era, ca în poeziile alea. Fiindcă, precum în poezia despre care nu aflase și despre care nici n-avea să afle vreodată, întocmai ca acolo i se înfățișau și ei toate, când se șteau primele semne ale primăverii. Fără îndoială, exact așa arăta și mugurul ei. Uneori alb, alteori roz, poate câteodată firav, dar întotdeauna pur. Și, multiplicat în sute și mii de exemplare, umplea întreaga coastă, câtă se întindea ea, din vale și până-n deal.

Asta era ea, așa era Aurica, nu avea astâmpăr! D-aia iarna i se părea prea lungă. Atunci torcea lână și împletea ciorapi, dar nu ăsta era traiul de și-l dorea. În fiecare iarnă tânjea după primăvară! Primăvara însemna pentru ea viață. Nu la modul poetic și general, ci de adevăratelea! Oricine ar fi fost atent la Aurica și ar fi avut cât de cât pricepere în ale sufletului omenesc, ar fi constatat cu siguranță că, pentru ea, primăvara care aducea culori de toate felurile nu era o figură de stil. Și ar fi concluzionat, probabil, că pentru Aurica fusese mai bine că nu apucase să-nvețe la școală despre metafore și despre alte lucruri de felul ăsta. Dar numai cineva care s-ar fi priceput la astfel de analize și la complicate introspecții sufletești ar fi fost în stare să facă acest soi de observații, în cazul în care ar fi cunoscut-o pe Aurica îndeajuns. S-ar fi gândit și ea acum la cine știe ce figuri de stil, poate, în loc să aibă simțirea asta, adevărată! Pentru Aurica totul era cât se poate de simplu, iar gânduri din astea, sofisticate, nu aveau cum să-i treacă prin cap. Trăia bucuria primăverii precum un copil. Întocmai ca un copil trăia clipele astea! La fel de simplu, de puternic și de adevărat ca în copilărie. Fără năzuințe înalte, cum ar fi putut să fie, de pildă, acelea de a transpune în concepte, în teorii sau în versuri tot ce simțea. Nu avea astfel de aspirații și nu simțea nevoia să-i țină cineva prelegeri prețioase și

sofisticate. Nici despre trăirea autentică, nici despre inocență! Nimic din ceea ce i-ar fi putut trece prin cap unui observator avizat nu se afla pe lista de preocupări a Auricăi. În mintea ei nu încăpeau gânduri de acest fel. Dar întreaga ei trăire nu era cu nimic mai prejos și cu nimic mai săracă decât a celor care se pricepeau să și pună în cuvinte fermecate oricare vibrație sufletească. Numai că vorbele frumos și cu știință aranjate nu erau specialitatea Auricăi. Rămăseseră o taină pe care nici nu ținea s-o dezlege. Pur și simplu nu s-ar fi încumetat! Toată filosofia ei de viață însemna cutezanța de a-și duce viața asta, a ei, zi după zi și de a o purta dintr-o primăvară în cealaltă. Se încumeta doar să trăiască. Cum făcuseră ai de dinaintea ei și ai de trăiseră și mai înainte. Cum se pomenise de când era lumea. Lumea de-o știa Aurica, aia din sat. Lumea ei. Altceva nici n-ar fi știut ce să facă.

Însă de câte un cuvânt învățat demult, tot își mai amintea. Nu uitase de tot vorbele alea scrise în cărțile de școală nici acum, la bătrânețe. Nu le uitase pe toate. Iar pe cele pe care le ținea minte, nu le ignora. Le repeta din când în când și i se fixaseră în memorie. Poate ca pe o datorie față de ceea ce se străduise să învețe și față de ea însăși, premianta clasei în fiecare dintre cei patru ani când mersese la școală. De fapt, chiar primăvara i le reamintea. Fiecare primăvară, din fiecare an. Din câți trăise până atunci. N-ar fi avut cum să fie altfel. Unul dintre cuvintele rămase în amintire îi era mai drag decât altele care se agățaseră de ea. Țista, mai mult decât celelalte, nu doar că i se lipise de suflet, dar sălășuia de-a binelea acolo, în inima ei. În fiecare primăvară, firul de iarbă chiar asta făcea, mizea, așa cum citise ea în cărțile de școală de pe vremuri. Ca într-un joc al copilăriei. Se ascundea, o vreme, ca la pituluș, cât ținea gerul. Apoi, încet, începea să-și ițească, de sub pământ, căpșorul verde. Și, precum era de înțeles, dacă firul de iarbă mizea, mizea și viața. Aurica era în deplin acord cu formularea asta și trăia primăvara altfel de cum trăia celelalte anotimpuri. Altcumva nu putea să fie când viața mizea în fiecare fir de iarbă, în fiecare frunză, în fiecare floare! Tare-i mai plăcea potrivirea asta cu vorba citită odinioară. Atunci izbucnea în ea și un soi de mândrie sau chiar de orgoliu, un strop de vanitate și rostea vorbele cu satisfacție conștientă și destul de atentă la efectul cuvintelor ei asupra ocazionaliilor interlocutori: „Mă duc o țără pă deal, să văz

dacă miji firu' ierbii” zicea, puțin trufașă. Convinsă că n-ar fi găsit nici măcar ea, expertă în primăveri, dacă s-ar fi priceput la vorbe meșteșugite, un cuvânt mai nimerit. Credea că ăla de-l scrisese în cărți fusese un om tare învățat. Ca orice om care scrie cărți. Și în cărți. Și musai iubitor de câmpuri și de primăveri, așa, ca ea, numai că ei îi lipsea știința multă de carte. Brodeala asta dintre cuvânt și ce se întâmpla primăvara pe deal o uluia. Era convinsă că nu se mai pomenise pe lume o potriveală ca asta. Puținul de-l știa ea din cărți, între care un cuvânt, unul singur, reușea să lămurească pe deplin tot ce se întâmpla, de-adevăratelea, pe câmp, era un mister pentru Aurica. Un mister și o neîntreruptă mirare, aproape o minune. Mizea frumos de tot firul ăsta, al ierbii. Și renăștea și ea, tot cum se spunea prin cărți.

Gabriela Stanciu Păsărin

CASA BĂTRÂNEI

Nu știu cum au perceput alții momentul întâlnirii lor cu lumea în care au fost aduși și dacă asta a avut o semnificație specială pentru ei, dar eu în mod sigur am purtat permanent cu mine, amprenta acelui moment și a acelor timpuri. Voi rămâne veșnic recunoscătoare casei care m-a primit sub acoperișul ei, la sfârșitul acelei ultime jumătăți de secol, care a însemnat pentru mine Casa Mea. Casa Mea, ca și Mama Mea, ca și Țara Mea, unice și de neînlocuit, oricât de multe case, mame și țări ar exista pe lume.

Deci, casa mea din Aristide Briant nr. 5, (azi Câmpineanu), a fost și a rămas a mea doar în suflet, căci în realitate, era doar o casa în care părinții mei stăteau cu chirie la stat, împărțind cele 4 camere ale apartamentului de la etajul doi, cu familia avocatului Renea, care avea și el 2 fete. De ei, ne despărțeau două uși înalte din lemn, cu frumoase profiluri ornamentale, din păcate, baricadate și camuflate de mama sub niște draperii groase, cu rolul de a izola cât de cât fonic, spațiul care ne aparținea. În plus, față de restul chiriașilor, noi aveam privilegiul unei

bucătării separate, de care probabil nu ne-am fi bucurat dacă vechiului apartament n-ar fi fost gândit să aibă și o cameră pentru servitoare, transformată ulterior în locul în care mama putea găti liniștită. La comun aveam doar holul și baia, care, chiar dacă o împărțeam, exista! - ceea ce însemna mare lucru pe vremea aceea. Holul prin care intra fiecare în semi-apartamentul lui, era de fapt o verandă largă, întinsă de-a lungul tuturor camerelor, luminată toată de ferestre care dădeau spre curtea interioară. Acolo era locul jocurilor mele de poveste, cu Irina, mezina familiei Renea și prima mea prietenă pe care am iubit-o nespus, chiar dacă era mai mare cu patru ani decât mine. Era o fetiță slăbuță, negricioasă, cu ochii mari, negri și părul buclat, deosebit de vioaie, vorbăreț, plină de imaginație și talente. Cu ea cântam, dansam și alergam toată ziua pe verandă, visându-ne ba niște zâne bune, ba niște prințese, fetele unui mare împărat care locuia în Castelul ce se întrezărea maiestuos și romantic, undeva dincolo de ferestrele verandei noastre, printre frunzele grase de iederă ce îmbrăcau ca o blană verde, toate zidurile curții interioare. Clădirea aceea masivă și sobră, cu balcoane, turnuri și arcade împodobite cu profiluri ornamentale ce ne stimula din plin imaginația, chiar exista. Era vechea clădire a Școlii de Arhitectura care într-adevăr, a rămas de atunci, Castelul meu pentru tot restul vieții, pe holurile căruia mai târziu peste ani, am pășit și în realitate.

Despre bătrâna proprietăreasă a casei în care stăteam, am aflat mult mai târziu, că i se îngăduise să locuiască împreună cu fiul ei, în camera servitoarei din apartamentul de la etajul unu. Soțul îi murise de supărare, în momentul în care le-a fost luat totul, iar povestea aceasta mi-a umbrit în mare măsura bucuria de a mă fi trezit la viață, în eleganța și rafinamentul casei lor, încărcată de parfumul și atmosfera aristocrată a anilor „la Belle Epoque”, de care, probabil că din acest motiv, am rămas pe veci îndrăgostită. Nu pot înțelege nici acum, cum a reușit femeia aceea să supraviețuiască nedreptății umilitoare de a trăi înghesuită în cămăruța fostei servitoare, asistând cum o grămadă de străini îi invadează casa și viața, cu sumedenie de troace, gălăgie și existență proletară.

Din fericire, ca să zic așa, printre ei ne mai aflam și noi cei de la etajul doi, familia alor mei și cea a avocatului Renea, care, intelectualii fiind, erau în stare să aprecieze la justa valoare

locuința pe care o primiseră, fără să o agreseze cu prost gust, ci străduindu-se chiar, să o păstreze cât mai aproape de vechea ei atmosferă și eleganță.

Ai mei, chiar dacă erau tineri și la începutul căsniciei, au încercat tot timpul să păstreze nivelul rafinat pe care-l impunea casa. Mama, o ființă cu bun gust, foarte sensibilă și pretențioasă, a fost în mod special atentă la cum urma să arate interiorul viitorului nostru cămin. Ambițioasă, a reușit cu mari eforturi să facă un împrumut la Banca Națională unde lucra, ca să cumpere la ocazie, de la un evreu scăpătat, un dormitor deosebit și elegant, împreună cu candelabrul lui de alabastru. Mobilierul era din lemn de trandafir lustruit în culoarea mierii și curbat pe la colțuri, combinat cu o tapițerie de pluș roșu-orange în stilul „deco” al epocii tocmai apuse. Aranjat cu multă preocupare estetică - pasiunea mamei - noul mobilier părea făcut special pentru acele camere înalte și spațioase, astfel că în plin început de comunism feroce, deși stăteam cam înghesuiți în acel apartament înjumătățit, locuiam totuși ca niște adevărați mici burghezi.

Dormitorul alor mei, cu candelabrul lui de alabastru ivoriu, m-a petrecut în timp prin toate casele în care am locuit. După ce au dispărut ai mei, din admirația și respectul meu pentru rafinamentul acelor vremuri pe care am rămas iubindu-le, l-am salvat cu greu peste trecerea anilor. Din păcate însă, îmbătrânit, depășit și total neadecvat apartamentului de bloc comunist în care am ajuns să locuim până la urmă, nu-și mai găsește nicăieri locul, zăcând și azi într-o cameră nefolosită, până când va dispărea și el în negura timpului, odată cu toate amintirile vieții mele.

De sus, prin geamurile verandei în care ne jucam zilnic, o zăream uneori pe bătrâna proprietăreasă stând la fereastră ore întregi înțepenită într-un scaun, cu ochii pironiți în verdele iederi de pe ziduri, plecată sigur cu gândul într-o lume pe care numai ea o cunoscuse și care n-avea să se mai întoarcă niciodată. Mică, slabă, adusă de spate, albită și cu mâinile uscățive abandonate pe marginea ferestrei, era o apariție stranie pentru toți chiriașii casei. Îi spuneau „Baba”, însă îi vorbeau cu respect, conștienți fiind că făcea parte dintr-o lume dispărută pe care, ei, doar și-o puteau imagina.

Nu știu de ce, copil fiind, figura ei mă fascina. De câte ori apărea, o studiam curioasă și-mi plăcea să o privesc ca pe un personaj de po-

veste. Nu mi se părea deloc o zgrițuroaică cum se vorbea, ci mai degrabă o bătrână sărmană și nespus de tristă. Când era frig sau urât afară, apărea îmbrăcată bizar, cu capul acoperit de o pălărioară veche și ponosită, odată elegantă și cu o blană de vulpe rufoasă înfășurată în jurul gâtului, de ne băga puțin în sperieți și pe mine, și pe Irina. Dar ea rămânea întotdeauna aproape statică și bineînțeles inofensivă. Oricum, de-a lungul timpului am rămas cu un sentiment aparte pentru această apariție, căci alături de îngerul alb ce încerca să iasă din faianța sobei lângă care dormeam și de Castelul meu, întrezărit de la ferestre printre frunzele de iederă, făcea parte intrinsecă din povestea casei și a primilor ani ai copilăriei mele, pe care am purtat-o permanent în suflet de-a lungul vieții.

Teoretic, în peisajul orașului, o asemenea casă ar fi trebuit să rămână o bijuterie emblematică ca stil arhitectural. Fostul proprietar, soțul bătrânei, un negustor prosper la vremea aceea, - care făcuse infarct când i-au luat-o, - o construise în jurul lui 1900, cu toată responsabilitatea și seriozitatea vremii. Ridicată pe o structură din

lemn, cu amplele ei verande de la etaj, închise în totalitate cu ferestre spre curtea interioară, cu magazinele ei la stradă și atelierele din curte, unde se ajungea printr-un gang ce avea o poartă mare din lemn sculptat la intrare, casa a rămas să păstreze în timp, ca o amintire tristă, atmosfera acelei perioade înfloritoare de avânt negustoresc, care făcuse din Bucureștiul de atunci, Micului Paris.

Din nefericire, după schimbările din 89, sărmana casă a fost retrocedată unor urmași fără posibilități materiale, rămânând părăsită și pustie, ani de zile. Astăzi agonizează încă, dărăpănată, în centrul unui București impasibil, frângându-mi inima, ori de câte ori trec pe lângă ea neputincioasă, văzându-i draperiile vechi atârând dramatic peste ani, la ferestrele ei nemișcate.

În spatele ușii ferecate, pe care o mai încerc zadarnic din când în când în trecerile mele pe lângă ea, mă gândesc că sufletul ei a rămas închis acolo, abandonat în lumea lui de altădată, chemându-mă, așteptându-mă și privindu-mă cu un reproș infinit de sus de la ferestre, din spatele acelor draperii, cu ochii triști ai bătrânei proprietărese.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

*Spiridon Popescu, Vasile Spiridon, Aurora Popescu, Horia Gârbea,
Ion Bogdan Lefter și Gabriel Chifu*

Academician
Mihai Cimpoi

FRESCA UNEI „LUMI PIERDUTE”

După masivele romane Potirul cu patimi, Rădăcini, În bătaia vântului și Misis Lazara, scrise în maniera prozatoarea Valeria Certăzeanu Zorilă vine curajos, în universul literelor românești, cu un roman-fluviu, scris în manieră rebreniană, a cărui acțiune, pornind de la o sursă autobiografică, transsubstanțializează trecutul real în imaginarul temporal al unui prezent dominat de revelații: Călătorie spre mine însămi (Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2024). În structura narativă, compozițională, a cărții, se identifică semnele unui realism moderat, irizat de detalii firesc clasice, fapt care conferă o indiscutabilă notă de originalitate, evidențiind spectacolul existențial al evenimentelor care, într-un fel sau altul, marchează destinul numeroaselor personaje. Rememorările auctoriale, complexe și introspective, bine fixate în rama conglomerată a narației, sunt pe cât de coplesitoare, pe atât de răvășitoare, de unde ideea că stările launtrice sfâșietoare, reacțiile și reflecțiile oglinzite de fluxul cunoașterii îl „călătoresc” pe cititor, caleidoscopic, prin tehnica evantaiului, spre „rădăcina ființei sale” (Goethe). De aceea, „oamenii mahalalei Trei Coceni”, între care se remarcă Badea și Ioana, aflați permanent în conexiune cu Dumnezeu, pun în valoare, prin discursul împănăt deseori cu ficțional, istoria unei lumi în mișcare, arhaizată în spiritul timpului topit în semnificație, trăit de caligraful narator. În consecință, vocea acestuia din urmă se suprapune misterios peste a personajelor, nu numai spre a dinamiza în acest mod diegeza, ci și pentru a potența expresiv, întâmplările „cu motivație implicită” (G. Genette) care compun această frescă care amintește într-câtva și de Balzac. Este destul de dificil, și nu ne permitem niciun experiment, să povestim viața personajului literar căreia Valeria Certăzeanu Zorilă îi împrumută, intuim, masca și identitatea. Fără îndoială, ea, autoarea, re trăiește dubla dramă, orfică și afectivă, a sa și a unui Sisif care, în truda sa mitică, odiseică, reușește, totuși, să așeze bolovanul pe o culme, acolo unde probabil va ridica un templu spre a cinsti memoria celor care i-au fost „modele” în armătura textuală a acestei fascinante saga, proiectată, după precizarea lui Florian Copcea, în șase volume: „ – Vezi, mai trecu o zi,

mai adăugai o pagină la cartea vieții mele, iar eu aici, sunt ruptă de lume, rosti, supusă unei autoreflexii. Cât văd în jur ca-n Bărăgan, nimic. Doar șoseaua națională. Chinuitor. Mă simt scoasă din timp, scoasă din rost, mergând spre nicăieri. Mă crezi ? Aș fi vrut să fi avut curajul de a fi trăit viața pe care mi-o dorisem, nu cea pe care ai mei se așteaptă de la mine să o trăiesc. Uf, băiete, băiete, s-au dus toate visele mele de care mi-e tare dor. S-au dus și este greu. Trăiesc în rătăcire. Tocmai aici e buba. Uneori simt că-mi explodează creierul fiindcă mă simt a fi o neputincioasă în a lua decizii” (pp. 323-324).

Memoriile eroilor, alimentate fecund de amintirile autoarei, conturează enigmatic viziunii dimensiuni ontologice, ceea ce ilustrează că viața, cu traviile și aporiile sale, adaugă nu numai un spor de frumusețe scriiturii. Cum constatăm, întorcerea în timp a personajelor, în fruntea cărora am putea să așezăm, metaforic, desigur, sinele prozatoarei, reprezintă un pretext absolut de reconstituire, în regimul imaginației, a unor chipuri și fapte trecute în uitare. Această metodă accentuează predilecția romancierei Valeria Certăzeanu Zorilă pentru nostalgia anilor care ireversibil s-au irosit: „Da, măi Rex. Mă jeluiesc și eu la tine că n-am cui. Mă înțelegi, așa-i? (...) Ferice de tine. De ne-ai fi văzut la arat, la semănat, la cosit sau la culesul legumelor și fructelor, când împleteam cântecul cu munca ca să ne fie mai ușor, zău că habar n-aveai când trece timpul” (p. 325).

Considerăm relevantă, în context, redarea unui fragment din Argumentul trilogiei apărute care justifică din plin semnificația rătăcirilor personajelor prin labirintul și „hățișurile realității vieții” în care depistăm, într-o certă conexiune, „realul și ficțiunea”: „Evocându-mi apartenența la lumea mahalalei Trei Coceni, devenită mai târziu strada Panduri, pe care am păstrat-o mereu în inima mea, identificându-mă cu acel timp căruia m-am substituit, punând în centru sufletul ce s-a constituit el însuși în obiect pentru sine și pentru cititori, conștientizând acțiunile tuturor în funcție de calități și conținutul trăirilor pozitive sau negative, am realizat, recompunând metodic cu ajutorul memoriei și gândirii, o reflectare coerentă a realității anilor 1922-2024, din realitățile cărora am extras faptele epicizate și pe care le-am înlănțuit respectând cronologic istoria. Prin urmare, deschizând cu curaj camera sufletului, permițându-i acestuia să dezvăluie propriile-mi trăiri pe lângă ale celorlalți, înnobilând pe cât mi-a fost posibil și cât mi-am putut permite cuvintele și trăirile care uneori sună trist, prea aspru, prea abrupt, cuvinte simple, ce am încer-

cat a le împleti, consider eu, măiastru în descrieri cu tonuri diverse zămislite din emoții cărora le-am dat strălucire după felul meu de a fi și a gândi, le-am făcut să respire pe sute de pagini din dorința de a le aduce la stadiul de nemurire dacă ar fi posibil, după milostivirea Celui de Sus din Spiritul căruia mi-a venit forța sufletească dublată de voință și nivelată de faptă ca într-o absolutizare spirituală-transcendental-biruitoare în ființa ce am devenit pe parcursul a 72 de ani. În fapt, deși sunt distanțată mult de lucrurile existente cândva, totuși rămânând angajată în urmărirea și îndeplinirea intenției am scos distinctiv la iveală personaje unice și irepetabile precum Ioana, Badea, Tilică, David Dumitru, Maria, Matilda, Lucia, Ana, Luca, Duțu, Gheorghe, Diana, Ion-Paul, Gicu și mulți alții, lămurind și cele mai ascunse lucruri ale lor ca o reflectare uneori posibil subiectivă a realității obiective cât și o orientare adecvată comportamentului de adaptare la situațiile în care se află subiecții transplantând totul în regim metauctorial, toți și toate delimitate în timp și spațiu în raport cu binomul eu-ceilalți” (pp. 4-5).

Valeria Certăzeanu Zorilă nu reformează romanul, dar, prin „punerea în abis” a unor miteme esențiale pentru modernism, exprimă decizia creației de a eterniza „clipa cea repede” și, din această perspectivă, persuasivă desigur, să exploreze kinestezic starea de „ființă lăuntrică” a umbrelor ce par să-i bântuie imaginația. Aceste impulsuri, la urma urmei, paroxistice, provoacă sentimentul că trecutul personajului vorbitor convertește plăsmuirea în act artistic, ceea ce demonstrează virtuțile sale literare, livrești.

Valeria Certăzeanu Zorilă mizează intens pe oralitatea stilului: „Și cum îți spuneam, unde să mă

duc? Acum, tot ce-mi rămâne de făcut e aă trăiesc mai puțin cu gândul la viitor și, mult de tot, în prezent, chiar dacă amânarea asta mă doare, fiindcă, zău, o simt ca pe o aliată a timpului meu pierdut. Nu-mi mai zice să plec. Nu înțelegi? N-am unde. În casa mamei biologice nu sunt decât o intrusă, o piedică în casa bunicii pentru ginerele fricos că l-aș putea deposeda de proprietate, iar aici o parvenită din lumea albă, o simplă menajeră, o țărancă care ar trebui să mai și mulțumească pentru dumicătura înfulecată între două sarcini de îndeplinit. Hm, se socotesc culți și de i-ai auzi ce urât vorbesc la masa de rumy de mă roșesc până în vârful urechilor, iar simandicosita de Olena la pus pe Duțu să mă bată că n-am ținut cont și am pus ceapă în ciorbă, iar stomacul ei e sensibil și nu suportă” (p. 327).

Rezumând, fresca Călătorie spre mine însămi immortalizează drama acută a intelectualului lucid, înfiorat profund de sentimentul de iubire pentru „oamenii simpli și curați la suflet” din mahalaua Trei Coceni, care recompune, analitic, insistând pe experiența cognitivă, condiția individului în diverse situații-limită, obiective sau nu, și, observăm, pe reflexul a tot ce istoria a provocat în acest loc „hrănit cu seva timpului”. Raționamentul pentru care Valeria Certăzeanu Zorilă, o romancieră căreia nu i se poate reproșa vreodată faptul că nu ar cunoaște strategiile narative ale literaturii de azi, a reconstruit cu mare forță de sugestie, fără sofisticări stilistice, în confruntare cu avatarurile laitmotivelor new-canonice, o „lume pierdută”, arhetipal sublimată în scene ritualice polifonice. Așadar, Călătorie spre mine însămi este o coborâre dantească în Infernul unui timp care, iată, are răbdare să-și întemeieze eternitatea.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Ion Mureșan și Ion Cristofor

Florentin Popescu

**AL. MACEDONSKI,
DIN NOU
ÎN ACTUALITATE**

Este arhicunoscut faptul că Al. Macedonski a fost (și a rămas) poate cel mai controversat autor din întreaga noastră istorie literară. Deși în timpul vieții a fost recunoscut ca poet original și valoros, totuși nefericita epigramă la adresa lui Eminescu i-a atras o mare ostilitate din partea confrăților și a cititorilor, aruncându-l – totuși! – într-un con de umbră din care cu greu l-a scos posteritatea, prin studii și comentarii ce au încercat (și încă mai încearcă!) să judece la adevărata ei valoare opera pe care ne-a lăsat-o, detașând-o de păcatele omului.

De-a lungul anilor s-a dovedit și demonstrat că Al. Macedonski este un poet valoros și original, în bună parte precursor al unor curente și tendințe din poezia contemporană care se scrie astăzi în România.

Pe lângă (ori mai exact spus laolaltă cu) numeroasele ediții din opera poetului și textele ce i-au fost/îi sunt consacrate în toate dicționarele și istoriile literare, comentarea creațiilor în manualele școlare, de mai mulți ani încoace la Craiova, locul nașterii marelui poet, se desfășoară Festivalul Internațional „Alexandru Macedonski”, organizat de Asociația Culturală ce poartă numele scriitorului. E vorba de o manifestare ajunsă în acest an la a VI-a ediție.

În cadrul acesteia, la sfârșitul lunii mai 2024, a fost lansat și volumul „Al. Macedonski – maladiile eului poetic”, de George Vulturescu (Editura Neuma, Apahida, 2024).

Dl. George Vulturescu, autor al mai multor volume de poezie, de eseuri și critică literară (și pe lângă toate acestea și fondatorul și redactorul-șef al unei publicații, unică în țară, de mare ținută, „Poesis”) este un nume nu numai foarte cunoscut, ci și apreciat ca atare în toate mediile intelectuale din România, așa încât fiecare nouă apariție editorială pe care o semnează este primită cu interes și bucurie de către cititori.

Volumul amintit câteva rânduri mai sus se circumscrie perfect ariei de preocupări a autoru-

lui, interesul său pentru opera celui ce ne-a dat celebrele „Nopti” și „Rondelurile”, creații devenite aproape populare, fiind mai vechi și statornic. „Macedonski – mărturisește dl. George Vulturescu într-un loc (pag. 22) – atacă orice „temă” și se folosește de orice motiv literar: fie preluat cu bună știință, fie atins – ca din întâmplare – de aripa inspirației, orice devine, în at-hanorul său, îmbibat de minereurile lăuntrice, aurifere sau inflamabile, stare proprie”.

Pornind de la acest adevăr de nivelul evidenței, dl. George Vulturescu și-a conceput cartea sa de eseuri în șapte capitole, în care pune, aidoma omului de știință, la microscop opera macedonskiană, devoalând în detaliu „Măștile poetului”, în care distinge mai multe ipostaze lirice: „poetul rebel – poetul de geniu – poetul damnat – măști cu îngeri”, (cap. I), oprindu-se apoi la ceea ce domnia sa consideră a fi o „caracterologie burgheză”, în „Noptiile și maladiile sociale”.

Nu încapă îndoială că dacă autorul s-ar fi limitat la simpla decelare a unor subiecte și teme, sentimente sau idei din textele analizate, n-am fi avut altceva decât o analiză cuminte, poate chiar didactică a textelor. Autorul merge, însă, mai departe și își încadrează personajul într-o „ramă” literară mai largă, în-tocmai cum i l-a înfățișat d-sale realitatea textuală.

Într-un loc ne propune o primă comparație („Satanism” sau... „spirit rebel?”) între Emi-

nescu și Al. Macedonski, tematic vorbind; în altul scrie despre „Vizibil și Invizibil în Imnurile lui Novalis și Noptiile lui Al. Macedonski”, pentru ca într-un al treilea să descopere două replici la „Thalassa”: Cezara lui Eminescu și Thalatta de Lucian Blaga. În fine, nu lipsit de interes rămâne „Jurnalul cu teme macedonskiane”, unde, ca un corolar, se face vorbire despre arta poetică a scriitorului oltean.

Aplicată la texte (lirica macedonskiană fiind privită prin grila modernității și a noutății ei), analiza propusă de dl. George Vulturescu înseamnă mul tmai mcult decât un simplu eseu scris de un poet despre un alt poet. Ea se va impune cu siguranță și în bibliografia macedonskiană, sporind astfel strălucirea unei stele de referință a poeziei românești de ieri și din totdeauna.

Marian Odangiu

LUMEA ALTFEL

Perioada dintre Sfântul Nicolae și Sărbătoarea Nașterii Domnului este una magică, a minunilor și a întâmplărilor ieșite din comun. A tuturor faptelor ce devin plauzibile și a posibilităților ce se transformă în realitate. O perioadă a bucuriei, iubirii, dar și una a reflecției. A meditației întru împlinirea speranțelor și visurilor; a credinței și a spiritului. Un timp al reuniunilor de familie și a întâlnirilor cu prietenii... Deloc întâmplător, aceasta este exact „fereastră” din an în care Elena-Maria Cernăianu plasează „acțiunea” noului său volum, *Satyloka sau vedanta vulturilor violeți*. O carte cu multe filiații, atât cu cea publicată anterior, *Ziua a opta* (2022), cât și cu cea din 2021, *Muntele de ametist*.

Autoreferențialitatea este, de altfel, unul dintre fundamentele romanului. Nu doar că, în text, apar câteva trimiteri ispsis verbis la lucrările menționate, dar și perspectiva „filosofico-ideologică”, regimul și natura discursului românesc, o bună parte dintre protagoniști și, cu precădere, tipul de imaginar, libera circulație între realitate și vis, între real și oniric intră în acest perimetru. Intertextualismul vizează și desfășurarea pe multiple planuri a „poveștii”, cele trei nivelele „de realitate” pe care ea se derulează (subteran, teran și cosmic), grupul comun de personaje, și, peste toate, apetența Elenei-Maria Cernăianu pentru cultura orientală, pentru tot ceea ce vine dinspre zona indiană, pentru religiile și practicile acestei/acestor culturi, pentru esoterism. Biblia, Vechiul și Noul Testament, Evangheliile sunt asociate cu cele mai vechi scrieri ale hinduismului - textele Vedice (Samhite, Brahmane, Aranyake și Upanișadele), ale Vedantei (școala filozofică indiană, fondată în secolul IV î.C, a cărei doctrină idealist-obiectivă a devenit baza brahmanismului și apoi a hinduismului), cu Mahabharata și Ramayana, cu Dhammapada lui Buddha, cu scrierile tibetane și cu învățăturile

lui Dalai Lama ori Chandra Mohan Jain, numit, prin anii '60, și Acharya Rajneesh, apoi Bhagwan Shree Rajneesh, pe scurt Osho (necon condiționat adoptat de scriitoare drept „tata Osho”) ș.a.m.d. Din dorința de a coagula ceea ce este, măcar, similar, dacă nu, chiar comun, tuturor acestora și cu o deschidere lipsită de complexe către proza științifico-fantastică, (nouă la număr, vulturii violeți din titlu, de pildă, sunt, de fapt... nave cosmice!), autoarea încearcă să demonstreze – uneori exagerând cu pasaje de „sinteză”, cu detalii și explicații „transcrise” pe un ton educativ, didactic/doctoral – că omenirea se află în pragul „tregerii în alte dimensiuni, superioare”. O tranziție care pregătește „faimoasa și mult așteptata instaurare a Epocii de Aur, din Era Vărsătorului”.

Prin eclectismul surselor și poziționărilor teoretice, Elena-Maria Cernăianu promovează un soi de panecumenism despre necesitatea căruia, în lumea de azi, e deplin convinsă și pe care dorește, cu generozitate, să îl împărtășească tuturor celor din jur, cititorilor săi virtuali, convinsă fiind că: „toate sistemele religioase monoteiste, cum ar fi Creștinismul, Iudaismul, Mahomedanismul, sisteme care propovăduiesc ideea închinării conștiente sau inconștiente față de Dumnezeu

personal, propovăduiesc, involuntar, Bhakti-Yoga și își îndeamnă și adepții pe această cale. Bhakti înseamnă închinăciune cucernică, devotament, iar Yoga înseamnă aici unirea sufletului individual cu Dumnezeu”. Asumându-și ideea că misiunea societății umane este de a ajunge la nivelul perfecțiunii prin dezvoltarea treptată a științei, aidoma unui Guru atoteștiutor, prozatoarea își copleșește cititorul cu o cantitate imensă de informații extrem de variate care reunes „învățăturile” din sursele menționate cu datele și rezultatele oficiale unor studii individuale, experimente și cercetări științifice de dată recentă. Promovate în exces, acestea obturează, pe alocuri, conținutul românesc, îi accentuează latura eseistică, transformă demersul într-o carte de orientare, (in)formare și dezvoltare personală, mai degrabă decât una de beletristică.

În planul prezentului imediat, Elena-Maria Cernăianu readuce în scenă grupul de prieteni implicați, în romanul precedent, Ziua a opta, în „întâlnirile de sub nuc” din casa Petruței, a lui Neculai Gorun și a Marietei. În contextul Sărbătorilor de iarnă, în Satyaloka sau vedanta vulturilor violeți, „reuniunile” devin, celebrativ, „mese cu castane coapte” și produse gastronomice deosebite; în esență: un univers mistico-magic, în care nimic nu surprinde, nimic nu șochează, nimic nu e în afara normalității; un areal în care posibilitatea împlinirii imposibilului devine realitate. Viii îi primesc, îi îmbrățișează, le ascultă poveștile și dialoghează cu ei pe cei plecați altunde, hălăduitori pe tărâmurile nemuririi. Ei sunt protagoniștii de facto produși de o fantezie debordantă, substanțial hrănită cu/de evlavie și orientalism. Cei viețuitori aici și acum ascultă și asistă la fascinante istorii de dragoste trăite de cupluri din alte lumi ori planete (Agartha, Arc-turus și Shambala - Lumea Divină Invizibilă ascunsă undeva, în mijlocul Asiei etc.), precum nefericita și tragică iubire dintre Simeon și frumoasa Shirain. Participă la ritualuri matrimoniale neobișnuite dintre pământeni (Paraschiva, alias Marea Preoteasă Anastasia) și personaje trăitoare în adâncurile Pământului (Marele Maestru Tat Savitur, conducătorul lemurienilor din Telos, deținătorul documentației legate de grotele și tunelurile de sub... Brașov, rețeaua subterană a orașului, care face legătura cu ținutul subpământean Agartha unde se află Telos). Îi fac părtași pe cei care nu mai sunt, la viața cotidiană și la seducătoare momente de dragoste... terestră.

De departe, lidera grupului ce se reunește periodic în casa familiei Gorun - obicei de comunicare, de împărtășire a gândurilor, gusturilor și, de ce nu, a plăcerilor, mai ales gastronomice -, este Rania Deian, medic și psiholog. Pasionată de ritualuri sofisticate de analiză, meditație și intensă trăire sufletească, mentorul spiritual al acestei „familii extinse” este, evident, un alter ego al scriitoarei, căreia îi facilitează, susține și îi motivează amplele incursiuni teoretico-filosofice. Soție a lui Cornel Deian, critic literar, femeia a trecut prin experiența devastatoare a pierderii fiicei sale dintr-o căsătorie precedentă, Devasya. În Satyaloka sau vedanta vulturilor violeți, tânăra fiică revine (reînvie?) pe Pământ, spre nemărginita bucurie a mamei și a celor din cercul de cunoscuți. Aici, Devasya trăiește o

frumoasă și delicată poveste de dragoste cu Daniel, fiul din mariajul anterior al lui Cornel Deian, crescut cu infinită grijă și, mai ales, iubit fără măsură, de bunica sa, Denisa Deian. E o aventură sinuoasă, tensionată, dar încheiată, în finalul romanului, cu o spectaculoasă unire în fața altarului a celor doi...

La fel ca în Ziua a opta, din grupul ai cărui membri s-au regăsit „prin rezonanță spirituală”, mai fac parte și alți intelectuali, mari iubitori de metafizică și buni cunoscători ai filosofiei orientale, precum Noga și Igo Morgenstein, medici și ei, Floarea și Victor Gorun (ea, agronom, el, doctor veterinar), dar și Amina, profesoară de matematică: o femeie frumoasă și inteligentă, consternată de analfabetismul spiritual al contemporanilor săi, doritoare să se înscrie la facultatea de psihologie pentru a se putea ocupa de dezvoltarea personală și pentru a găsi numitorul comun dintre matematică și spirit. Femeia se iubește cu Daniel, dar și cu Niko Daran, un indian prosper, absolvent de filosofie, om de afaceri, foarte bogat și foarte cult, născut în India, din tată indian și mamă româncă, pe care tânăra îl frecventează din când în când. Însărcinată și supusă din reflex cutumelor sociale, Amina caută aproape exasperată un tată pentru băiatul pe care îl purta în pânțece. Daniel, implicat în relația cu Devasya, o refuză oarecum derutat și nu fără un crâmpeli de lașitate. La rândul său, Niko Daran, pornind de la ideea că „în afară de latura fizică a iubirii, cea mai cunoscută de intelect, mai există abisuri și înălțimi amănitoare, pe care concepția materialistă nu le-a luat deloc în considerare”, o descurajează pe Amina în legătură cu dorința de a-l lua/avea ca soț, paradoxal, totuși, solidarizându-se cu ea: „Amina, îmi ești tare dragă și s-ar putea ca din cauza stării mai speciale prin care treci să spui lucruri nepotrivite. Nu-ți fă griji, totul va fi așa cum trebuie să fie, nimic în plus, nimic în minus; doar tu să știi cu adevărat exact ce îți dorești, fără zăbavă. Atât cât îmi permite timpul, te voi ajuta să-ți găsești calea, drumul, nu este simplu, este multă muncă în spatele binelui pe care tu îl vezi, muncă și dorința de a escalada cele mai înalte vârfuri de conștiință, de a dobândi pacea interioară, indiferent de haosul din afara ta”... În cele din urmă, lucrurile se limpezesc: copilul nu era nici al lui Daniel, nici al lui Niko Daran, ci al „Îngerului păzitor” al Arminei, Arthur, la rândul lui, un nepământean, „paznic de oameni”, ajuns aici

din... constelația Pleiadelor, mult înainte de „valul de extraterestri” veniți pe Pământ în 2023, și întâlnit accidental de profesoară. Romanul are un happy end simetric: în fața altarului, pământeana Amina se căsătorește cu celestul Arthur, iar terestrul Daniel, cu aleasa venită din adâncurile Pământului, Devasya.

Nu tocmai ușor de citit din pricina scufundării firului epic în aglomerarea de comentarii și interpretări ale marilor cărți de înțelepciune ale umanității, Satyaloka sau vedanta vulturilor violeți este, la limită, un roman de(spre) dragoste. Despre acel tip de iubire în care celălalt se bucură de o libertate necondiționată. „Iar când iubirea oferă libertate – zice autoarea –, iubiții încep să se înalțe, să se ridice spre Dumnezeu”

Monica Grasu

POEZIA LUI DUMITRU ICHIM ÎNTR-UN ESEU MONOGRAFIC

Sub genericul „Prietenii și literatura” s-a desfășurat recent, la Biblioteca Astra din Sibiu, întâlnirea cu Poetul Pr. Dumitru Ichim, venit special din Canada pentru un turneu aniversar prin țară (sărbătorirea a 80 ani de viață). Acest eveniment s-a așezat sub semnul unei bucurii spirituale deosebite, dar și sub imboldul unei mai aprofundate cercetări a operei acestui scriitor român cu o activitate literară bogată și o misiune pastorală asumată cu toată ființa. Organizatorii, Editura CronoLogia Sibiu, în colaborare cu alte prestigioase instituții, Filiala Sibiu a Uniunii Scriitorilor din România, Universitatea „Lucian Blaga”, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna”, Biblioteca Astra, Liga Culturală Sibiu și cu invitați pe măsură au prezentat personalitatea acestui poet, de al cărui nume se leagă numeroase evenimente culturale de la Câmpul Românesc din Kitchener, Canada. Un moment festiv a fost dedicat acordării de către ÎPSS dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, a Ordinului Cultural „Sfântul Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei” pentru activitatea pastorală de peste 50 de ani desfășurată în Canada. Distincția a fost înmănată de pr. Emanu-

el Tăvală, consilier cultural al Mitropoliei Ardealului. Intervenții deosebite au avut prof. dr. Anca Sîrghie, scriitorul și publicistul Nicolae Băciuț, pr. Călin Sămărghișan, Teofil Răchitan – președintele Asociației Culturale Române din Hamilton, Canada, prof. dr. Maria-Daniela Pănăzan și poetul Francisc-Mihai Lörinczi care a susținut un recital emoționant.

Cu acest prilej au fost lansate cărțile: Dumitru Ichim, Micul Botezător – Finul lui Dumnezeu și Maria-Daniela Pănăzan, Poezia lui Dumitru Ichim, ambele apărute la Editura CronoLogia, Sibiu, 2024. Aflat la a doua ediție, prima apărută în 2017, eseu monografic dedicat poeziei lui Dumitru Ichim, preot și poet român aflat de ani buni în Canada, are, firește, scopul mărturisit de a evidenția resursele poetice, de natură religioasă în special, existente în această lirie, pe cât de discretă, pe atât de profundă. Autoarea exegezei, Maria-Daniela Pănăzan, „ne deschide calea spre opera lui Dumitru Ichim, acest distins făuritor lirie. Întreaga operă a poetului nu devine altceva decât o căutare tainică, un excurs fabulos al cuvântului între identitate și alteritate, dinspre matricea natalului și arhetipalul ființei, prin nebănuitele manifestări și oglinzi ale lumii, prin taina drumului, până la înviere” (Francisc-Mihai Lörinczi). Astfel, autoarea revine la mai vechea sa preocupare pentru Poezia religioasă românească, studiu monografic apărut deja în trei ediții consecutive (2006, 2010, 2012).

Poezia lui Dumitru Ichim. Eseu monografic (2024) se deschide cu două texte analitice – Prefață, semnată de Francisc-Mihai Lörinczi și un Studiu introductiv, semnat de Anca Sîrghie, marcând un eveniment editorial de finețe și sensibilitate, dedicat iubitorilor de poezie, criticilor și îndeosebi publicului românesc pentru care poezia în discuție este doar parțial cunoscută. Din acest punct de vedere, putem numi demersul Mariei-Daniela Pănăzan ca fiind unul restitativ, oferind un excurs analitic de reală însemnătate pentru mai buna situare a poetului Dumitru Ichim în peisajul liricii religioase de la noi. În plus, întreaga evoluție a poeziei în discuție este urmărită cu minuțiozitatea și atenția criticului literar, stabilindu-se etape, tendințe, influențe și simboluri. În fundalul poeziilor analizate, se întrevide un destin uman de excepție, însemnând dăruire pentru semenii, sacrificiu familial, iubire și putere de renunțare la sine, totul învăluit în speranța redempțiunii.

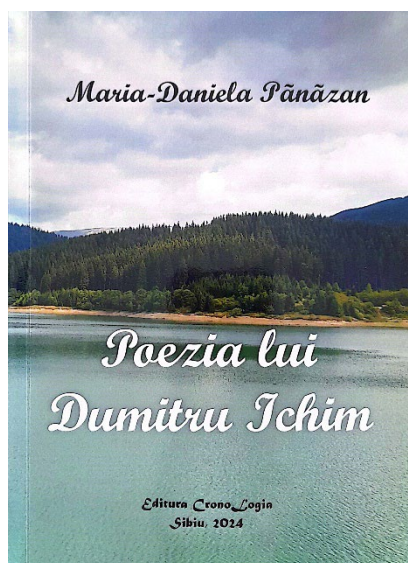
Acest traseu biografic, impresionant în totalitatea lui, își află punctul de plecare într-o tinerețe bucureșteană, într-o studenție aflată sub oblăduirea profesorului academician Mircea Păcurariu și ulterior, în faza doctoratului, sub cea excepțională, unică, a lui Dumitru Stăniloae. Sunt întâlniri fundamentale, întâlniri întemeietoare, despre care preotul și poetul Dumitru Ichim vorbește cu sfială, cu o seriozitate gravă, dând pildă tinerilor despre dimensiunea relației dascăl-învățăcel. Elementul biografic transpare pe parcursul monografiei, întâlnind prin mărturii, citate și aprecieri critice, o imagine de ansamblu a creatorului Dumitru Ichim, a experienței sale culturale, desfășurate în mare parte pe tărâm american, dar în dreptate mai mereu spre România, grădina unde înfloresc amintirile primilor pași, primelor iubiri, primelor întrebări.

Imprevizibil și impresionant de cele mai multe ori, destinul îi revelează preotului Dumitru Ichim taina cuvântului poetic, pe al cărui altar depune mult efort și multă jertfă, concretizate în numeroase volume de versuri, dar și în eseuri sau proză, multe mediatizate în țară mai ales pe canalul virtual. Este modalitatea cea mai rapidă de a iniția arcul dialogului transatlantic cu prietenii și cititorii din țară. Nu putem cuprinde aici lista completă a titlurilor, o face Daniela Pănăzan în monografie, dar vom menționa totuși că de la debutul editorial din 1970, cu volumul *De unde începe omul*, au urmat numeroase inițiative editoriale, unele dintre cele mai novatoare (spre exemplu, poeziile de tip haiku și tanka, *Valea nisipului de aur* - 1977, *Urmele* - 1977, *Dar în silaba Luminii plângeam orfan și greier* - 1987, *Fântâna luminii*. 100 plus poeme haiku - 1993, *Păsărea cu șapte aripi* - 1993 ș.a.). O parte importantă a operei lui Dumitru Ichim a fost tradusă, fiind publicată în ediții bilingve (româno-engleză, româno-suedeză, româno-italiană, româno-albaneză) sau în antologii poetice. Dintre ultimele volume, în ordine cronologică, amintim *Cireșe amare* (2015), *Cântece sumeriene* (2015), *Așa-i cânta îndrăgostitul din Sumer*. Poeme de dragoste (2016), *Tu știi că te iubesc*. 150 de sonete prefăcute și ilustrate de Savatie Baștovoi (2017), *Din poezia naivă a lumii* (2021), *Scaunul gol dintre noi*, coautor Florica

Bațu Ichim (2023), remarcând ritmul antrenant în care scrie poetul și aprecierile prefăcătorilor.

Fiecărui volum sau ciclu poetic i se acordă atenție, autoarea insistând, în capitole distincte (*Poezia începuturilor*, *Poeme tanka și poeme haiku* sau *Grădina cu îngeri a ființei*, *Grădina cu livadă*, *Mirela și Mireasa*), asupra unor simboluri (apa, cireșul, mărul, crinul, migdalul, melcul, cercul, scara etc.), mituri sau reverberații lirice de sorginte religioasă (capitolele *Marile sărbători creștine* și *trăirea în ritmul liturgic al vieții*, *Dreptul Iov* ș.a.). Concluzia generală spre care converge comentariul critic este aceea că, odată cu poezia lui Dumitru Ichim, plonjăm într-un decor vizitat de îngeri, decor hieratic în care poezia-rugăciune este tutelară și atemporală. „Îngerul este ipostaza lirică străbătând, solitar și curajos, întregul univers liric al lui Dumitru Ichim. De la primul pas, intitulat deloc întâmplător, *De unde începe omul*, și până la pasul de azi, într-o ordine logică, tipic heideggeriană, ne întâlnim cu îngerul. Suntem părtași la îngerirea lumii prin poezie. Creștem, împreună, în *Grădina cu îngeri a lui Dumitru Ichim*.”

Poezia lui Dumitru Ichim, așa cum se arată și în eseu de față, bine încadrat științific de referințe bibliografice, postfață și un glosar, trebuie așezată sub bolta unei înțelegeri ce implică iubirea și credința, teme majore care îl apropie pe autor de nume mari ale scrisului românesc, precum Voiculescu sau Arghezi, dar îl și singularizează prin echilibrul viziunii poetice și scenariul tandru solemn al apropierei de imponderabilul divin. Urcușul poetic se aseamănă mersului pe mare al lui Petru, dar odată traversată furtuna (de patimi, suferințe, ispite, renunțări, îndoieli), se instalează liniștea izbândeii și a speranței. Aceasta crește spre *Marea Iubire*, „unică, mântuitoare, supremă”, așa cum o arată versurile sonetului: „Vruși acatist din mine, și-Ți gem ca o furtună./ Ascuns-ai, unde, cheia? Sub care prag al lumii?/ Și-s tot mai verde-n cheamă, din nelumiri de strună./ Cântând pe-aceeași limbă cu-Omar, Serghei și Rumi./ Dă-mi zbor din porumbelul, genuni roind prin cețuri./ Oprit în alb, eternul, cristal și helix scării.../ Să nu îmi cerți cu-anatemi smochinul, nici cu-nghețuri./ Că Te iubesc illogic, urcând

talazul mării./ Iubirii n-oferi hamuri, ci tavă cu jărat,./ Întreg oceanul legii-î dă, lege nouă, geana./ Fă litera să zburde-n sărut de foc, sălbatic./ Sprea-a fi prea sfântă cupă a mirilor din Cana./ Cum poți, atât de aur, din plâns să-Ți faci zăvoare?/ Trimite-mi porumbelul cu semnul dempăcare!” Îi lăsăm respectuos acest cuvânt ultim poetului și invităm cititorii să-l descopere pe Dumitru Ichim în profunzimea liricii sale, pornind chiar (și) de la acest eseu monografic, realizat cu dăruire și acribie de Maria-Daniela Pănzăan.

Mircea Păspai

CARTEA DE DUPĂ CÂNTEC

Trebuie să mărturisesc, de la început, faptul că mă număr printre oamenii care așteptau să apară, într-o bună zi, mai devreme sau mai târziu, cel puțin o carte scrisă de interpretul de muzică populară Gheorghe Roșoga.

L-am cunoscut cu puțin peste o jumătate de veac în urmă, prin anii '71-' 72, când eu eram proaspăt colaborator, încă student fiind, al Postului Regional de Radio Craiova, iar el venise la una dintre cabinetele de înregistrări pentru a imprima, îmi aduc bine aminte, o parte din coloana sonoră a unei piese de la Teatrul Național Craiova. Era un murmur fără cuvinte, îngânarea unor doine oltenești, dar ce m-a izbit în acele clipe era trăirea pe care o vedeam la tânăra din fața microfoanelor, apoi, într-o scurtă discuție, nu mai știu conținutul acesteia, m-au frapat ochii pătrunzători și siguranța de sine.

Avea deja câteva recunoașteri în interpretarea cântecului popular, pe care le-am descoperit treptat și la care s-au adăugat altele noi, multe și importante. A devenit, curând, o „stea” a muzicii populare, iar oamenii l-au îndrăgit repede și cu asupra de măsură, pe merit, fără îndoială.

Gheorghe Roșoga s-a născut în satul unde Motrul se varsă în Jiu (se și numește, de altfel, Gura Motrului) și melodiile sale ar fi putut să urmeze una dintre matricele cântecului popular din Dolj, din Gorj sau din Mehedinți, pentru că acolo, în locul nașterii sale, este zona de intersecție a celor trei județe. O cunosc bine, pentru că satul nașterii mele, Cernătești, se află, în linie

dreaptă, la puțini kilometri de Gura Motrului. Chiar și la mine, unde au existat lăutari vestiți – între care celebrul clarinetist Gașpar de la Raznic, înregistrat la Radio prin anii Războiului, sau Taraful din Grecești – se mai simt elementele de interferență a melosului popular din cele trei județe.

Dar Gheorghe Roșoga a ales să-și caute o linie proprie și, fără să ignore sau să lase nevalorificată niciuna dintre caracteristicile cântecului din cele trei județe, a mers mai degrabă pe valorificarea specificității vocii cu care fusese înzestrat și punerea în valoare a folclorului strict local. Pe care l-a adus, așezat regește într-un car cu flori, la nivel național, făcându-l cunoscut și îndrăgit.

De la aceste elemente pornind, revin și spun că mă așteptam să vină cândva și o carte avându-l ca autor pe Gheorghe Roșoga. Toți oamenii pe care îi întâlneam, toate întâmplările pe care le aflase, toate stările sufletești pe care le cunoscuse la cei din jur, nu puteau să nu se depoziteze și coaguleze într-un fel anume în memoria sa. Iar darul de povestitor și harul de a se adresa și prin cuvinte celor din jur, cu soriginea în misiunea învățătorului din tinerețe, se cereau pune la un moment dat în valoare.

Și timpul a venit, acum, în pragul senectutii. Gheorghe Roșoga n-a încetat să fie prezent în spectacole de amploare, dar parcă a început să-și acorde mai mult timp pentru familie și nepoți, ca și pentru propriile amintiri. Cartea pe care ne-o propune acum este rezultatul răscolirii în amintirile sedimentate. Chiar dacă autorul îi dă, în cea mai mare parte, forma unei scriituri spontane, pe fond, în toate paginile se simte o extraordinară experiență de viață și o capacitate aparte de a separa binele de rău și de a alege, sau de a-l lăsa pe cititor să aleagă, partea înălțătoare a lucrurilor.

Aș putea să mă refer pe larg la povestirile pe care Gheorghe Roșoga ni le propune în această carte. Personajele sunt pitorești, adesea savuroase și se pretează, pentru cel ce citește cartea, să vorbească despre ele, despre întâmplările prin care trec sau pe care le provoacă.

Dar pe lângă importanța a ceea ce găsim scris în paginile acestei cărți, o semnificație aparte o au elementele de dincolo de cuvintele scrise, spiritul cărții. Spirit care este greu de descifrat dacă rezidă din personajele din carte sau din mentalul, din fondul genetic și din zestre sufletească a oamenilor locului. Se simte,

dacă nu este descris direct pe alocuri, parfumul zonei din care vine Gheorghe Roșoga.

Povestirile, de un realism copleșitor, incumbă doze de ficțiune care amplifică efectele asupra cititorului.

Pentru a nu vă face să pierdeți curiozitatea, nu am să mă refer, dintre toate povestirile care sunt cuprinse în carte, decât la una, ceva mai pe larg. Asta pentru că scriitura merită atenție, povestitorul respectă quasitotalitatea regulilor de construcție literară, având o remarcabilă grijă pentru un fel de relație directă cu cititorul, pentru care creează episoade scurte, nu uită să intre sau să iese din scena fiecărui episod cu condescendența potrivită și, ori de câte ori crede necesar, „aruncă nada”, ca în episoadele unui serial de televiziune.

Povestirea asupra căreia mă opresc cu mai mare atenție este cea intitulată *Bunicuța din drumul meu*. Ca și desfășurare a acțiunii, voi spune doar că de la întâlnirea în drum a autorului, cu o bunicuță care i-a făcut cu mâna la „Ia-mă, nene!” se ajunge la o relație plină de omenie și respect reciproc și, mai departe, până la cunoașterea problemelor cu care se confruntă mii de oameni din țară, cărora copiii le sunt plecați departe, pentru o viață mai bună.

Autorul reînvie o lume pe care o cunoaște bine, din copilărie, și din care se mai păstrează ceva-ceva. De exemplu, legătura omului de la țară cu viețuitoarele din curte. O situație este că bunicuța e gata-gata să nu meargă la o operație pentru ochi, spre a nu lăsa fără îngrijire păsările și animalele. Pe de altă parte, Leu, câinele și paznicul gospodăriei, o întâmpină pe bătrână, la sosirea de la operație, aproape cu o îmbrățișare umană, chiar „reușind” să trântască la pământ firava făptură de om, pe care apoi, tot el, câinele, o mângâie cu laba și așteaptă să se ridice.

Episoadele prin care autorul rupe firul poveștii au atât rolul de a ne feri de o lectură ternă, cât și pe acela de a ne mai oferi interesante aspecte de viață. De exemplu, femeia care îi telefonează mereu, cu noaptea în cap, spre a se încredința că este bine. Sau cele două femei care își fac o insolită prezență în curtea autorului, spre a-i cere, cu anume originalitate a modului de adresare, ajutor în rezolvarea unor probleme

de sănătate. Ori, nu în ultimul rând, naturalitatea cu care bunica pregătește un coșuleț, parcă desprins dintr-o poveste, cu micile ei daruri pentru doctorul la care merge.

Bunica duce dorul copiilor, aflați de ani mulți în străinătate, fiul doctor în Canada, iar fiica cu diferite munci pe undeva prin Germania. Prin vorba și gândul bunicii, autorul aduce în discuție unele dintre problemele stringente ale actualei perioade: pierderea obiceiurilor strămoșești, pierderea deprinderilor gospodărești („de unde să mai învețe copilele de acum cum se face ciorba, dacă nici mamele lor nu o mai fac?”) și împrumutarea oamenilor de prin sate. Autorul, care se suprapune personajului Gheorghe, își reamintește, prin povestirile buni-

cii, mai multe dintre împrejurările când a cunoscut-o, în copilărie. Se hotărăște să facă demersurile pentru a-i aduce pe copii (băiatul i-a fost coleg), spre a o mai vedea pe bătrână. Ceea ce până la urmă reușește și finalul este apoteotic.

Nu mai este aici spațiu (și nici nu vreau s-o fac) să mă refer la celelalte povestiri, dar sunt convins că veți gusta dumneavoastră bucuria de a le descoperi și de a avea o lectură plăcută.

Povestirea *Bunicuța din drumul meu* se situează undeva între literatură și reportaj, dar sunt pasaje unde iese puternic la iveală talentul așezării cuvintelor în frază. Nu este lipsită de accente literare nici discuția telefonică cu fata bunicii, cea interesată doar de moșteniri și care nu reușește nici măcar să-și recunoască, după ce n-o văzuse de peste 20 de ani, mama în fotografii. Foarte reușită mi se pare și secvența în care bătrâna, la cei 95 de ani ai ei, joacă și vântură fasolea, pe ritmurile muzicii de la pick-up. În sfârșit, sunt interesante situațiile create către final, când sunt dezvăluite identitățile unor membri ai familiei sau gândurile lor pentru următoarele etape de viață.

Pe ansamblu, cartea este o ficțiune bine pusă la punct, gândită, structurată și prezentată după regulile literare.

Și putem spune, cu siguranță, când vom termina de citit această carte, că Gheorghe Roșoga nu mai este doar „cântărețul” plaiurilor de pe Motru, ci și „povestitorul” acestor plaiuri.

Ion Haineș

CORNEL UDREA – „ȘI-ACUM SĂ DORMIM PÂNĂ IERI...”

Absolvent al Liceului „Mihai Eminescu” din Cluj, promoția 1964, absolvent al Facultății de Filologie din Cluj, promoția 1969. Poet, prozator, dramaturg, eseist, ziarist.

A lucrat 40 de ani, până în 2012, în Societatea Română de Radiodifuziune, Studioul de Radio Cluj, ca realizator-coordonator programe de divertisment, teatru radiofonic și spectacole cu public.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru de onoare al Ligii Scriitorilor Români, membru de onoare al Uniunii Ziariștilor din România.

Autor a 172 de cărți, dintre care 17 de poezie (poezie, teatru, monografii, antologii, eseu) și casete audio, CD-uri.

Câștigător a patru premii literare ale Uniunii Scriitorilor, pentru proză și teatru și al Premiului Național „I. L. Caragiale”, pentru teatru. Tradus în limbile germană, engleză, spaniolă, franceză, maghiară, daneză, sârbă, bulgară.

Autor a 64 de premiere teatrale.

Prezent în numeroase dicționare. Dicționarul literaturii române, 2003, Dicționar al personalităților clujene, 2007. Numeroase diplome și premii.

„Și-acum să dormim până ieri”..., Napoca Star, 2023.

Volum apărut chiar în ziua morții sale (8 mai 2024). Este un volum testamentar. Marele umorist este tragic. El face haz de necaz. Nu-și pierde zâmbetul nici în cele mai dramatice momente.

Grav bolnav, este internat într-un spital din Cluj, prilej de analiză lucidă a situației sale de om aflat în fața unei mari încercări sufletești. El își pune problema lui A FI SAU A NU FI.

De aici, și titlul neobișnuit al cărții: „Și-acum să dormim până ieri...”. Autorul are plăcerea de a răsturna cuvintele, de a șoca.

Dar boala lui este cronică, așa cum îi mărturisește chiar medicul: „este exemplară, prin felul în care, ceas de ceas, îți răpește o bucăciță din carne/...și-a pus în cap că/ trebuie să te micșoreze și asta face și va face t va mai rămâne/ceva important din dumneata” („Vâsla lipsă”).

Bolnavul locuiește un timp „În salonul 47/(anul nașterii mele) singur, doar liftul de serviciu... Duce și nu mai aduce” (liftul morții).

Bolnavul este avertizat: „brățara de la încheietură e un /semn ca să îmi bag mințile în cap”.

Ironia: „Mâncarea e bună, fiindcă alta nu e!”

Asistenta îi aduce „minciunile” (pastilele de luat la ora exactă).

În acest context, „Nu, nu e indicat să mă mai sui/Pe pereți: caii verzi ne vor călca/în picioare”. („47, câștigător”).

Pentru poet, timpurile se răstoarnă: „De mine ce să-ți spun? Sunt lipsă/Dintr-un viitor ce-a fost, dar a trecut” („Trecutul de mâine”).

Imaginea unui salon din spital („Salonul 2012”) este cutremurătoare: „Câtă poezie a frumuseții, pe care nu o/întâlnești decât la cei răstigniți pe /pat, în așteptarea crucii.../și, ca de obicei, asistenta de noapte/întârzie s-o facă,/ bombăneli, uită cuiele, degeaba/i se arată gaura din palmă/ piroanele, însă, au fost aduse mai demult/și sunt între borcanele cu dulceață de/gutui și două feluri de pâine, rămase/de la Cina cea de taină” („Toamna în portrete”).

Poetul se autodefiniște: „Scrie-mi/un târziu care stă la răscruce” („Definiții uitate”).

Meditația despre moarte este permanentă: „am să plec împreună cu mine/la drum”...„Eu mă duc să mă întâlnesc/cu tatăl meu ion, cu fratele meu Ion/cu Mama/și o să fim împreună/până când moartea ne va despărți...Vom fi din nou împreună/Să te ții atunci cum/vom tăcea unul și altul! Ca o glumă, tăcerea finală!” („Taina durută”).

Poetul, care toată viața a fost preocupat de valoarea cuvintelor, de vindecarea lor de tristețe, convins că ele „mută munții din loc”, că sunt puternice, apără metafora, figurile de stil, pe care le găsește ucise, înjunghiate, prin folosirea lor brutală, nepotrivită, ceea ce i se pare a fi o crimă cu premeditare

(„Ordonanța de urgență”). El apără Poezia adevărată și îi promite Profesoarei lui de limba și literatura română că nu va renunța la Poezie: „Fiți fără grijă, Doamnă Minodora, dacă e nevoie,/ Mor cu Poezia de gât”) „Eclipsa din odaie”).

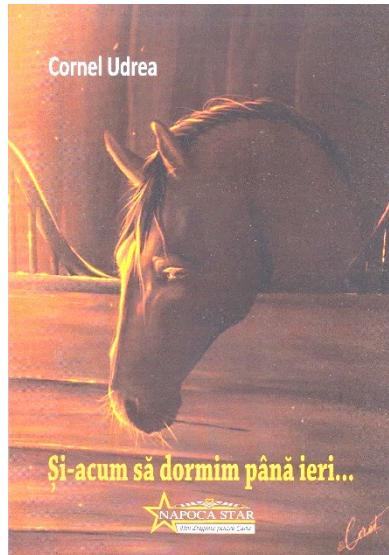
La împlinirea vârstei de 76 de ani, el refuză orice sărbătorire, pentru că „e prea târziu. Poetul constată cu tristețe: „Destul mi s-a retras dreptul/de a fi/De aceea, considerați că/În ultimii 76 de ani, eu/Nu am existat/Și nici nu exist, chiar dacă sunt”. („La aniversară”).

Ultima poezie din volum este un Manifest. Argumentul: „Bătrânii tot se-mpiedică la mers/, Și gospodina n-are ce să pună-n oală/Copilul e posac și tot mai șters...Acolo-n sat e bălăria mare/Și clopotul bisericii îi mort”.

De aceea, el se adresează cu durere Mamei: „Vezi, Mamă, România aceasta doare, iar speranța este fără de suflare”/„Și moartea-n librării dă iama-n cărți”. („Manifest”).

În partea finală a cărții, poetul publică o inedită expoziție de pictură cu superbii cai, desenați de o fată de 16 ani, Mara Corăbean, fiica prietenului său Mircea Corăbean din Gherla, locuitori în prezent în Belgia.

Caii, simbol al libertății și al frumuseții, reprezintă pentru poet o descătușare, un testament lăsat nouă, urmașilor, un imn adus vieții în eternitate.

Rodica Pospai Păvălan

**DIN AGENDA CULTURALĂ
CRAIOVEANĂ**

Târgul „Gaudeamus 2024” la Craiova. Cel mai longeviv și mai îndrăgit proiect național dedicat prezentării și vânzării de carte, derulat de Radio România de trei decenii, a deschis și în 2024 sezonul târgurilor de carte în Cetatea Băniei. Astfel, ediția cu numărul 22 a Târgului de Carte GAUDEAMUS Radio România din Craiova s-a desfășurat, în perioada 13 - 17 martie, în foaierea Teatrului Național „Marin Sorescu”.

Din reperiile ediției: 34 de participanți, printre care s-au regăsit cele mai prestigioase edituri și agenții de distribuție de carte din țară; peste 10.000 mii de titluri, multe dintre acestea publicate în ultimele luni și prezentate în premieră la un târg de carte; peste 30 de sesiuni de lansare și prezentare de carte, dezbateri, cu prilejul cărora au fost lansate peste 40 de titluri și ateliere de creație pentru copii; etapa zonală a Concursului Național de Lectură „Mircea Nedelciu”, organizată de Radio România Oltenia – Craiova; proiectul „Invitați de nota 10: Olimpicii României”, prin care Radio România premiază excelența în educație, atestată de premiile obținute de tinerii craioveni la olimpiade și concursuri internaționale; numeroase concursuri cu premii atractive derulate în perioada 13 – 17 martie pe pagina de Facebook Radio România Gaudeamus.

Între cei peste treizeci de participanți, ca expozanți, la târgul de carte s-au numărat edituri prestigioase din țară, printre care Humanitas, Paralela 45, Polirom, Trei, Niculescu, Grupurile Editoriale Corint și All, dar și editurile craiovene Aius, Scrisul Românesc Fundația – Editură și Universitaria, căroră li s-a adăugat Librăria „Elena Farago”.

Președintele de onoare al ediției a fost domnul Lucian Dindirică, managerul Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman”, directorul Muzeului Exilului Românesc, muzeu unic în România.

Zilele Elena Farago, ediția a 47-a. În perioada 25-29 martie a avut loc manifestările din cadrul uneia dintre cele mai vechi și mai longevive inițiative culturale ale Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman”, respectiv „Zilele Elena Farago”. În cadrul acestora a avut loc concursul cu tema „Elena Farago – prietenă copiilor”, organizat în colaborare cu Școala Gimnazială nr. 22 „Mircea Eliade”, din municipiu, prezentarea filmului documentar „Personalități craiovene: Elena Farago (1878-1954)”, realizat de colectivul bibliotecii, film care a rulat și pe Facebook-ul instituției, precum și o suită de recitări prezentate de elevi online.

Expoziție artă plastică la Galeria Arta 1: Constantin Semenov. Vernisajul expoziției de pictură cu titlul „Blend in” a avut loc în ziua de 1 aprilie 2024. Tânărul artist Constantin Semenov este asistent universitar în cadrul Facultății de Teologie din Craiova, iar curatorul evenimentului a fost conf. univ. dr. Vasile Fuiorea. „Expoziția Blend in pivotează în jurul considerentelor privind percepția și folosirea analogiei ca metodă de identificarea eficientă a singularităților și atributelor unei entități sau paradigme. Astfel, reușesc să asociez mult mai rapid un complex de imagini din jurul meu într-un mod unitar, decât să le conștientizez ca singularitate” – spune artistul, în textul de prezentare a evenimentului. Expoziția a fost deschisă publicului în perioada 01 aprilie – 14 aprilie.

Din cărțile lansate la Biblioteca „Alexandru și Aristia Aman”: pe data de 5 aprilie 2024, a

avut loc lansarea volumului *Reminiscențe medievale* în opera Doinei Ruști, de Adrian Badea, o carte ce „discută modul în care romanele Doinei Ruști (re)valorifică elemente specifice epocii fanariote de la noi din țară: de la mentalitățile patriarhale și credința în strigoi din „Zogru”, până la arhetipul vrăjitoarei, vindecările miraculoase, uzitarea blestemelor ori credința în descântece, leacuri, poțiuni și puteri magice din romanele „Manuscrisul fanariot”, „Mâța Vinerii” sau „Homerice”; Poeme pentru Daiana, de Camil Poenaru, carte lansată pe 17 aprilie, este al treilea volum recuperat și tipărit de urmași din scrierile lui Camil Poenaru (Constantin Moțățiaianu); De la Kratovo la Băilești, de Constantin Câșlaru, o lansare organizată, în ziua de 25 aprilie, de către Asociația Macedonenilor din România, în colaborare cu Asociația Pensionarilor Civili „Mihai Viteazul”, cartea reprezentând o incursiune în trecutul istoric și cultural al Macedoniei și al locurilor românești în care a venit strămoșii autorului.

*

Expoziție omagială. Cu prilejul împlinirii a 77 de ani de la înființarea Filarmonicii Oltenia, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” a organizat o expoziție cu tema „Filarmonica Oltenia în colecțiile bibliotecii”. Vernisajul a avut loc în data de 17 aprilie. Au fost expuse fotografii, documente, articole din ziare referitoare la activitatea filarmonicii, precum și mai multe cărți cu conținut legat de instituția omagiată, între care: *Filarmonica de Stat „Oltenia” Craiova la 25 de ani de activitate* (Craiova, 1972); *Centenar, Filarmonica „Oltenia” Craiova*, File de arhivă documentară și sentimentală, de Alexandru Firescu și Radu Jianu (Editura Sitech, 2004); *O viață & un destin, Filarmonica „Oltenia”, de Gheorghe Fabian* (Editura Aius, 2021); *Orchestra Filarmonică „Oltenia” Craiova – 75 (1947-2020)*, *O scurtă istorie a Filarmonicii „Oltenia”, Vol. I*, de Gheorghe Fabian, cu o prefață de Ivona Stănculeasa (Editura Aius, Craiova, 2022).

*

Festivalul de Poezie și Dramaturgie „Patrel Berceanu”, ediția a IV-a. Activitatea s-a desfășurat, în data de 17 aprilie, în organizarea Teatrului Național „Marin Sorescu” și a Filialei Craiova a Uniunii Scriitorilor din România. Inițiatorii și coordonatorii festivalului au fost scrii-

torii Nicolae Coande și Mihai Fircă. Programul ediției a debutat cu dezbaterea „Teatrologie și critică de teatru – noi paradigme ale istoriei teatrale”, pentru care invitați speciali au fost Ion Parhon, critic de teatru și Mariana Ciolan, de la Radio România Cultural. A fost lansată apoi ediția a II-a a volumului „Teatrul în dialog cu veacul”, semnat de Patrel Berceanu. În partea a doua a zilei, poeții prezenți au adus un omagiu memoriei poetului, citind din creațiile lor. Premiul pentru Dramaturgie al acestei ediții a fost acordat criticului de teatru Ion Parhon, iar premiul pentru poezie inovatoare poetului Julien Caragea.

Conferința Internațională „Români și polonezi: convergențe istorice”. Manifestarea a fost organizată de Universitatea din Craiova, în data de 18 aprilie, și a marcat împlinirea a zece ani de la înființarea Centrul de Limbă și Cultură Poloneză din Cetatea Băniei. La eveniment au fost prezenți profesori de la mai multe universități din Polonia, cadre didactice de la Facultatea de Științe Sociale a Universității din Craiova, precum și profesori de la institute de cercetare și Universitatea din București. În holul central al Universității din Craiova, participanții au avut posibilitatea să viziteze expoziția „Varmia și Mazuria”, cuprinzând imagini reprezentative din voievodatul cu acest nume, regiune administrativă situată în nordul Poloniei, la malul Mării Baltice.

*

Expoziție de Paște la Secția de Etnografie a Muzeului Olteniei. Sub genericul *Celebrarea Paștelui în Oltenia*. Ouăle încondeiate și simbolistica lor, expoziția vernisată pe 23 aprilie a fost dedicată unui meșteșug care relevă deopotrivă credința și talentul. Ouăle încondeiate sunt un simbol al renașterii, al reînnoirii și al revitalizării, adevărate opere de artă, reprezen-

tând aportul multor generații la păstrarea și amplificarea culturii tradiționale. Din colecția de ouă încondeiate aflată în patrimoniul instituției organizatoare au fost selectate piese datate din 1934 și până în prezent, din toate zonele și subzonele Ol-

teniei. Printre localitățile bine reprezentate s-au aflat satele Valea Ursului și Priporu, din comuna Vlădești-Vâlcea, satul Dobridor, comunele Drănic și Valea Stanciului, din Dolj, precum și Oboga, din județul Olt.

Festivalul de literatură transdanubiană, ediția a IV-a. În perioada 30 aprilie – 2 Mai, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” a organizat cea de a patra ediție a Festivalului de literatură transdanubiană, activitate circumscrisă proiectului „Comori scrise ale Dunării de Jos”. În context, timp de trei zile au avut loc lecturi publice, la care au participat peste 20 de poeți, de generații diferite, unii dintre ei consacrați, membri ai Uniunii Scriitorilor din România, alții tineri aflați în prima afirmare. Unele dintre întâlniri au fost punctate cu semnificative momente muzicale, iar în cadrul altora au avut loc și lansări de carte. Este de remarcat faptul că activitățile s-au desfășurat în spații diferite, unele neconvenționale, respectiv Muzeul cărții și exilului românesc, Grădina Botanică din Craiova și Parcul „Nicolae Romanescu”.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Gheorghe Grigurcu și regretatul acad. Nicolae Manolescu

Iolanda Mănescu

HAMLET PE SCENA CRAIOVEANĂ

De-a lungul istoriei Teatrului Național Craiova, opera lui William Shakespeare a fost constant pusă în scenă, cea mai des jucată fiind piesa „Hamlet”. Încă de la începutul secolului trecut, actori celebri, rămași în istoria teatrului – și îl vom numi doar pe Al. Dem Dan, ale cărui însemnări pe caietul de regie precum și tabloul în care este portretizat cu craniul lui Yorick în mână, dăinuie și astăzi undeva în cotloane pline de mister – s-au aplecat cu pioșenie, cu pasiune și cu acribie asupra capodoperei shakespeariene. Dacă am evocat una dintre primele montări „Hamlet” la Craiova, nu vom lăsa neamintită producția memorabilă din 1958 în care regizorul Vlad Mugur l-a avut ca protagonist pe unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai „promoției de aur”, Gheorghe Cozorici, și nici punerea în scenă, intrată de acum în legendă, din anul 1997, în care a strălucit marele actor Adrian Pintea, sub bagheta regizorală a lui Tompa Gabor.

Dincolo de istorie însă, venind în zilele noastre, vom spune că cea mai recentă montare cu „Hamlet” a îmbogățit repertoriul Teatrului Național „Marin Sorescu” în anul 2024, spectacolul fiind pus în scenă, de data aceasta, de creatori de teatru din Marea Britanie, regizorul Declan Donnellan și scenograful Nick Ormerod, a căror legătură cu Craiova a început încă din 1994 când spectacolul trupei lor Cheek by Jowl, cu piesa „Cum vă place”, a deschis prima ediție a Festivalului Shakespeare de la Craiova. Între timp aceștia au fost de mai multe ori prezenți în Festival.

Colaborarea cu Teatrul „Marin Sorescu” s-a materializat și în montări la teatrul craiovean, prima fiind „Oedip Rege”, spectacol desfășurat pe scenă, cu publicul intercalat printre actori. „Hamlet” se bucură de un regim asemănător. Așezarea spectatorilor, de astă dată, pe gradenele plasate pe scena mare, pe lateralele spațiului de joc, apropie spectatorii și actorii, apropiere amplificată de frecvențele momente când personajele fie se adresează direct spectatorilor, fie le caută părerea sau aprobarea din priviri. Există o comunicare permanentă care vizează esența

umană. Suntem, cu adevărat, măcinați cu toții de aceleași dileme existențiale pe care le lansase William Shakespeare cu mai bine de patru veacuri în urmă. Începutul spectacolului este marcat de intrarea protagonistului, urmat de alaiul casei regale și de celebra întrebare: „Cine-i acolo?” pe care o rostește în această montare chiar Hamlet care se adresează apoi publicului cu marea dilemă a tuturor, dintotdeauna, „A fi sau a nu fi”, sub greutatea căreia se desfășoară apoi tot spectacolul. Scenele se derulează organic, alert, coerent, totul la vedere. Știm cu toții povestea, regizorul și actorii știu că știm și, totuși, asistăm, cu sufletul la gură, la istoria unui tânăr care poate fi unul dintre noi, la încercarea sa disperată de a înțelege o lume în care „timpul-a ieșit din balamale”. Limbajul contemporan conferă verosimilitate și apropiere o dată în plus tragica poveste de audiență. Trebuie amintit aici că spectacolul craiovean se bucură de remarcabila traducere George Volceanov, ceea ce este în perfectă concordanță cu viziunea modernă a regiei.

Pare că totul are loc în conștiința personajului după moartea acestuia sau într-un timp nedefinit. Conform unei teorii, timpul este de fapt o noțiune abstractă inventată de oameni iar în realitate totul se petrece simultan, timpul putând fi accesibil, asemenea spațiului. Subtilitatea acestei montări face ca unele momente să fie prefigurate și apoi reluate așa cum apar în textul shakespearian. Întâlnirea cu tatăl este întâlnirea dintre două entități care se ating, se îmbrățișează, fără ca între ei să existe bariera fizicului. Bătrânul rege Hamlet apare la fel de firesc precum toți ceilalți doar că lumina caldă se reduce lăsând loc unei lumini reci, albastre, la interacțiunea cu tânărul prinț. De altfel, personajul tatălui va sta în scenă, așezat, pe parcursul întregului spectacol, urmărind derularea poveștii. Pe rând, odată cu moartea lor, toate celelalte personaje vor fi așezate pe câte un scaun, participând în continuare la cele ce se petrec în fața lor și în fața spectatorilor. Decorul minimalist este alcătuit din doar câteva obiecte de recuzită și scaunele ce îndeplinesc diverse funcții în timpul spectacolului: masă, pat, piatră funerară, treaptă, pedestal. Austeritatea mijloacelor exterioare duce la concentrarea pe text și pe interpretarea actoricească. Fragmentele ilustrate sunt alese astfel încât se păstrează firul poveștii iar replici pline de umor sunt omise, cum ar fi, de exem-

plu, sfaturile lui Polonius către fiul său Laertes. Sunt în schimb prezente lungi tirade din scena venirii la curte a actorilor, toate acestea fiind perfect susținute însă în economia spectacolului. Hamlet adresează replica celebră „mai multe sunt în cer și pe pământ/ decât închipuie filosofia”, nu lui Horațio, ci publicului, cu care Hamlet, precum și celelalte personaje, are o permanentă relaționare. O altă replică antologică, dedicată măreției omului, această „capodoperă a creațiunii”, reprezintă un nou prilej pentru protagonist de a-și manifesta frustrarea, disperarea și dezamăgirea. Claudius, la rândul său, nepărrând să considere că fapta sa cumplită este blamabilă, se confesează publicului, cerând nu atât îndurare cât înțelegere și aprobare. Gertrude, la rândul ei, afișează o atitudine autoritară, sigură pe ea, trădată însă de privirile furișe către public, în încercarea de a obține aprobarea acestuia. Finalul spectacolului este precedat de ultima replică rostită de Hamlet: „restul e tăcere”. Abia după aceea urmează duelul, rănirea, otrăvirea și moartea personajelor. Tensiunea creată astfel este incredibilă și, odată ce Hamlet conduce și așează plin de blândețe și compasiune fiecare personaj pe câte un scaun, tăcerea acaparează totul. Pe măsură ce lumina se diminuează apoi, muzica lui Cari Tibor inundă scena, îi învâluie deopotrivă pe actori și spectatori. Atât regia, cât și scenografia, precum și muzica, sunt impecabile, așadar prestația actoricească nu poate fi decât strălucită. Vlad Udrescu întruchipează un Hamlet pe cât de copilăros, pe atât de impetuos, el este un tânăr revoltat al zilelor noastre, plin de emoție, de duioșie, de violență, de sinceritate și naturalețe, jucate cu atâta credință încât entuziasmează și va rămâne, cu siguranță, în memoria iubitorului de teatru, ca unul dintre cei mai autentici interpreți ai celebrului personaj. Ramona Drăgulescu ne oferă un personaj elegant, rafinat, distant, așa cum poate fi o regină, cu fugare derapaje de conștiință însă și momente de nesiguranță față de posibila părere a celorlalți (curteni și spectatori deopotrivă) fiind conștientă de păcatul care o leagă de noul soț și rege, și care clachează dramatic în fața adevărului pe care fiul său i-l pune în față. Claudiu Mihail aduce pe scenă un rege tânăr de care nu este de mirare că Gertrude se poate îndrăgosti, iar Ofeția ne prezintă două variante diferite ale abordării personajului, la fel de credibile, jucate alter-

nativ de tinerele actrițe Theodora Bălan și Flavia Hojda. Raluca Păun interpretează în travesti un Polonius plin de savoare, iar Angel Rababoc este maiestuos în rolul Regelui din „Cursa de șoareci”, dar și al Preotului. Costinela Ungureanu, la rândul ei, este fermecătoare atât în rolul Reginei din piesă, cât și în întruchiparea unuia din cei doi clauuni-gropari alături de Marian Politic, cu care formează un cuplu plin de viață, cânt și veselie, într-un dezacord încântător cu menirea lor. Un Laertes impecabil în artificialitatea personajului este interpretat de Alex Stoicescu, în timp ce Mircea Mogoșeanu reușește să se remarce în rolul unui curtean cu vorba sonoră și gesturi precise, exacte, potrivite perfect cu rolul său. Un alt cuplu, foarte bine reprezentat, este jucat de Cătălin Vieru și Darko Huruială, creând personalități diferite, bine conturate, și impunând personaje coerente, în Rosencranz și Guildenstern. Un rol interesant este și cel al Fantomei, aflate permanent în scenă, în interpretarea lui Eugen Titu, care exprimă convingător pe de o parte rigiditatea condiției specifice, iar pe de alta, afecțiunea față de fiu și de soată. Trebuie menționată, fără îndoială, și contribuția asistentului de regie, Laurențiu Tudor, atât de esențială în comunicarea dintre creatorii britanici și cei români.

Spectacolul Teatrului „Marin Sorescu” a fost prezentat la cea de a XIV-a ediție a Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova, alături de alte câteva spectacole „Hamlet”, care au adus noi viziuni asupra capodoperei mereu generatoare de interpretări inedite. Este vorba despre o producție „Hamlet” din Africa de Sud, în regia lui Fred Abrahamse, „Hamlet - dansul melancolicului” din Spania, în regia și coregrafia lui Jesús Herrera și, în încheierea Festivalului, „Hamlet, Prinț al Danemarcei” din Canada, în regia lui Robert Lepage, coregrafia aparținând lui Guillaume Côté. De-a lungul celor 30 de ani ai Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova, sărbătoriți anul acesta, au fost prezentate montări memorabile cu piesa marelui dramaturg, culminând, în 2010, cu o întreagă ediție dedicată capodoperei shakespeariei, intitulată „Constelația Hamlet”, când s-au reunit capodopere ale unor mari regizori, precum Oskar Korsunovas, Robert Wilson, Yoshihiro Kurita, Peter Brook, Richard Schechner, Thomas Ostermeier, Lee Youn-taek, Eimuntas Nekrosius și nu numai.

Aurora Speranța Cernitu

**DESPRE NEUITARE...CU
GRAFICIANA CORNELIA
PETRESCU**

Cornelia Petrescu este o artistă vizuală consacrată, a cărei activitate se împletește perfect cu viața ei, căci Cornelia Petrescu trăiește precum pictează și pictează precum trăiește. Crezul său artistic poate fi definit astfel: Pasiune, muncă, dăruire... Artistă mărturisește: „Viața mea – cu împlinirile și întâmplările ei, este tema pe care o dezvolt în creația mea”. Și-a clădit opera, fidelă fiind gândului că toți ne tragem din aceeași substanță.

O fină observatoare a naturii, nu pregetă să memoreze ipostaze ale anotimpurilor, în care copacul îi vorbește, o inspiră și se transformă în minunate creații care curg ca un șuvoi din mână sigură a artistei, odată ajunsă în atelier. Aceste întâlniri cu copacul devin o perdea de gânduri în alb și negru, materializate de artistă într-o grafică pe mătase. Schițele făcute pe un bilețel sunt analizate apoi în atelier și prind viață pe suportul fin al mătăsii. Gândul și mâna lucrează împreună, dar la capătul acestei trude se obțin mari satisfacții.

Ductul sigur – cum rar ne este dat să întâlnim, face din opera Cornelinei Petrescu prețioase povești măiestrit redade. „În picturile sale, contrastul de alb-negru domină ritmurile fluide ale liniei, descifrând chipuri și motive antropomorfe îngemănate cu flori și copaci, pe care le îmbrățișează tandru, creând o lume proprie, Cornelia Petrescu își revendică seva creatoare dintr-o generație de aristocrați ai spiritului, exprimând în alb și negru o infinită gamă de trăiri, expresivitate, simboluri”, cum bine spunea Amalia Grosu.

Această tehnică pe mătase, rar întâlnită, venind din timpuri străvechi, japoneze, nu este simplă și la îndemâna oricui. Siguranța mâinii care conduce linia făuritoare, necesită o încordare permanentă. Artistă sublinia că această stare o însoțește aproape permanent și nu de puține ori s-a surprins pe ea în somn, ținând mâna încordată pe unealta creatoare – „Eu n-am voie să greșesc!”, mărturisirea artistei.

În iureșul acestei lumi hiper tehnologizate, bucuria simplă își face cale spre inimile privitorilor, prin mijlocirea creațiilor sale. Dată fiind

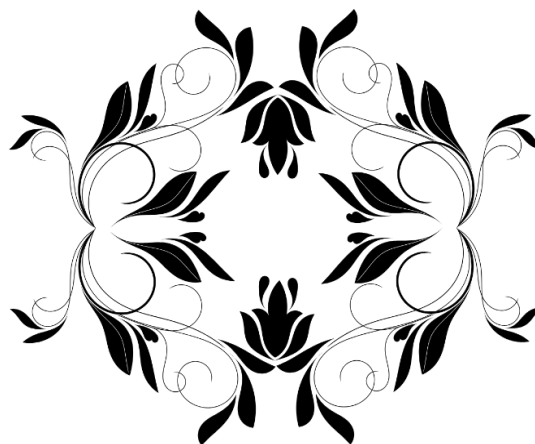
iubirea cu care își slujește arta și celebrează viața, Cornelia Petrescu găsește cu ușurință prilejul de a face daruri, prin mici bijuterii inspirate, create cu dibăcie și foarte aproape de perfecțiune. Căci fiind vorba de un simplu măștișor, o brățară apotropaică sau de ouăle încondeiate cu chipul Maicii Domnului, toate acestea devin gesturi de sinceră dăruire, semne de prietenie, bucurie împărtășită.

Harul prieteniei cu care a fost, de asemenea înzestrată, face ca artista să fie mereu înconjurată de prietenii trainice. Printre ele se numără și cea cu Mariana Udriștoriu – poetă ce ne face o mărturisire: „Ne bucurăm de foșnetul timpului”, altfel spus – sipetul amintirilor este foarte bogat.

Cornelia Petrescu a împlinit cu dăruire misiunea de dascăl, reușind să trezească în rândul multor generații, dragostea pentru frumos și bucuria vieții. Născută la 1 ianuarie 1951, în Corabia, este absolventă a Academiei de Arte „Nicoale Grigorescu”, București, 1973. Este autoare de ilustrații de carte, pictură monumentală, albume, poezii care însoțesc pictura. Are peste 21 de expoziții personale în Tokio (Japonia), Lion (Franța), Flening (Danemarca), Skandenborg (Danemarca), Luxemburg, Atena.

În recente sale expoziții de la Galeria Arta 1 ale UAPR Filiala Craiova, lucrările sale în alb-negru au făcut loc culorii. Așa ne-am întâlnit cu lumea vegetalelor, a florilor: iriși, trandafiri, crini, fiecare având o simbolică specială în creațiile artistei Cornelia Petrescu, iar aceste lucrări delicate și-au găsit locul în frumoase colecții particulare.

Cornelia Petrescu este cu siguranță o artistă care se remarcă prin unicitatea temelor și tehnicilor sale de lucru, ocupând un loc meritoriu în galeria artiștilor contemporani.

**CLÉMENT MAROT
(1496-1544)**

Renașterea italiană în arhitectură, pictură, sculptură, se impune și în literatura franceză, Clément Marot fiind poetul prin a cărui creație poezia medievală se topește solar în cea de influență renașcentistă à la Dante, Petrarca.

Poetul i-a fost valet regelui Francisc I, respectiv, Margaretei de Navara, foarte cultivată soră a acestuia, în final însă bănuie de înclinație către calvinism, a fost exilat și și-a sfârșit zilele în singurătate. Recunoștința regilor...

**RĂVĂȘEL PENTRU REGE
(LETTRE AU ROI)**

Mă străduiesc să fac și rime și rondelle
Și tot rimând mă înrimez în ele.
Ce mai! E vai de noi, bieții rimeuri

Când voi găsiți destule rime-n flori
Și, când vă vine chef, rimați și bine
C-aveți din ce și, rime nu puține...

Eu, care mi-am făcut din rimă jug,
Abia de reușesc un bob să-ndrug.
Să vezi ce-mi zise un rimeur odată:
„Hai zău, Marot, găsești tu-n rimă artă
Care să-i fie lumii de folos?”
„Cu-adevărat, i-am zis lui Henri Mos,¹
Căci, vezi tu, orice ins bun rimător
Care-n grădina simțului cu dor
Vânează rima, și-alte bunuri n-are,
Aceasta va rima cu-nmiresmare.
Eu însă cred că dacă nu fac rime
Bietul meu trup se va hrăni cu zile
Sau doar cu o juma' de zi că, vezi,
În orice rimă pun surâs de-amiezi.”

Dacă acestui june rimător,
I se va da un ceas de rimă or'
De proză, el va spune îngânând:
„Acel rimeur care trecea rimând,
O viață-ntreagă întruna a rimat
Și-acum, ce i-a dat rima, a aflat!”

¹ Nume inventat de poet, un fel de Ixulescu.

**DULCE-AMARĂ DRAGOSTE
(DU MAL CONTENT D'AMOURS)**

Iar să mă-ndrăgostesc parcă n-aș vrea;
Acea ce-o credeam iubire pură
Mi-a dovedit că dragostea-i măsură
Nimicului și, că părere-i ea.

O socoteam iubirea mea, dar ea,
Ea, nu pe mine, pe-altul îl iubea...
S-o cert înseamnă să-mi răcesc a gură...
O, dragostea!

În ziua de-astăzi așa-i lumea, da...
Femeile sunt ca o piață rea
Cu nestatornicia trăsătură.
Cei înțelepți nu se-ncarce de ură:
De ce, în fond, să-ndure n-ar putea?
O, dragostea!

**CHIAR DESPRE MINE-I VORBA
(DE SOY-MESME)**

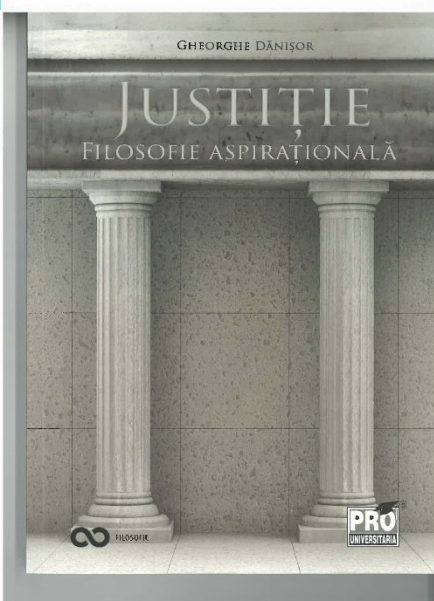
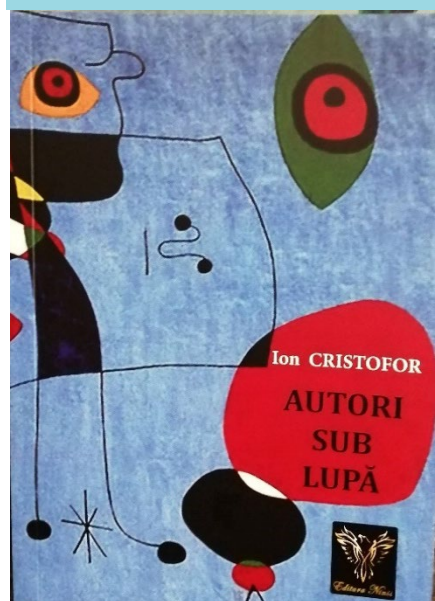
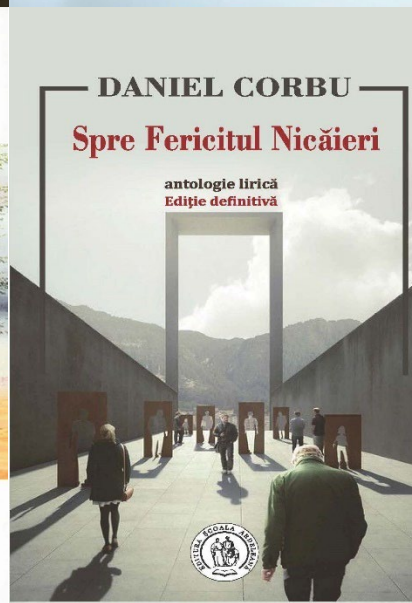
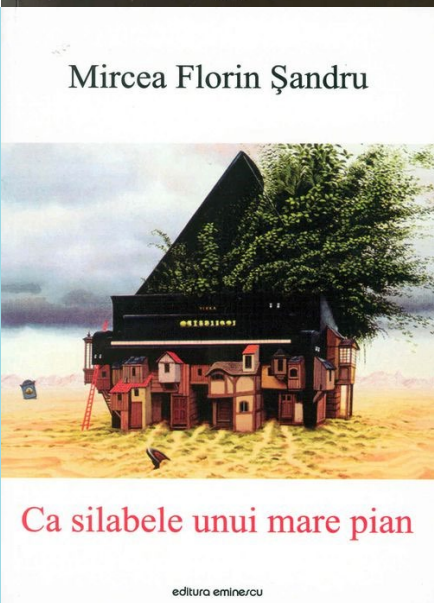
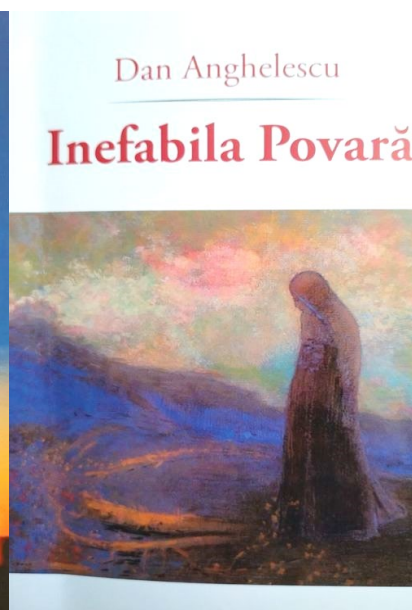
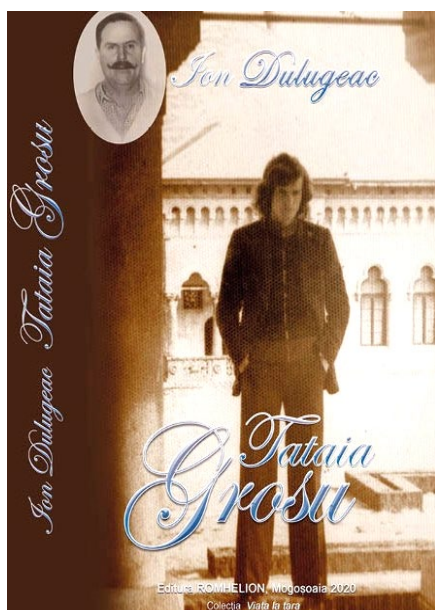
Nu mai sunt cel care am fost odat'
Și mă tot mir de cel care-acum mi-s;
Prea mândra-mi primăvară și vara mi-au zburat
Precum o rază printr-un geam deschis.

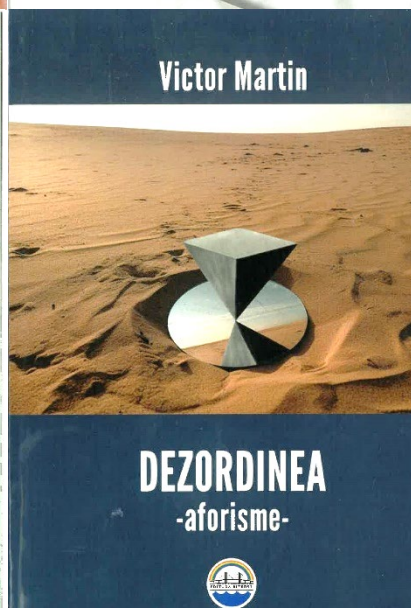
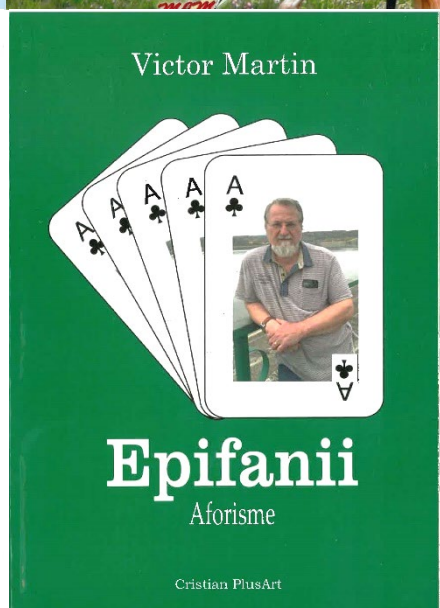
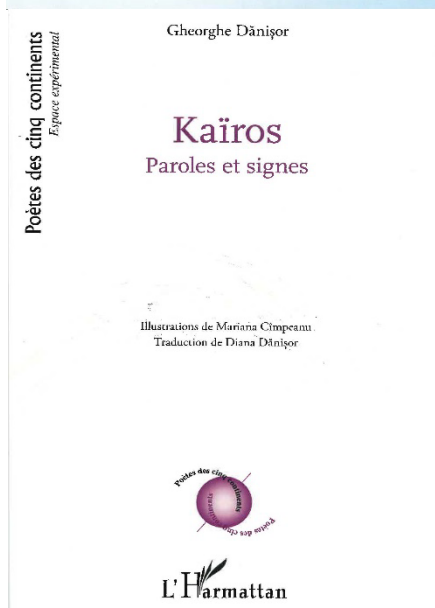
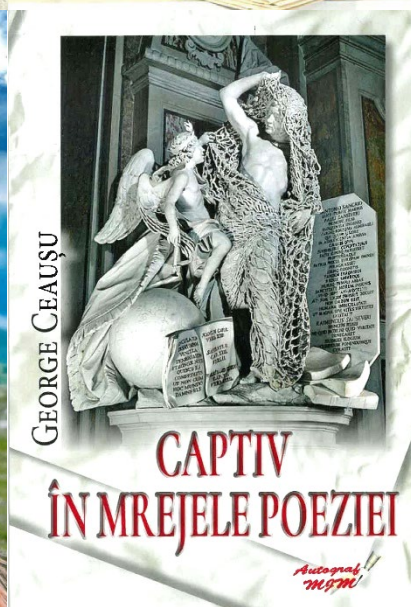
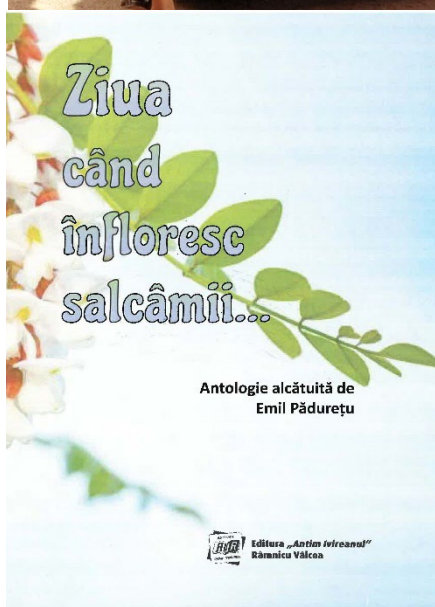
Iubire, tu mi-ai fost vis și regat:
Te-am slujit, pe toți zeii! cu râvnă, ne-abătut!
O, de-aș putea să mă mai nasc odat'
Ți-aș fi un slujitor neîntrecut.

Versiune în limba română de Paula Romanescu

Petre Răileanu și Nicolae Tzone

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Libertatea, mod de întrebuințare / 3

Tudor Nedelcea

Amita Bhose / 5

Victor Martin

Condiția intelectualului / 8

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 10

POESIS

Vasile Răvescu

Roata / 11

Ziua / 11

Arbore genealogic / 11

Caii sălbatici / 11

Întoarcere târzie / 11

Nepoții / 11

Umbra pădurii / 12

Ovidiu M. Cărea

Antecamera / 12

Carnaval / 12

Corabia nebună / 13

Lupii / 13

Eleodor Dinu

Erupție de iriși ontici / 14

George Căușu

Scrisoare către Adrian Păunescu / 15

Nu conțin... / 16

Verde mi's... / 16

Pe lună..., / 16

Alis Crușoveanu

Creierul meu sugrumat / 16

Constantin Pădureanu

Înșelătoria / 17

Taina / 18

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 18

PROZĂ

Ion Dulgeac

Bomboanele de la vecina / 19

Eliza Roha

Alegerea / 22

Florentin Gabriel Niculescu

Fabrica / 24

Elena Armenescu

Dora, dincolo de surâs / 26

George Geafir

Prestidigație / 29

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 30

Ion R. Popa

De la școala de ieri la școala de astăzi / 31

Elena Dican

Timp primenit / 32

Gabriela Stanciu Păsărin

Casa bătrânei / 35

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 37

LECTOR

Academician Mihai Cimpoi

Fresca unei „lumi pierdute” / 38

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 39

Florentin Popescu

Al. Macedonski, din nou în actualitate / 40

Marian Odangiu

Lumea altfel / 41

Monica Grosu

Poezia lui Dumitru Ichim într-un eseu monografic / 43

Mircea Pospai

Cartea de după cântec / 45

Ion Haineș

Cornel Udrea — „Și-acum să dormim până ieri...” / 47

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 48

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 50

SPECTACOLE EXCEPȚIONALE

Iolanda Mănescu

Hamlet pe scena craioveană / 51

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu

Despre neuitare...cu graficiana Cornelia Petrescu / 53

TRADUCERI LITERARE

Clément MAROT (1496-1544) / 54

Răvășel pentru rege (Lettre au roi) / 54

Dulce-amară dragoste (Du mal content d'amours) / 54

Chiar despre mine-i vorba (De soy-mesme) / 54

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE

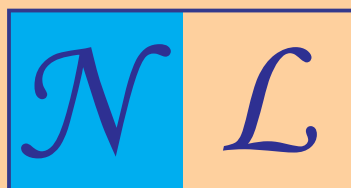
Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la sfârșitul lunii august 2024

NOUL LITERATOR

ISSN 2069-3397